

Színház.net

„A mesterség művésze”

Molnár Piroska a *Színházban*

Születésnapjára elektronikus kötetben gyűjtöttük össze a *Színházban* megjelent,
Molnár Piroskáról szóló vagy őt említő írásokat.
Isten éltesse, Molnár Piroska!

Szerkesztette:
Kutszegi Csaba és Varga Kinga

Színház.net, 2013. október 1.

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	2
Műhelymunka és műhelyszellem; Beszélgetések új színházvezetőkkel (Részlet)	7
Pályi András: A két Sirály (Részlet)	8
Nánay István: A Koldusopera Kaposvárott (Részlet)	9
Nánay István: Évadkezdés vidéken (Részlet)	10
Szeredás András: Példák, vidékről; Kaposvár: Homburg hercege (Részlet)	11
Nánay István: Hogyan játszunk Shakespeare-t...? (Részlet)	12
Szeredás András: Egy iskoladráma iskolapéldája; Teophania-előadás a televízióban (Részlet).....	13
Szűcs Miklós: Hat zenés játék Békéscsabától Győrig (Részlet)	14
Belia Anna: Törvénytartók és törvénszegők; Sütő András drámája Kaposváron (Részlet) 15	
Szántó Erika: A színész szenvedélye; Vajda László és Molnár Piroska Sütő András drámájában	16
Mihályi Gábor: Vidéki eredmények, gondok (Részlet)	19
Nánay István: Lengyel drámák – Vendégrendezőkkel (Részlet)	20
Pályi András: Mitől érdekes a színész? Csákányi Eszter és Jeney István a Diákszerelmben (Részlet)	21
Fodor Géza: A kaukázusi krétakör Kaposvárott (Részlet)	22
Eörsi István: Aszkézis minden mennyiségben; Az Oszlopos Simeon Kaposvárott (Részlet)	24
Fodor Géza: Az Erdő Kaposvárott (Részlet)	25
Koltai Tamás: „Jó muri vár a csatatéren!” A Troilus és Cressida Kaposvárott (Részlet)	26
Balassa Péter: Egy „fekete” népszínműről és előadásáról; A piros bugyelláris Kaposvárott (Részlet)	27
Koltai Tamás: „Cintányéros cudar világ...” Ketten a Mágnes Miskából (Részlet)	28
Belia Anna: Ödön von Horváth Kaposváron (Részlet)	30

Mihályi Gábor: Mondanivalóról és stílusról; Molière Pesten és Kaposvárott (Részlet)	31
Koltai Tamás: Harcolni vagy beépülni? A Rokonok Kaposvárott (Részlet)	32
Nánay István: Színházi nyár '78 (Részlet)	33
Almási Miklós: A mi urunk, Luka színeváltozása; Gorkij: Az Éjjeli menedékhely (Részlet)	34
Saad Katalin: Személyes vallomás helyett; Beszélgetés Szőke Istvánnal (Részlet)	35
Tarján Tamás: „Mi, sileneiek”; Weöres Sándor „Szent György és a sárkány”-a a Nemzetiben (Részlet)	36
Koltai Tamás: Az úrhatnám polgár avagy vallomás a színházról (Részlet)	37
Szántó Judit: Meier, az ember (Részlet)	38
Sződy Szilárd: Jupiterrel osztozni; Kleist Amphitryonja Egervárott (Részlet)	40
Almási Miklós: Az Agamemnon-gyerekek az értékválság centrifugájában; Euripidész: Oresztész (Részlet)	41
Pályi András: Színe és fonákja; A Leonce és Léna Boglárlellén (Részlet)	42
Kőháti Zsolt: Egervári esték (Részlet)	43
Földes Anna: Oszlopos Simeon '82 (Részlet)	44
Tarján Tamás: Szentivánéji Vízkereszt; Az Ahogy tetszik a Katona József Színházban (Részlet)	45
Dévényi Róbert: Párhuzamos szereprajzok; Molnár Piroska Kroetz és Sorescu drámájában	46
Barta András: Major mester Molière-je; Tudós nők a Katona József Színházban (Részlet) ..	51
Nádra Valéria: Még mindig, vagy inkább újra; A Hyppolit a Játékszínben (Részlet)	52
György Péter: Keserű és édes; A Baal és a Szeszélyes nyár Boglárlellén (Részlet)	54
György Péter: „egy másik világ”; A kétfejű fenevad Kaposvárott (Részlet)	55
P. M[üller] P[éter]: Imitáció és illusztráció; A Tom Jones Kaposvárott (Részlet)	56
György Péter: A karrier, avagy az ára; Brecht: A nevelő – Kaposvárott (Részlet)	57
Kovács Dzesó: A tragédia kezdete és vége; Kornis Mihály: Kozma (Részlet)	58
Berkes Erzsébet: Böbe - avagy az öncsalás Vége; Molnár Piroska játékaról	59

P. Müller Péter: Kórkép az egész vidék; A Knock Kaposvárrott (Részlet)	63
P. Müller Péter: Kaposvári terecske; Goldoni-bemutató Kaposvárrott (Részlet)	64
P. Müller Péter: Önérvényesítés – önsorsrontás; A Pécsi Nyári Színház két bemutatójáról (Macbeth)[...] (Részlet)	65
Stuber Andrea: A lovag és szíve hölgye; Szakácsi Sándor és Molnár Piroska a La Mancha lovagjában	66
Földes Anna: A veszteség is fegyver; A tizedik Lócsiszár - Sütő András drámája Egerben (Részlet)	69
P. Müller Péter: A Deltás Pisti; Örkény-bemutató Kaposvárrott (Részlet)	70
Földes Anna: Egy Pisti a tízmillióból; Örkény István drámájának kaposvári előadása (Részlet)	71
Földes Anna: Élet hazugságaink igazsága; Kornis Mihály tragédiája a Pesti Színházban (Részlet)	72
Pályi András: Hatalom és áldozat; Kós Károly-bemutató Kőszegen (Részlet)	73
Kovács Dezső: A prolongált végzet; Az Oidipusz király Kaposváron (Részlet)	74
Csáki Judit: „Beleszerettem magába...”; Ábrahám Pál operettje Kaposvárrott (Részlet)	75
P. Müller Péter: A „denaturált” forma; Az Yvonne, burgundi hercegnő Kaposváron (Részlet)	76
Nánay István: „A színpadi szó: cselekvés”; A Káin és Ábel két előadása (Részlet).....	77
Mihályi Gábor: A francia forradalom ünneplése; Két Marivaux-egyfelvonásos Kaposvárrott (Részlet)	78
Pályi András: Az állatfarm Kaposvárrott (Részlet)	79
Koltai Tamás: A Jelec-jelenség; Csehov: Sirály (Részlet)	80
Szántó Judit: Kaposvári fejtörő; Jean Anouilh: Szeret, nem szeret (Részlet)	81
Zappe László: Az egérfogó visszacsap; Ivo Brešan: Paraszt Hamlet (Részlet)	82
Budai Katalin: Csak a látvány; Diótörtő – Kék madár (Részlet)	83
Stuber Andrea: A bús képű fogoly; Wasserman Leigh-Darion: La Mancha lovagja (Részlet)	84
Kállai Katalin: Veronai címlapsztori; Shakespeare: Rómeó és Júlia (Részlet)	85

Kovács Dezső: Revü a pancsoló kislányhoz (Részlet)	86
Tarján Tamás: Színházi regény; Kosztolányi-Babarczy: Nero, a véres költő (Részlet)	87
Zappe László: Honnan tudja az angol? Howard Barker: Jelenetek egy kivégzésből (Részlet)	88
Tasnádi István: Epilógus nélkül; Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés (Részlet)	90
Kovács Dezső: Cirkuszi románc; Malvius-Bicat: Elvira (Részlet)	91
Földes Anna: Igazán jól érzem itt magam; Molnár Piroska Kaposvárott és Kaposvárról	92
Nánay István: Cédulák (Részlet)	97
Dömötör Adrienne: Út Európába; Dürrenmatt: Az öreg nő látogatása.....	98
P. Müller Péter: Minek? Kosztolányi Dezső: Édes Anna (Részlet)	100
P. Müller Péter: A bolygó gubrandi; Ibsen: Peer Gynt (Részlet)	101
P. Müller Péter: A hagyomány béklyójában; Osztrovszkij: Vihar (Részlet)	102
Stuber Andrea: Operett-hét; A fesztiválról (Részlet)	103
Kékesi Kun Árpád: Új gyakorlat és ujgyakorlat; Végzős rendezőhallgatók munkáiról (Részlet)	104
Lajos Sándor: Ha egy üzlet beindul; Musical-körkép (Részlet)	105
Török Tamara: Lát-lelet a színházról; Három Molière-előadás (Részlet)	106
Csáki Judit: Molnár Piroska; Peter Hacks: Lotte	107
Joób Sándor: „Játszani is engedd!” Moliere: George Dandin (Részlet)	109
Szomory Dezső: Bella; A romlottság diadala (Részlet)	110
Thália Színház, 1998/1999; A színház, ha befogad (Részlet)	111
Urbán Balázs: Sondheim-Wheeler: Sweeney Todd; Pite, pite, húsos pite (Részlet).....	112
Sándor L. István: Boldog boldogtalanok; Gogol – Háztűznéző (Részlet)	113
Stuber Andrea: Szegény gazdagok; Molnár Ferenc: Olympia, Márai Ferenc: Kaland (Részlet)	115
Csonta András: Marica és a furcsa lány; Operett- és musical-bemutatók (Részlet)	116

Koltai Tamás: Lélek, élet, tűz; Osztrovszkij: Erdő (Részlet)	117
Urbán Balázs: A halhatatlanok és az ő utódjuk; Oleg Bogajev: Volt lelkek (Részlet).....	118
Urbán Balázs: Kezdetek és végek; García Márquez - Schwajda: Száz év magány (Részlet)120	120
Koltai Tamás: Az én Kaposvárom; Harminc évad és ami utána jön (Részlet)	121
Szántó Judit: Egy pofon, egy csók; Szomory Dezső: Györgyike, drága gyermek (Részlet)	122
Urbán Balázs: Gyilkosság, kísértet, unalom; Ödön von Horváth: A végítélet napja (Részlet)	123
Urbán Balázs: Isten nélkül; Háty János: A Senák (Részlet)	124
Urbán Balázs: Királydráma sülyesztőben és cabrióban; Shakespeare: III: Richárd (Részlet)	125
Bóta Gábor: „Itt nem lesz forradalom”; Beszélgetés Csizmadia Tiborral (Részlet)	126
Szabó István: Nemzeti – Magyar – Nemzeti (Részlet)	127
Sz. Deme László: Pénz, paripa, fegyver; Félidőn túl a Nemzeti Színház (Részlet)	128
Urbán Balázs: Messze Üdlaktól; Vörösmarty Mihály - Csongor és Tünde (Részlet)	129
Tarján Tamás: A kirakat rendezés alatt; Ödön von Horváth: Mesél a bécsi erdő (Részlet)	130
Tarján Tamás: Holnap reggel; Spiró György: Szilveszter (Részlet)	131
Urbán Balázs: Állatok és emberek; Remenyik Zsigmond: Pokoli disznótor	132
Tarján Tamás: Életünk hosszú mondata; Örkény István: Macskajáték	134
Tarján Tamás: Fürt; Tennessee Williams: Orfeusz alászáll (Részlet)	137
Ugrai István és Zsedényi Balázs: Az eltűnt idő nyomában; A Főváros színházairól – a kritikus szemével (Részlet)	138
Zappe László: Csak Kaposvár hiányzik; Csiky Gergely: A nagymama	139
Kővári Orsolya: A mesterség művésze; Molnár Piroskáról	141
Jelölések, díjak (Színírtikusok díja)	144

Műhelymunka és műhelyszellem
Beszélgetések új színházvezetőkkel
(Részlet)

[...]

1955-ben alakult meg Kaposvárott a Csiky Gergely Színház. Tizenöt év során bizonyos képzettársítások ragadtak a színházhoz. Sokak szerint Kaposvárra „száműzetésbe” megy a színész, mert rosszak a lakáskörülmények, alacsony a gázsi, sokféle kell tájolni, nincs közönség, gyenge a társulat stb. Az elmúlt évadban a színház új vezetőket kapott: igazgatója Komor István, főrendezője Zsámbéki Gábor lett. Az új vezetés mindig a tabula rasa, az újrakezdés lehetőségét is jelenti. Komor István mint rendező már sokszor bebizonyította képességeit. (Elég ha itt az *Éjjeli menedékhely*, *Az ügynök halála* vagy újabban a *Requiem egy apácaért* sikerére utalunk.) Zsámbéki Gáborra már főiskolás vizsgarendezése óta (Pinter: *A gondnok*) megkülönböztetett figyelemmel tekint a szakma. Az azóta eltelt néhány év igazolta ezt a várakozást. Különösen klasszikus és modern vígjátékrendezései arattak sikert (*Mirandolina*, *Kávéház*, *Adáshiba*).

[...]

[...] Komor István, aki régi színházi szakember, akit jól ismernek a szakmában, és Zsámbéki Gábor, aki fiatal ugyan, de akit máris kedvelnek, s akinek neve és híre van, úgy látszik, meg tudják oldani ezt a problémát, mert valóban műhelyt, színházi műhelyt akarnak kialakítani. Mit tudnak tenni a társulat-szervezés érdekében, és mit akarnak a továbbiakban majd ezzel a társulattal a közönségnek nyújtani, hogy a színház és közönség közti kapcsolat is helyreálljon? Zsámbéki: Soroljam fel a neveket, akik hozzánk szerződtek? Igen. Szívesen hallanánk. Zsámbéki: Debrecenből Olsavszky Éva és Kun Vilmos, Budapestről Szabó Kálmán, a főiskoláról Andai Kati, Szegedről Molnár Piroska és Kátay Endre, a 25. Színházról Verebes István, Pécsről Kiss István és vendégként Koltay Róbert. Vendégként fog még játszani Kovács János Szegedről és Sulyok Mária. Ezzel együtt sem teljesen sikerült felszámolni azokat a szerepköri hiányosságokat, amelyek bénították a kaposvári színház munkáját. Más posztokra, a nem színészi munkára is sikerült megnyernünk olyan embereket, akiknek a lelkesedése sokat jelenthet. Mindig a mániámhoz térek vissza: a színházi műhely kialakításához. A színház az egy célra szövetkezett művészek műhelye legyen.

[...]

Színház, 1971. szeptember

Pályi András: A két Sirály
(Részlet)

[...]

Az, amit fentebb jobb híján színpadi atmoszférateremtésnek nevezünk, nem más, mint a Csehov-dráma adekvát színpadi közegének a megtalálása: azé a megfelelésé, mely a közönséget maximálisan és mélyen bevonja a dráma hatókörébe. Sztanyiszlavszkij számára ez a hétköznapi életszerűség aprólékos kidolgozásával kezdődött, hisz Csehov a hétköznapi „unalmából” szötte költészetét; Zsámbéki és Székely számára mindez már a „levegőben van”. Az ő Sirályuk diáknézői is már az iskolapadból magukkal hozzák mindazt az ismeretet, aminek meglelésével az egykori Sirály meghökkentett és felrázott; tudják, hogy a lelőtt sirály sorsa Trepljovon is, Nyinán is beteljesül; amikor tehát két rendező Csehov gondolatainak tolmácsolására gondol, mindenekelőtt olyan egyéni hangszerelést keres, mely élő színpadi igazsággént közvetíti Csehovot.

[...]

Zsámbéki rendezése, úgy hiszem, az évad eleji szerződtetésekkel kezdődött: azt, hogy az előadás többnyire a színház új tagjaira épül, jelképesnek is érezhetjük. Zsámbéki fokozott mértékben él az egyes színészi adottságok egymásra hangolásából eredő lehetőséggel. Olyan meglehetősen eltérő alkatú színészeket tud egységes játéktílusba fogni, mint Olsavszky Éva és Szabó Ildikó, Kiss István és Kun Vilmos, vagy Szabó Kálmán és Verebes István. S ez igaz akkor is, ha Molnár Piroska túl érdes és jelentéktelen Nyina (bár nem minden színpadi erő nélkül), ha Kátay Endre harsány Samrajevje kilóg az együttesből. Hisz Olsavszky elegáns érzélgőssége, mellyel Arkagyina Trepljov, a fia iránt viseltetik, ugyanúgy része e szárnyaszegett és vágyakozó világnak, mint Szabó Ildikó szivarozó, nagy lépésekkel járkáló, keserű Másája; Kiss István oly eredendően és már-már egysíkúan naiv, hogy a körötte mozgó alakok, Verebes István Medvegyenkójának esetlen élni akarása, Kun Vilmos Dorn doktorának kesernyés európaisága, Szabó Kálmán vagy Garay József alakítása nélkül ez a Trepljov talán meg se születne. Így viszont igazi színpadi élete lesz: lázas tekintetere sokáig visszaemlékszünk. A kaposvári Sirály tehát, a kisebb csorbáktól eltekintve, színészileg igen egységes és egyensúlyos produkció.

[...]

Színház, 1972. március

Nánay István: A Koldusopera Kaposvárott
(Részlet)

[...]

A magyar hagyományoktól merőben eltér Molnár Piroska Polly-alkatítása. Nem a butuska, gyenge és becsapott leánykát játssza, hanem az apja, Peacock lányát. Amikor Bicska Maxi az üzletet átadja Pollynak, Molnár Piroska nem sírdogál - a szerzői instrukciótól eltérően -, hanem egyre keményebbek lesznek vonásai, és fokozatosan válik a banda fejévé. A börtönlátogatáskor, illetve a Lucyvel való jelenetekben sem szerelmes asszonyka, hanem üzletasszony, aki tulajdonképpen nem is nagyon bánna, ha Mackie-je nem kerülne szabadlábra.

[...]

Bertolt Brecht: *Koldusopera*, Csiky Gergely Színház, Kaposvár Fordította: Blum Tamás; Rendezte: Babarczy László m. v.; Díszlet: Kaunitz Ervin; Jelmez: Fekete Mária; Zene: Kurt Weil; Szereplők: Kovács János, Garay József, Farkas Anny, Szabó Kálmán, Hógye Zsuzsanna, Molnár Piroska, Dánffy Sándor, Andai Kati, Somogyi Géza, Verebes István, Kiss Jenő, Radics Gyula, Wágner Richárd, Várkonyi András, Kardos Gábor, Pusztaszeri Emília, Bognár Zsuzsa, Czakó Klára, Kemény Eszter, Scheer Magda, Farkas Rózsa, Tóth Béla, ifj. Mucsi Sándor.

Színház, 1972. május

Nánay István: Évadkezdés vidéken
(Részlet)

[...]

Újraértelmezésével, új és új gondolatok, összefüggések megcsillantásával tűnik ki a bemutatók sorából a kaposvári Csiky Gergely Színház előadása, az *Éjjeli menedékhely* is, melyet Komor István rendezett.

[...]

A menedékhely lakói közül Molnár Piroska eszköztelen megrendítő Natasája, Dánffy Sándor lassan öntudatát elvesztő lakatos, Högye Zsuzsa önmarcangolóan álmodozó, de nem habókos, indulatos Nászttyája, Szabó Kálmán már minden előkelőségét elvesztett Bátorja és Koltai Róbert féktelenül szemtelen, örökmozgó Aljoskája a főszereplőkkel egyenértékű, fontos alakítás.

[...]

Színház, 1973. január

Szeredás András: Példák, vidékről
Kaposvár: Homburg hercege
(Részlet)

[...]

[...] Molnár Piroska rokonszenvesen formálta meg Natalie hercegnő szerepét, egyikét azoknak a kleisti nőalakoknak, akikben együtt él a nemes tisztaság a talpraesett bátorsággal. (Jelmeze sajnos kevésbé mondható sikerültnek.)

[...]

Heinrich von Kleist: *Homburg hercege* (Kapornvári Csiky Gergely Színház) Fordította: Tandori Dezső; Rendezte: Zsámbéki Gábor; Díszlet és Jelmez: Pauer Gyula. Szereplők: Szabó Kálmán, Olsavszky Éva, Molnár Piroska, Garay József, Kiss István, Dánffy Sándor, Balázs Andor, Papp István, Vajda László, Kiss Jenő, Kun Vilmos, Kátay Endre, Mucsi Sándor, Forró Pál, Radics Gyula.

Színház, 1973. augusztus

Nánay István: Hogyan játszunk Shakespeare-t...?
(Részlet)

[...]

Ahogy tetszik

Mindeddig nem esett szó az Ahogy tetszik kaposvári előadásáról, amely a kecskeméti Troilus és Cressidához és a pécsi Tévedések vígjátékához hasonlóan pontos és következetes Shakespeare-interpretáció, és amelyben létrejött a hűség és a korszerűség egysége.

[...]

Az első rész egyre gyorsuló jeleneteiben ismertük meg a szereplőket, és fejlődött ki az alapkonfliktus: Orlandónak is, Rosalindának-Céliának-Próbakőnek is - mint annyi másnak előttük - el kell hagynia az udvart. Frigyes herceg sima modorú, simára fésült, enciánkék, hajtóka nélküli zakós öltönyű uralkodó. Körülötte az éppen úgy öltözött urak. Szótlanok, de mindig a kellő pillanatban hol itt, hol ott bukkannak fel. Amikor Rosalinda beszámolt Céliának Orlando iránt gyulladt szerelméről, egyre több hangtalan kékruhás jelent meg, és egyre szorosabb gyűrűbe fogták a lányokat. Ezek után nem volt meglepő az ítélet: száműzetés.

[...]

Pogány Judit Rosalindája is tinédzser. Nem parádés főszerepet játszik, „csak” egy fontos szerepet. Vékony, törékeny, változó kedvű, de akaratos kamasz ő, aki, mint egy jó buliba, úgy indul a száműzetésbe. Jó hecc az álruhásdi, és mivel a szerelmet megvallani úgysem szokás, hát még jól is jön a színlelés. Molnár Piroska Céliája kamasz, de mamlasz, nagydarab kamasz, aki egy pillanat alatt még mamlaszabb lesz a szerelemtől. (A szerepet még Andai Kati is játssza.)

[...]

Színház, 1974. április

Szeredás András: Egy iskoladráma iskolapéldája
Teophania-előadás a televízióban
(Részlet)

[...]

A Teophania (az Isten emberi megjelenése) tulajdonképpen összpróba az utolsó ítéletből. De a magyar szerzőnél [Szegedi Lőrinc] az emberek sáfárkodását ellenőrző Úr mintha egy alföldi parasztház udvarára toppanna be, ahol Ádám gazda, gereblyével a vállán, az imént osztotta ki háza népének a munkát; a nagyra nőtt kamaszfiával perlekedő Éva a sürgő-forgó gazdasszonyok aggodalmaskodásával. Ábel ünnepélyesen kimosakodva, Káin meg afféle nyakas duhaj módjára boglyas fejjel fogadja az égi vendéget. De nemcsak azzal férkőzik közel szívünkhöz az író, hogy a korhúség tekintetében ügyetlenkedik, hanem azzal is, hogy közben-közben mintha elfeledkezne a darab erkölcsi célzatáról is. Olyan közvetlenül és érzékletesen ecsetelgeti az eredendő bűnbe eső Éva bűnbánatát, hogy már-már egy házassága előtt megesett, együgyű lány története bontakozik ki előttünk, akit a jámbor Ádám vett nagylelkűen magához. És annyi életszerű érvet sorakoztat fel a szenteskedő családtól megcsömörlött, és a sok korholástól konokká lett Káin magyarázatára is, hogy azután az Úristen is bajosan tudna már - az eredeti tervnek megfelelően - közmegelegedésre ítékezni.

[...]

A rendező elképzelései legelevenebben Molnár Piroska és Koltai Róbert alakításaiban kapnak formát. Kézenfekvő lett volna, hogy Molnár Piroska a sopánkodó, jajpanaszos Évát üres litániázással jelenítse meg. Ő azonban a retorikai mutatvány helyett hallatlan egyszerűséggel szólaltatja ki a szövegből egy parasztasszony csodálkozó alázatosságát, együgyű jámborságát. Játéka emberséggel és finom megfigyelésekkel teli. Aggódik a fiáért, aki „igen ritkán van itthon”, rossz társaságba, „sült” barátok közé keveredett, és büszkélkedik a másikkal, aki miközben szépen fűjja a leckét, ő szája néma mozgásával követi, fel-felcsillan a tekintete; s aztán tátott szájjal álmélkodik el a talányos istenítéleten.

[...]

Színház, 1974. május

Szűcs Miklós: Hat zenés játék Békéscsabától Győrig
(Részlet)

[...]

Játékstílus szempontjából a legváltozatosabb képet az általam látott három operett-előadás mutatta. A Művelődés-ügyi Minisztérium musicalpályázatára beérkezett művek közül elsőként a Szabó György-Behár György-Baranyi Ferenc szerzőhármas *Fekete rózsza* című romantikus dalműve kapott színpadot Kaposvárott. A szerzők nemes szándéka, hogy Szendrey Júliát tisztázzák az őt ért rosszindulatú, igaztalan vádak alól, eloszlassák a mendemondákat - dicséretes. A megvalósítás azonban, és ez egyaránt vonatkozik a műre és az előadásra, sajnós, már korántsem egyértelmű. Szabó György eredeti, hiteles dokumentumok, naplójegyzetek, emlékiratok alapján egy romantikus, néhol szentimentalizmusba hajló, meglehetősen széteső, dramaturgiailag nem következetesen felépített és megindokolt vékonyka történetet mond el.

[...]

Zsámbéki Gábor, aki nagyszerű, ötletgazdag rendezéseiről ismert, most érthetetlen módon minden különösebb dramaturgiai beavatkozás nélkül, precízen, a szöveget és a szerzői instrukciókat tiszteletben tartva, „egy az egyben” állította színpadra a több helyütt kidolgozatlan darabot. Nem igyekezett a mű meglévő hibáit eltüntetni, kijavítani, sőt ezeket néhány esetben még fel is erősítette, nagyította. Nem akarta kikerülni az operett-sablonokat. Elsősorban a látványosságra törekedett. Ebből adódnak a rendezés erényei és hibái is. Kiemelte a mű valóban szép jeleneteit, de ugyanakkor hibáit is. Túl sok részletre tagolta a művet, sok az önálló betétszám, mint például a különböző táncjelenetek, az udvari bál, a cigánytábor festői, idilli képe. Néhány jelenetben patetikus, feleslegesen magyarkodó. (Például Júliának a bujdosó honvédek rejtegető cigánytáborban tett látogatása.)

[...]

A népes szereplőgárdából feltétlen meg kell említeni Molnár Piroska rendkívül kulturált, nagyszerűen kimunkált Szendrey Júlia-alakítását. Megjelenése finom, mozdulatai a legapróbb részletekig kidolgozottak. Tiszta, szép hangja van, és ha néhol hangerővel nem is bírta, kárpótol érte visszafogott, természetes, őszinte játéka.

[...]

Színház, 1974. szeptember

Belia Anna: Törvénytartók és törvénszegők
Sütő András drámája Kaposváron
(Részlet)

[...]

A díszletek és a jelmezek megteremtik tehát azt a levegőt, melyben a színészek természetesen, saját szavaikként mondják Sütő András Károli ihletésű archaizáló szövegét. Ez a szöveg azonban nem tetszeleg a biblikus ódonságban. A dialógusok mondatról mondatra előbbre viszik a színpadi történetet egyre új lehetőségeket adva a színésznek a játszandó figura árnyalásához. A színészek élnek is a lehetőséggel, s így remekbe formált, életteli alakok népesítik be a színpadot. Olsavszky Éva melegszívű, kemény erkölcsiségű Máriája, akire derűben-borúban bizton lehet számítani; Szabó Kálmán Nagelschmidtje, aki nemcsak Kohlhaas Mihályt és Lisbethet, a feleségét, hanem a nézőt is gyakran rokonszenvező fejcsóválásra készíti hirtelen haragjával; Koltai Róbert Müller ura, akiről a jóhiszemű főhőssel együtt mi is csak az előadás végére tudjuk meg, hogy ő is a könnyező hóhérok fajtájából való - jóindulata minden hivatali ravaszkodása ellenére megtévesztő; Kun Vilmos mindenre körmönfont igazoló elméletet találó, hidegfejű Luther Mártonja; Hunyadkürti István kicsit bamba, de természetéből fakadó tisztességű Herséje; Jeney István valamitől állandóan rettegő Vámosa; Reviczky Gábor, Galkó Bence, Lukáts Andor. Pásztor Gyula, Popov István, Kiss István léha, cinikus hatalmasai. De közülük is kiemelkedik Vajda László alakítása Kohlhaas Mihály szerepében. Ebben a kiváló együttesben is el tudja hitetni, hogy Kohlhaas rendkívüli ember. Erős férfi, aki sohasem él vissza az erejével. A lomha mozgású, hatalmas termet azonban nem együgyű jámborságot rejt, hanem mozgékony intellektust, sziporkázó vitakészséget, biztos tájékozódást a világban és a történelemben, vaslogikájú gondolkodást. Molnár Piroska Lisbeth szerepében méltó társa. Ő is lefegyverzően kedves, okos, mint a férje. Nőiessége, melyben a szerelmes nő és az anya, a tapintatos háziasszony és a harcra kész fegyvertárs vonzó egyéniséggé elegyedik, átmelegíti a szíveket, ahányszor csak színpadra lép. Magyar színpadon már régen nem láttunk olyan szép szerelmi jelenetet, mely kettejük között zajlik le. Az Énekek Énekét mondják egymásnak, a kölcsönös érzelem szülte tolvajnyelvükön, a világról megfélelkezett szerelmespár természetes, bájos szemérmertlenségével. Molnár Piroska és Vajda László hisznek a nézővel elhíthető szerelemben, s igazukat gyönyörű színpadi beszéddel is hitelesítik. Lisbeth halála csakugyan olyan veszteség Kohlhaas számára, melyet más 'halálokkal csak megbosszulni lehet, pótolni nem.

[...]

Sütő András: *Egy lócsiszár virágvasárnapja* (Kaposvári Csiky Gergely Színház) Rendezte: Zsárnbéki Gábor; Zene: Jeney Zoltán; Díszlet-Jelmez: Pauer Gyula; Szereplők: Czákó Klára, Galkó Bence, Hunyadkürti István, Jeney István, ifj. Kampis Miklós, Kiss István, Koltai Róbert, Kun Vilmos, Lukács Andor, Molnár Piroska, ifj. Mucsi Sándor, Olsavszky Éva, Pásztor Gyula, Popov István, Reviczky Gábor, Szabó Kálmán, Tóth Béla, Vajda László.

Színház, 1975. január

Szántó Erika: A színész szenvedélye Vajda László és Molnár Piroska Sütő András drámájában

Az Egy lócsiszár virágvasárnapja nagy erejű és felkavaró dráma. Sütő András műve, melyet először Magyarországon mutattak be, olyan alkotás, amely egyszerre lehetősége és próbatétele színésznek, színháznak. Nem foszladozó, szakadékony nyersanyagot kell addig toldozni-foldozni, amíg valami mégiscsak „összeáll” a színpadon, hanem egy szenvedélyekkel és gondolatokkal teli drámát kell megszólaltatni.

Itt akár be is fejezhetnénk a kaposvári színház sikeres budapesti vendégszereplésének titkát kutatni. Mondhatnánk: nem titok van, hanem egy jó darab. Mondhatnánk, ha nem láttunk volna annyi jó darabot, sőt a világirodalomban sokszorosan remekműként igazolódó művet színházainkban unalomtól fulladozni. A sikerben természetesen döntő része van Zsámbéki Gábor rendezői koncepciójának. (Ezt a koncepciót elismerte és elemezte a kritika a kaposvári bemutató alkalmával.) De úgy tűnik, ez sem elegendő magyarázat. Hány érdekes, egyéni, teoretikusan hibátlan koncepciót láttunk nem megvalósulni az elmúlt években! Milyen gyakori a szinte körzővel, vonalzóval kimért, élettelen előadás! Mi fejlesztette a szokatlan forróságot a kaposváriak budapesti előadásán? Semmiképpen nem a rendkívüli alkalom. (Az alkalom kitalálói és megszervezői nagy jót tettek színházi életünknek, bebizonyították, hogy nemcsak külföldi előadásokért való sznob vagy valódi lelkesedés telik belőle.) Akik valamelyik hétköznapi kaposvári előadást látták, azok is a forró, az élő-lüktető színház élményéről számolhattak be. Természetesen csak önkényes mozdulattal lehet az előadás alkotóelemeit szétválasztani. A színházi siker titkához nem vezet közelebb, ha egyetlen komponensnek tulajdonítunk túlzott, valamiféle „csodatevő” szerepet. Ha most két színész teljesítményét, munkáját, „varázslatát” mégis kiemeljük, ez nem jelenti azt, hogy kizárólagosan ezzel magyaráznánk az élményt, amiben részünk volt.

A színész indulata

A XVI. századi Kolhaas Mihály históriája a harag születésének története. Ennek az indulatnak azonban nem szabad könnyen születnie, s még csak nem is a semmiből, hanem önnön ellentétéből, a szelidségből, a határtalannak látszó béketűrésből kell a szemünk előtt létrejönnie. Kolhaas Mihály lócsiszár rendíthetetlen törvénytisztelete és szelidsége és az égis csapó, gátakat nem ismerő harag azonban egyetlen ember érzelmeinek és indulatainak kétféle állapota. Ez a színész - a figura lényegében rejtlő - próbatétele. Ha a két állapot közt nincs lényegi, belső összetartozás, ha a békére vágyó s béketűrő lócsiszár hangjában, mozdulataiban, szeme villanásában lappangva nem rejlik benne az igazságtalanságba beletörődni nem tudó ámokfutás, a mély emberi dráma tételillusztrációvá silányulhat.

Vajda László a nagy testű emberek mackóosságával lép a színpadra. De a kedves, szeretetre méltó jóság mellé már kezdettől fogva odatársít valami mást is: a szelidség fanatizmusát. A türelem Vajda Kolhaas Mihályát éppúgy legbensejében forgatja fel, mint később a harag. Ha nem így lenne, dráma helyett csak egy történet jelenne meg a színpadon. Vajdának sikerül azonban drámaivá tenni az expozíciót is. Ahogy az első sérelmet elszenvedi - lovát igazságtalanságban megvámolják -, s ezt a sérelmet egy nagyhangú, de valójában beijedt vámostól tudomásul veszi, a figura lényegét fogalmazza meg. Vajda mozdulatait visszafojtott indulatok teszik a megszokott emberi mozdulatoknál lassúbbakká. Ezt a tényt szembeszökővé teszi, hogy ebben a színpadi helyzetben a könnyen haragra lobbanó Nagelschmidt is jelen van, akinek tűzhányóindulatai akadálytalanul törnek elő. Szabó Kálmán Nagelschmidtje majdnem boldog haragjában. Dühödt gyűlölettel és gáttalanul önti megvetését a vámosra, állandóan mozog (legszívesebben a „nyüzsög” kifejezést használnám), de vele „belül” nem történik

semmi. A bőrét sem karcolja fel a sérelem, elkülöníti magától az ellenséges külvilágot, megvetéssel sújtja, s megnyugtatja, ha bosszúra esküdhet.

Vajda Kolhaas Mihályja azonban szenved. Szemében szomorúság, ahogy végignézi a sértő hír hozóján. Ahogy leülteti, mintha megsimogatná, mintha kérlelni akarná. Vajda olyan Kolhaas Mihályt fogalmaz meg, aki mindenáron szeretni akarja a világot, mindenáron tisztelni akarja az embert és az istent - de ezt nem hagyják neki. Ez a szeretni, sőt, belenyugodni vágyás éppúgy szenvedély, mint az egeket ostromló harag. Ennek a színészi felismerése hevíti Vajda alakítását nagyhatásúvá, ez nem engedi, hogy az előadás „töltelékjelenetekre” s „nagyjelenetekre” essen szét, mint ennek nem ritkán vagyunk színházi tanúi. Nem állapotrajzok egymásutánját, hanem egy belső állapot öntörvényű, folyamatos változását teszi láthatóvá a színész. Ezért nem válik bombasztikussá a haragvó lócsiszár sem, haragjában éppúgy rejlik a „virágvasárnap-illatú” Kolhaas, mint ahogy öntudatos megbocsátásai magukban rejtik a későbbi engesztelhetetlenséget.

Vajda törések és artisztikus csúcsok nélkül építi fel szerepét. Ehhez a megoldáshoz a figura mély megértése és belső átélése vezet. Kolhaas olyan emberként lép elénk, akinek „jéghegy” természete nem engedi, hogy bármit is látványosan kivetítsen. Lisbeth elvesztése fölötti fájdalma is inkább belső fölindulás, a nagy felismerés pillanata, mint a jajongó fájdalomé. Vajda mozdulatainak és hangjának amplitúdója egyetlenegyszer lendül ki: amikor az addig mindenáron megóvott otthon falai közül készül kilépni. Kétségbeesett erővel hajigálja maga körül a tárgyakat, valamiféle rombolásban is teljességre törekvő rendszeretettel és aprólékossággal. A dráma utolsó jelenetében kamatozik leginkább, hogy Vajda nem ölte ki a haragvó Kolhaas Mihályból a békességet szenvedéllyel vágyó „virágvasárnapillatú”. Amikor felolvassák előtte a csalárdságot még elleplező uralkodói igazságszolgáltatást, Vajda Kolhaasának arcán előmlik a felszabadult megnyugvás. Ártatlan gyermekmosollyal néz körül, mint aki azt mondja: látjátok, bolond kételkedők, ember- és istenhitben nem elég szilárd hirtelenharagúak, a világ rendje a jóság, a tisztesség, az igazság és a megbékélés. Kolhaas teste elernyed, arca kisimul, s azonnal kész igazán soha el nem vesztett, régi önmagához visszatérni. Örömeből hiányzik az elégtétel, a személyekhez címzett gyűlölet, a beteljesült bosszú. Boldog, mert úgy hiszi, hogy a jóság szenvedélyének újra zavartalanul hódolhat.

Ez a jelenet nem válhatna az előadás legkatartikusabb perceivé, ha a kolhaasi szelídséget el tudja emésztetni a harag. Vajda figurateremtésének lényege itt érhető tetten legjobban: minden egyes szituáció megoldásához csak az egész ember belső igazságának átélése adhat kulcsot.

Szerelem a színpadon

Színházainkban gyakoribb a szerelem illusztrációja, mint elhithető erejű megidézése. Többnyire meghökkentően és szembetűnően közömbös emberek mondanak nem is annyira egymásnak, sokkal inkább egymás mellett szép szavakat forró érzelmeikről. A színpadi szerelmekből nem ritkán ásít az unalom és a közömbösség, mint a sokadik év felé taposó, kiüresedett házasságokból. A szép szavak csak rontják a helyzetet, azonnal lelepleződő, közönséges hazugságnak hatnak.

Lisbeth és Kolhaas Mihály szerelme szavak nélkül is forróságot áraszt a színpadról. Molnár Piroska ritka varázslatra képes: színpadra lépésekor alig véteti észre friss szépségét. Ez a szelíd, belülről is sugárzó szépség csak akkor bomlik ki előttünk, amikor Kolhaas Mihály megjelenik a színen. Ez a szépség érte és általa van, ő gyűjtja ki Lisbeth arcát, ő lobbant szemébe fényt. Egy férfi és egy nő él, lélegzik, mozog előttünk a színpadon, s ez a két ember hat egymásra. Rezdüléseik nem függetlenek egymástól, egyazon erőter törvényei irányítják őket. Testük van egymás számára s nemcsak szavuk. Mindez mélyen emberien, bensőséges

lírával telítve jelenik meg előttünk. Molnár Piroska erotikát sem rejtegető szerelme és odaadása nem valamiféle általános érzelem, egy telivér asszony világnak kínálkozása, hanem a személyhez kapcsolódó, teljes emberi összetartozást vágyó és vállaló, boldogító érzés.

A szerelem, csak éppen nem annak unalmassá és sterillé silányított árnyéka. Lisbeth és Kolhaas szerelme nem közjáték. Nem némi kis magánéleti „lazítás” a súlyos mondanivalójú történelmi-társadalmi drámában. Molnár Piroska és Vajda László olyan erővel tudják e két ember felkavaró érzelmeit kisugároztatni, hogy abban egész személyiségük megnyilatkozik. Kolhaas teljes egyénisége kifejeződik ebben a szerelemben, s Lisbethről is meg kell éreznünk: szerelme milyen nagy erejű emberi támaszték Kolhaas számára. Alig megrendíthető emberszeretete és világgal szembeni türelme nagyon döntően magyarázható azzal a testi és lelki örömmel, amelyre Lisbeth mellett rátalált, s haragjának fájdalmában meghatározó Lisbeth elvesztése. Kolhaast mélyebb gyász teperi le, mint a hitvesüket elvesztő családapáké. Kolhaasban a férfitől eltépett asszonyindulata is dühöngeni kezd. Az előadás legszebb, legsugárzóbb jelenete már a darab elején megbabonázza a nézőt. Kolhaas hosszabb távollét után négyszemközt marad Lisbethtel, s az egymásra találás szavai után megszólal a testük is. Rezzenésekből, simogatásokból, a szemük villanásából élő, lüktető forróságú jelenet születik.

Színház, 1975. március

Mihályi Gábor: Vidéki eredmények, gondok
(Részlet)

[...]

Ez a feszített munka, az állandó koncentrációs kényszer, egy azonos játéktípus állandó gyakorlása meghozza a maga gyümölcsét. A sok karakteralakítást igénylő *Ördögök*nél eszméltünk arra, hogy a kapasvári társulat mennyi kitűnő színésszel büszkélkedhetik. S többségük itt tudta tehetségét kiérlelni. A tapasztaltabbak, mint Olsavszky Éva és Kun Vilmos, a fiatalok, akik más színházakban nem lelték helyüket: mint Jeney István, Koltai Róbert, Molnár Piroska, Vajda László, Verebes István, Monori Lili már az élvonalból szegődött Kaposvárra. Pogány Judit itt lett segédszínészből a színház egyik vezető színésze, Reviczky Gábor a főiskola után itt kezdte pályáját.

[...]

Színház, 1975. május

Nánay István: Lengyel drámák - Vendégrendezőkkel (Részlet)

Két színház - a pécsi és a kaposvári - vendégrendezőkkel állított színpadra egy-egy lengyel drámát. Olyan fiatal vendégrendezőkkel, akiknek ez volt az első hivatásos színházi produkciójuk. Kaposvárott Leon Kruczkowski *A szabadság első napját* Jeles András filmrendező, Pécssett Janusz Krasinski *Ha megjönnek a fivérem...* című „valószínűtlen drámáját” Paál István, a Szegedi Egyetemi Színpad művészeti vezetője rendezte.

[...]

A darab egyenetlenségei a színészi alakításokra is hatottak. Szabó Kálmán, Molnár Piroska, Vajda László nem tudta élővé, hihetővé formálni Jan, Inge, Hieronim vérszegény figuráját. Alighanem a rendezőtől sem kapták meg ehhez a megfelelő segítséget. A hálásabb, jobban megírt figurákat - Anzelm, Michal, Luzzi - Kun Vilmos, Reviczky Gábor és Pogány Judit játszotta. Nekik köszönhető, hogy az előadás egésze színészileg is igen jó színvonalú, az ő jeleneteikben a passzívabb szerepű társaik is kiteljesednek.

[...]

Leon Kruczkowski *A szabadság első napja* (Kaposvári Csiky Gergely Színház) Fordította: Kerényi Grácia; Rendező: Jeles András m. v.; Díszlet: Najmányi László m. v.; Jelmez: Orsós Györgyi m. v; Szereplők: Szabó Kálmán, Reviczky Gábor, Vajda László, Jeney István, ifj. Mucsi Sándor, Kun Vilmos, Engel Károly m. v., Molnár Piroska, Pogány Judit, Kis Katalin.

[...]

Színház, 1975. június

Pályi András: Mitől érdekes a színész?
Csákányi Eszter és Jeney István a Diákszerelmben
(Részlet)

[...]

Kaposvárott most felújítottak egy régi király színházi sikert: Lawrence Schwab és Buddy DeSylva *Good News* című musical comedyjének Szilágyi László magyarra átdolgozott változatát, a *Diákszerelmem* című operett-musicalt. Zenéjét Ray Henderson írta, az első hangosfilmsiker, *Az éneklő bolond* zene-szerzője. A Király Színházban Tihanyi Vilmos rendezésében, Básthly István díszleteivel, Feleki Kamill táncaival futott a darab. Idézzünk a szereposztásból: Rózsavölgyi Kálmán volt a csillagászat tanára, Vaály Ilona Patricia, Biller Irén Baby, Bársony Rózi Millie, Gaál Franciska Connie; Bobby: Sziklai József, Windy: Dénes Oszkár, Sylvester: Feleki Kamill, Johnson: Latabár Árpád. Most a Keserű Ilona–Szőke István alkotói páros kísérte meg kifordítani az operett-világot. Kettős céljuk lehetett: I. közelíteni a színházi formakeresgélés közben eltávolodott nézőkhöz, vidáman szolgálni, de nem kiszolgálni őket; II. egy tiszteletet nem érdemlő librettó lazaságából öntörvényű színházi művet létrehozni.

[...]

Jeney István [...] a szurkolási jelenetben láthatóan mindenekelőtt lélektani tanulmányt kíván készíteni a kisdíák gólya-mivoltáról, de sokkal messzebb jut ennél: a szurkolás Népstadion-állapotának „mélylélektanáig”. A játék három szereplője reked kívül a stadionon: Connie, a szegény sorból való, eminens lány, aki fülig szerelmes a csodacsatárba, s szerelmi bánatában előzőleg összetépte a jegyét, Kenyon, a csillagászat tanára, aki azt is szégyelli, hogy érdekli a mérkőzés kimenetele, valamint a „gólya”, aki egyszerűen elügyetlenkedte a bejutást.

Jeney elindul a túlbuzgóság, az izgalom, nagyokhoz tartozni akarás, a nagydiákká válás utáni olthatatlan szomj, a túlhajtott igyekezet lelki vadonjába, s nemcsak hogy nem téved el, hanem a szurkolói öntudatvesztés olyan lenyűgöző rajzát teremt elénk, hogy a nézőtér valósággal Népstadionná alakul. Ekkor már egyetlen szó sem jut át érthető formában a rivaldán, hisz a színház nézőtere egyfolytában morajlik, harsog, dől a nevetéstől; de itt nincs is szükség szavakra. Kitűnő hármas van a színpadon: Molnár Piroska annyi kedvességgel, humorral, belső csillogással színezi át Connie esetlenségét és érzelmi hullámvázát, Csorba István oly igazi komikusként esik csillagászat-tanárként a gólya valóságos áldozatául, hogy Jeney lerághatja róla a ruhát, letépheti, megtaposhatja a kalapját, mely ijesztő és kápráztató szentségtörés e tanári vaskalaposság ellen; azaz szentségtörés lenne, ha e stadionállapotban nem történhetne meg minden, ami normális körülmények közt soha. Még az is, hogy a gólya felakasztja magát azzal az ugrókötéllel, mellyel az első felvonásban ügyetlenül játszadozott - s épp abban a pillanatban, amikor beröpl, a chicagóiak hálójába a bostoni győzelmet jelentő gól. Jeney, a gólya, nyakában a kötéllel, a boldogságtól beröplve a pályára, kis híján a torkára szorul a hurok.

[...]

Színház, 1975. augusztus

Fodor Géza: A kaukázusi krétakör Kaposvárott (Részlet)

[...]

Az előadás legérzékenyebb pontja Gruse alakja. A szereposztás e tekintetben nem szerencsés. Molnár Piroska alakítása önmagában mély és gazdag, de nem felel meg a szerepnek. A színésznő művészi alkata - kultúrjelenség. Csiszolt mozgás-, beszéd- és énekkultúrája nemcsak technika, hanem színészi világának művelődési fokát is kifejezi. Ez a fok igen magas, ám nagy távolság választja el az alsóbb fokozatoktól. Művészi élményköre, kifejezési skálája nem annyira széles, mint inkább árnyalt. Színpadi lénye minden körülmények között nemes és finom. Gruséja az eredetinek égi mása. Gruse története lényegében arról szól, hogy egy egyszerű „jólélek” miként nő fel emberileg ösztönösen vállalt feladatához. Molnár Piroska azonban - s ezen semmilyen szerepépítés nem változtat - természetes erkölcsi sugárzása okán kezdettől fogva feladata magaslatán áll, állandó garancia arra, ami a darabban mindvégig kínzó kérdés: lehet-e jónak lenni a rossz világban. Így persze nemcsak a figura sorsa, az egész mű is sokat veszít értelméből. S ez azért különösen fájdalmas, mert igazi művészet az, ami itt célt téveszt. Az alakítás teljesen más távlatból van megformálva, mint az előadás. Ami az egyik arányrendszerben intenzív gazdagság, az a másikban egyhangúság, ami az egyikben finomság, a másikban erőtlenség, ami az egyikben sorsdöntő, a másikban természetes, ami az egyikben szépség, a másikban finomkodás. De egy-egy pillanatra összetalálkozik a kettő. Ezek - nem véletlenül - leginkább néma és mozdulatlan jelenetek, amikor az Énekes mondja ki, hogy mi játszódik le a lányban. Molnár Piroska mozgás-, beszéd- és énekkultúrája, orgánuma ilyenkor nem szépíti meg a valóságot, néma viaskodása megrendítő.

A kaposvári előadás Gruséja az autonóm megformálás ellenére szinte mindig az Énekes társaként válik igazán jelentőssé. Pedig a darabban - a gyerek után - Szimon az igazi társa. S Rajhona Ádám Szimonja meg is felel - Molnár Piroska Gruséjának. Tehát nem a szerepnek. Pedig Rajhona jó színész, a színház igazi nyeresége, az elmúlt évad *Konyha*-előadásának egyik legértékesebb alakítását nyújtotta. De finom és érzékeny egyénisége mérföldnyi távolságban van Szimon, a katona alakjától. A maga módján korrektül és rokonszenvesen oldja meg feladatát, de az egyszerű, keménykötésű, becsületes és korlátolt népi figurát nem alkothatja meg. Gruséval való két jelenete az első részben, a nem éppen szerelmi jelenetek költőjeként híres Brecht e két kis remeke tulajdonképpen nem valósul meg.

A kedves esetlenség, amit Rajhona eljátszik, nem elegendő egy olyan színpadi kapcsolat megteremtéséhez, amely a távoból is az egész cselekmény egyik állandóan jelenvaló, hatékony tényezője. A mű teljes értelme számára szükséges, illetve az előadásban megvalósuló Gruse-Szimon pár különbségét talán a faragatlan fa és a faragott fa nevezetes Arany János-i metaforájával tudnám kifejezni. Molnár Piroska Gruséja és Rajhona Ádám Szimonja a kultúra törekeny alkotásai, míg az eredeti szerepek primitív, szívós és rugalmas népi figurákat rejtenek. Ez a transzponálás nemcsak általában gyengítette a mű plebejus pátozát, hanem megingatta a kompozíció, a belső súlyviszonyok, az emberi kapcsolatok művészi egyensúlyát is. Itt válik nyilvánvalóvá Ascher jelentős rendezői tettének, az Énekes főszereplővé való előléptetésének hátulütője: az igazi cselekmény, az alternatívák és döntések háttérbe szorulása. Holott az Énekes - jogos - kiemelése éppen ezek fokozott megformálását, súlyosítását követelte volna.

A bajt növeli, hogy a mellékalakok többségének megoldatlansága következtében nemigen valósulnak meg a darabon belüli kis darabok, a mese részei nem kapják meg saját struktúrájukat. Gruse bujdosása az Északi-hegyvidéken roppant jelentős epizódok sora, mind

megannyi próbatétel: vándorlás, tejvásárlás az öreg paraszttól, a gyermek elhagyása a parasztházaspárnánál, találkozás az üldözőkkel, a parasztság eredménytelen megdolgozása, a vértés leütése, a gyermek magáévá fogadása, vita a kalmárokkal, átkelés a szakadékon, vándorlás szélben és hóvihárban - határozhatnánk meg brechti módszerrel a legfontosabb alapesztusokat, amelyek - emlékezzünk rá - mindig emberek kölcsönviszonyai. „Ne az egyes embert kövessétek nyomon, akit oly sokszor üldöző követ. Az egészre figyeljete, és arról gondoskodjatok, hogy ez vésődjék be a nézők figyelmébe is.” Brecht figyelmeztetése sehol sem helyénvalóbb, mint itt. Az előadás azonban adós marad ezzel, a figurák a két vértés kivételével nem elevenednek meg, s így Gruse nem szerezheti meg alapvető tapasztalatait a rossz világról, a létükért küzdők elembertelenedéséről.

[...]

Bertolt Brecht: *A kaukázusi krétakör* (Kaposvári Csiky Gergely Színház) Fordította: Garai Gábor; Rendező: Ascher Tamás; Díszlet-Jelmez: Pauer Gyula; Szereplők: Molnár Piroska, Koltai Róbert, Vajda László, Dánffy Sándor, Polyák Zoltán, Velez Olívia, Kiss István, Lukács Andor, Rajhona Ádám, Hunyadkürti István, Tóth Béla, Agárdy László, Kiss Jenő, Radó Béla, Fontos Magda, Gelencsér Júlia, Mészáros Joli, Takács Anna, Szegő Zsuzsa, Farkas Rózsa, Kaskó Erzsébet, Ötvös Éva, Lengyel Zsóka, Balázs Andor, Radics Gyula, Stettner Ottó, Valastyán György, Lengyel Pál, Széll István, Dani Lajos, Miszori Jenő.

Színház, 1976. január

Eörsi István: Aszkézis minden mennyiségben
Az Oszlopos Simeon Kaposvárott
(Részlet)

[...]

Az előadás köznapi realitása elsősorban a pompás nőalakokra épül fel. Molnár Piroska Mária szerepében végletekig póztalan, egyszerű. Halk beszéde a családivan szűk térben rendkívüli hatású: a nézők előrehajolva lesik minden szavát, holott kidolgozott, pontos gesztusai eleve nem hagynak kétséget mondandójának lényege felől.

[...]

Sarkadi Imre: *Oszlopos Simeon avagy lássuk, Uramisten, mire megyünk ketten* (Kaposvár, Stúdiószínház) Rendezte: Gazdag Gyula m. v; Díszlet: Antal Csaba m. v; Jelmez: Havas Fanny m. v; A rendező munkatársa: Lengyel Pál, Saád Katalin; Szereplők: Kiss István, Molnár Piroska, Pogány Judit, Monori Lili, Lukács Andor, ifj. Mucsi Sándor, Balázs Andor, Jeney István, Somogyi Géza, Stettner Ottó, Galkó Bence, Kaskó Erzsébet, Serf Egyed, Szalai József.

Színház, 1977. január

Fodor Géza: Az Erdő Kaposvárott
(Részlet)

[...]

A gesztusszerűség az összmagatartások kialakításában is uralkodik. Vannak olyan figurák, akiknek szerepe nem is több, mint egy-egy gesztus. Milonov, aki rózsaszínű nyakkendőt visel, és választékosan öltözködik (Lukács Andor), egyetlen túlfeszített, kimerevített emelkedett gesztus, azaz üres póz. Bodajev, nyugalmazott lovastiszt (Jeney István) két hatalmas mankó közé szorult apró, törekeny, sérült alakja maga a bezápultság, a sikertelen rosszhiszeműség. Vannak azután bonyolultabb figurák, akiknek magatartását mégis egyetlen alapgesztus uralja. Molnár Piroska Ulitája számomra egy Karinthy-viccet idéz fel: „zöld háttérben egy meztelen női arc, nőies szemekkel...”. A durva, bő ruhadarabokba bújtatott esetlen test fölött uralkodik a hangsúlyozottan kerekre formált fej, a minden pórásával feszülten figyelő, úrnője kedvét leső, örömmorzsákra éhező, kendőzetlenül mohó arc, s benne a mozgékony, de bárgyú szem, amely már régen nem a lélek, csak az elvárások tükre. Ez az Ulita arcával és tekintetével sokkal mélyebben és hitelesebben tárja fel nyomorultságát, mint amikor elpanaszolja.

Kiss István Karpjának is megvan a maga uralkodó gesztusa, pontosabban gesztusainak megvan az az uralkodó jellegük, amely megvilágítja a figura magatartását. Az oldott, puha, laza, kerekded gesztusokból olyan jellem áll össze, aki pontosan ismeri és el is fogadja szűken kimért életkörét, hogy ezen belül minél védettebb, kényelmesebb és meghittebb fészket alakítson ki magának. A zöld posztókabát vagy a kockás gyapjútakaró állandóan megtartó meleggel burkolja be, ráérősen, otthonosan jár-kezel a házban és a ház körül, beszéde és mozgása, egész mivolta szerfölött takaros, s ezt ő maga érezhetően jobban igényli, mint úrnője. Ugyanakkor belülről minden megnyilatkozását, egész magatartását valamiféle ernyedtség lazítja el. Ebből válik gyanússá, hogy ez az idilli inasélet valahogy nem igaz, hogy Karp már nem a „régimódi földesurak” kortársa, hanem újmódi földesurak régimódi inasa, akinek sok mindent le kell nyelni ahhoz, hogy megóvja összekuporgatott lelki békéjét. Így aztán Karp lelke valójában nagyon is kiegyensúlyozatlan, aminek nem egyszerűen az az oka, hogy kielégületlen és féltékeny Ulitára, hanem egész ellentmondásos helyzete. Ez váltja ki az ernyedt-kényelmes gesztusok ellengesztusát, a hisztériát. Az a megszállottság, ahogy ez a puhány ember kiüldözi a szobából Ulitát, vagy értelmetlenül kikiabálja az igazságot úrnője pénzügyeiről, nem túljátszás, hanem a kipárnázott élet fonákja.

[...]

Osztrovskij: *Erdő* (Kaposvári Csiky Gergely Színház) Fordította: Makai Imre; Zene: Vidovszky László; Játéktér és jelmez: Keserű Ilona; A rendező munkatársa: Saád Katalin; Rendezte: Szőke István; Szereplők: Olsavszky Éva, Fekete Gizi, Lukács Andor, Jeney István, Dánffy Sándor, ifj. Mucsi Sándor, Mihályi Győző, Kiss István, Molnár Piroska, Vajda László, Koltai Róbert, Basilides Barna, Galkó Bence, Garai Róbert, Jancsik Ferenc.

Színház, 1977. február

Koltai Tamás: „Jó muri vár a csatatéren!”
A Troilus és Cressida Kaposvárott
(Részlet)

[...] csak Cassandra őrvöng, hivatalból (Molnár Piroska alakítása tragikus és fenséges, illő kontrasztjaként az előadás általános stílusának).

[...]

Színház, 1977. május

Balassa Péter: Egy „fekete” népszínműről és előadásáról
A piros bugyelláris Kaposvárott
(Részlet)

[...]

A tempó, a túljátszásra épülő színészvezetés, a túlfűtött taglejtés, mozgás és mimika annak a kimondatlan jelzése, amit a koncentrikus szerkezetben kibomló konfliktusként jellemeztünk, amit a „lehet, és hogyan lehet kitörni?” lappangó jelenlétéről mondtunk. A kitörés persze nem valóságos életlehetőségként, hanem ennek az artikulálatlanul kiabáló-gajdoló-kornyikáló falunak a néma kérdőjeleként lebeg valamiképpen a színpad fölött. Két pillanatot enged csupán az előadás, amikor ez a kérdőjel „megszólal”. Az egyik Zsófi (Molnár Piroska) és Csillag Pali (Bregyán Péter) nagyjelenete (II. felv. 18. jelenet első fele és 19. jelenet) valamint Zsófi asszonyítélete a III. felvonásban. Az előbbiben Molnár Piroska és Bregyán Péter együtt énekelnek. A babona, a félálom, a veritékes szerelmi feszültség és elkeseredett kívánás szinte bénító, első ölelés előtti állapotából szakad föl a páros nóta („Fekete szem éjszakája”), melyet Bregyán a közönség felé fordulva, Molnár Piroska a falnak dőlve égre tekintő szemmel, egymástól távolabb, mégis a szerelem emésztő révületében, szabadságkívánásában énekel. Atmoszférájuk egyszerre fojtóan erotikus-keserű és éterien fölfelé, szabadulni vágyó. A másik ilyen pillanat az asszonyítélet, melyben Molnár Piroska már egyedül van. Egész szerepformálása (az előadás legjobb alakítása) a végén beteljesülő asszonymagányra épül, azt készíti elő, minden évődő frissége és természetes vidámsága ellenére. A fináléban tehát keserűen feloldódva oszt igazságot, fölényesen helyreigazít, a maga igazságát és helyét kivéve. Ez az asszonyítélet egy pillanatra a fejek fölött, a megszegyenülő, a szándékaikat tetteikben meghazudtoló (és megfordítva), sírva-vigadva amorális alakocskák fölött - a semmibe hull. Egy alantasoktól kifosztott nő teszi a helyére, látszólag, a tőle már idegen dolgokat.

[...]

Csepreghy Ferenc: *A piros bugyelláris* (Kaposvári Csiky Gergely Színház) Muzsikál: Gódor László és bandája; Zenei vezető: Hevesi András; Díszlettervező: Szőke István és Szabó Mária m. v.; Jelmeztervező: Szabó Mária m. v.; A rendező munkatársa: Saád Katalin; Rendezte: Szőke István. Szereplők: Simon Géza, Molnár Piroska, Kaskó Erzsébet, Czakó Klára, Bregyán Péter f. h., Simon Zoltán, Kun Vilmos, Stettner Ottó, Tóth Béla, Somogyi Géza, Flórián Antal, ifj. Mucsi Sándor, Basilides Barna, Gőz István, Balogh Tamás, Imre István, Balák Margit, Cselényi Nóra, Csákányi Eszter, Szegő Zsuzsanna, Beregszászi Olga, Hunyadkürti Ilona, Imre Emma, Kókai Mária, Dani Lajos, ifj. Somló Ferenc, Hunyadkürti György.

Színház, 1977. június

Koltai Tamás: „Cintányéros cudar világ...”

Ketten a Mágán Miskából

(Részlet)

[...]

Molnár Piroska

Ahogy Molnár Piroska, azaz Marcsi a Mágán Miska színpadára toppan, az nem kevésbé abszurd, de egészen más értelemben. Ez egyáltalán nem az operettszubrettek belépője. El sem lehet képzelni sivárabb párbeszédet annál, mint ami a grófi nagymama és a cselédlány között folyik: „Itt vagy, Marcsi ?” „Itt vagyok, kezicsókolom.” És megismétli: „Itt vagyok.” Az a méltatlankodó természetesség, ahogy Molnár Piroska kiejti ezt a semmitmondó „itt vagyok”-ot, valósággal fejbe veri a nézőt. Tényleg, hogy kerül ide ez az élettől kicsattanó, a valóság levegőjét magával hozó parasztlány? Hogy kerül az álságok és hamisságok színpadára? Hogy kerül egy ember az operettbe? Molnár Piroska „itt vagyok”-ja, ez a jelentéktelen, tömönatos közlés egy butácska játékban, a kaposvári Csiky Gergely Színház színpadán - nem restellem bevallani - legnagyobb színházi élményeim egyike húsz éve, amióta mindennapos színházbajáró vagyok.

Vajon ki lehet-e elemezni ezt az öt másodpercet? Rafináltság és természetesség ötvözete már maga a megjelenés is. Berobban a színpadra, csattogó fapapucsban, tenyeres-talpasan. Ez még akár szabványos szubrettbelépő is lehetne. A kiszámított lendület, amely szelet kavart az álló színpadon, a színész nő váratlan megjelenése valósággal kihívja a közönség reakcióját. Ezt nevezik tapsos bejövételnek. Nem lennének meglepve, ha kiderülne, hogy a kezdőmondat, ez a színtelenek-szagtalannak látszó „itt vagyok” annak idején a Marcsit játszó, nyilván nagyon népszerű színész nő kedvéért került bele a Mágán Miskába - hogy mindenképpen bejőjön a taps. Valószínűleg Kaposváron is minden alkalommal tapsos volna ez a bejövétel (gyakran az is), ha a közönség néha nem hökkenne meg a valóditól, pontosabban a valódinak attól az idegenségétől, amit a pillanat az operettszínpadon kelt.

„Itt vagyok” - mondja Molnár Piroska, és a gesztus, ahogy mondja, felér egy névjegy átadásával. Megveti a lábát keményen (az az érzésünk, hogy egy pillanat múlva gyökeret ereszt), mélyről jövő, a méltatlankodástól kicsit rekedtes hangjával, nevetésével pedig mintha ezt mondaná: mit kell ezen úgy csodálkozni? A valóság és az operett már egy másodperccel előbb menthetetlenül összekeveredett (akkor, amikor nem lehetett tudni, hogy a szubrett vagy a parasztlány jött be), s a bizonytalanság a továbbiakban csak fokozódik, egészen az előadás végéig.

Az kétségtelen, hogy Molnár Piroska az operett minden képtelenségét átszűri a realitáson. Egyetlen olyan gesztust, egyetlen olyan hangot sem engedélyez magának, aminek nincs hitele. A táncokban a koreográfia könnyedségének meg kell küzdenie a figura nehézségével. Van egy mozzanat, amikor Marcsi (szövege szerint is) csakugyan „gyökeret ereszt”. A színész nő még ezt is olyan komolyan veszi, hogy utána valósággal kiszakítja magát a földhöz tapadtságából. A nagy játéklehetőség természetesen az, amikor Marcsit beöltöztetik grófnőnek. Molnár Piroska itt más utat követ, mint partnere. Marcsi nem oldódik föl „Eleméry Mériben”, nem játssza nagyvonalúan túlkarikírozva, maga is élvezve a mutatványt. Ez a „grófnő” olyan, amilyenek Marcsi, a grófnőnél élő cselédlány látja a grófokat. Vagyis minden igyekezete ellenére (pedig nagyon igyekszik) kilátszik alóla a szerep alakítója. Ez az egész szerepjátszás bizony kínos-keserves megpróbáltatás Marcsinak, nagy megkönnyebbüléssel veszi tudomásul - ellentétben Koltai Róbert Miskájával -, hogy

lelepleződik, és végre megint önmaga lehet. A harmadik felvonásban már újra a régi Marcsi énekel a mosóteknő mellett, és ez a dal hirtelen édeskés operettmelódiából egy édeskés operettmelódiát éneklő kiscseléd dalává nemesedik. Az operett megint csak kifordult önmagából: a valóság rápirított a hazugságra. Molnár Piroska alakítása visszabillenti az előadást kizökkent egyensúlyából: újra színpadi jogaiba helyezi az életet a csinálmány után.

Színház, 1978. január

Belia Anna: Ödön von Horváth Kaposváron
(Részlet)

[...]

Démonian gonosz a Nagyanya is. Az ő látszattisztessége azonban a nemi erőszaknál is nagyobb büntetést takar: gyilkos. Sándor Böske vendégként játssza el ezt a szerepet. Úgy trónol kétes tisztessége erős várában, megfélemlíthetlensége erődjében, hogy meghátrál előtte a tisztesség is. A kedélyesség hagyományait is őrzi a szigorú erkölcsökkel együtt: vidáman tangóharmonikázik a kisbaba holtteste fölött, akinek a kocsiját ő állította a huzatba, hogy halálra fázzon. Rabságban tartja vele élő lányát, Alfréd anyját, aki kétségbeesetten tipeg-topog nyegle fia és zsarnok anyja közt. Molnár Piroska játéka tele van alázatos szeretettel mindkettejük iránt, kéztördelése csak időnként változik a fia karrierjét saját megváltásaként remélő asszony bántó türelmetlenségévé.

[...]

Ödön von Horváth: *Mesél a bécsi erdő* (Kaposvári Csiky Gergely Színház) Fordította: Mészöly Dezső; Díszlet-jelmez: Pauer Gyula; Rendezte: Asher Tamás; Szereplők: Helyey László, Molnár Piroska, Sándor Böske m. v., Kiss István, Olsavszky Éva, Koltai Róbert, Csákányi Eszter, Simon Géza, Kun Vilmos, Pogány Judit, Balák Margit, Vajda László, Kókai Mária, Szegő Zsuzsanna, Hunyadkürti István, Kari Györgyi, Czakó Klára, Farkas Rózsa, Somogyi Géza, Balogh Tamás, Gőz István, Hunyadkürti György, Imre Emma, Cselényi Nóra, Dani Lajos, Basilides Barna, Serf Egyed, Simon Zoltán, Hunyadkürti Ilona.

Színház, 1978. március

Mihályi Gábor: Mondanivalóról és stílusról
Molière Pesten és Kaposvárott
(Részlet)

[...]

Kétségtelen, az első közjátéknak is volt egy vitatható pontja, Molnár Piroska, aki mindenkinél jobban, szebben énekelt, talán a kelleténél egy árnyalattal harsányabbra vette a balkonon megjelenő Madame szerepét. E kis szépséghibák ellenére a közjátékok kedvéért önmagában is érdemes volt a *Képzelt beteget* színre vinni.

[...]

Démoni erővel felruházott, különös teremtként képzelte el Szőke Toinette szolgáló alakját is, aki cselédi állásához képest meglepő befolyással és tekintéllyel bír Argan házában. Molnár Piroska egy talpraesett, okos, energikus parasztlány szolgálót kelt életre, akit évtizedes hűségéért már szinte családtagként szeretnek gazdáai. Különösen remekel a harmadik felvonás átváltozó-jelenetében, ahol hol szolgálóként, hol orvosnak öltözve jelenik meg Argan előtt.

[...]

Molière: *Képzelt beteg* (Kaposvár, Csiky Gergely Színház) Fordította: Illyés Gyula. Rendező: Szőke István; Zeneszerző: Darvas Ferenc; Koreográfia: Majoros István m. v.; Jelmez: Füzy Sári; Díszlet: Szőke István; Karmester: Hevesi András; Segédrendező: Pányoki László; Szereplők: Vajda László, Czakó Klára, Réti Erika, Pogány Judit, Csernák Árpád, Helyey László, Dánffy Sándor, Jeney István, Simon Géza, ifj. Mucsi Sándor, Hunyadkürti István, Molnár Piroska, Gőz István, Balák Margit, Kókai Mária, Kiss Kati, Beregszászi Olga, Cselényi Nóra, Imre Emma, Tóth Eleonóra, Simány Andrea, Basilides Barna, Hunyadkürti György, ifj. Somló Ferenc, Stella Attila, Simon Zoltán, Hunyadkürti Ilona, Dani Lajos.

[...]

Színház, 1978. június

Koltai Tamás: Harcolni vagy beépülni?
A Rokonok Kaposvárott
(Részlet)

[...]

[...] a főszereplő egyértelműen Rajhona Ádám. A többiek inkább „motívumok”. Nagyon fontos motívumok. Molnár Piroska Linája mintha csakugyan azon tűnődne folyton, „vajon megbízhat-e benne, hogy az ura az új állapotok közt is megmarad a réginek”, s amint látja ennek ellenkezőjét, az aggóató szerénység átváltozik benne idegeskedő (és idegesítő) sopánkodássá.

[...]

Móricz Zsigmond: *Rokonok* (Kaposvári Csiky Gergely Színház) Színpadra alkalmazta: Móricz Virág; Jelmez: Füzy Sári; Díszlet: Donáth Péter m. v.; Zene: Hevesi András; A rendező munkatársa: Lengyel Pál; Rendezte: Babarczy László; Szereplők: Rajhona Ádám, Molnár Piroska, Kun Vilmos, Kátay Endre m. v., Dánffy Sándor, Kiss István, Lukáts Andor, Tóth Éva f. h., Kiss Jenő, Papp István, Czakó Klára, Balogh Tamás, Tóth Béla, Csernák Árpád, Jeney István, Farkas Rózsa, Hunyadkürti György, Gőz István, Serf Egyed, Stella Attila, Kaskó Erzsébet, Hunyadkürti Ilona.

Színház, 1978. július

Nánay István: Színházi nyár '78
(Részlet)

[...]

Szeged csendes jubileuma

Az idej volt a felújított Szegedi Szabadtéri Játékok huszadik évadja. Nem volt látványos, csinnadrattás önünneplés, csak az elmúlt húsz év alatt kikristályosodott - és némileg megmerevedett - műsorpolitika tudatos vállalásával kialakított program, akárcsak más évben. Mintegy hirdelve, fontos ügynek tartják az ünnepi játékokat, de csak részének - meghatározó részének - a Szegedi ünnepi Heteknek. Kiállítások, folklór programok, hangversenyek, filmbemutatók, tudományos konferenciák, sportversenyek, a Szegedi Ipari Vásár, a szegedi ifjúsági napok rendezvényei adják azt a kulturális és gazdasági háttérrel, amelybe illeszkedik a Játékok.

[...]

Bánk bán, Dóm tér

[...]

Ebben a térben mód kínálkozott arra, hogy a színészek elszakadjanak a bevált szabadtéri figuraábrázolási módszereiktől, és realistább alakítást nyújtsanak. Ebből a szempontból Tordy Géza Biberachja a legsikerültebb. Tordy kerüli a nagy gesztusokat, a hangoskodást, az intrikus figurák sztereotípiáit, mégis állandóan jelen van, Biberachjának átélhető, emberi indulatai vannak, úgy válik a cselekményt befolyásoló főszereplővé, hogy közben háttérben is marad. Almási Éva Gertrudisa is a reális hangvétel győzelme, az energikus, már-már erőszakos, de valóban uralkodásra termett embert árnyaltan, sok hangon megszólaltatva állítja színpadra. Mindketten megtalálták a szabadtéren még éppen elfogadható részletezés és a szükséges felfokozás arányát. Hozzájuk hasonlóan Szegváry Menyhért (Ottó) és Molnár Piroska (Melinda) is számos megszokott kliséitől szabadította meg figuráját, és új vonásokkal gazdagította, emberibbé tette szerepét.

[...]

Színház, 1978. október

Almási Miklós: A mi urunk, Luka színeváltozása

Gorkij: Az Éjjeli menedékhely

(Részlet)

[...] minden ennek az alapkérdésnek, a korszakváltás tettenérésének rendelődik alá, és a többi kérdés óhatatlanul másodrendűvé válik a néző élményében. Ez az egyközpontú produkció ezért nem tud minden részletében csillogó szintézis lenni. De hadd tegyem hozzá: a művészi munkában az ilyen „monomániás” produkciók az igazi úttörők, s ebben látom ennek a bemutatónak igazi értékét. Ráadásul a Kállai-féle csúcsteljesítmény mögé kitűnő társulati munka épül - akkor is, ha figyelmünk egyetlen problémára és alakításra összpontosul. Molnár Piroska Vaszilisszája agresszív, kíméletlen, szereleméhes asszony, mégsem démon vagy fúria.

[...]

Gorkij: *Éjjeli menedékhely* (Nemzeti Színház) Fordította: Gábor Andor; Rendező: Zsámbéki Gábor; A rendező munkatársa: Tatár Eszter; Díszlet-jelmez: Pauer Gyula; Szereplők. Horváth József, Molnár Piroska, Pogány Judit, Raksányi Gellért, Bregyán Péter m. v., Piróth Gyula, Berek Kati, Csomós Mari, Máthé Erzsébet, Agárdi Gábor, Vajda László, Őze Lajos, Kálmán György, Kállai Ferenc, Eperjes Károly f. h., Csurka László, Tarsoly Elemér.

Színház, 1979. április

Saad Katalin: Személyes vallomás helyett
Beszélgetés Szőke Istvánnal
(Részlet)

[...]

Az *Erdő* próbáin még egy, talán még az Olsavszkyénál is megrendítőbb folyamatnak is tanúi lehettünk. Molnár Piroska első perctől kezdve iszonyodott a szerepétől, úgy érezte, semmi köze Ulitához, s azt akarta, hogy ne is legyen. Noha fegyelmezett színész - rendkívüli belső ellenállást tanúsított a munka első szakaszában, mintegy akaratlanul. A szerep rettenetes áldozatot kívánt tőle: arra kényszerítette, hogy az önmagáról alkotott képet föladjja. És láthattam, miként történt ez meg. Amikor fölszakadtak belőle az elrejtett és elfojtott titkai, úgy éreztem, ez gyónás, vagy talán: a lélek terápiája. És rám is vonatkozik, értem is történik, hiszen jelen vagyok. Azóta tudom: ez az a fajta színház, mely engem mindenekfölött vonz. Az Erdő előadása tehát sokrétű válasz volt a színjátszás mibenlétének kérdésére. Vajda és Koltai játékának üzenete természetesen egyértelműbb. De Olsavszky Éva és Molnár Piroska, miközben élénk tárták mindennapi szerepjátásaink sajátosságait - lényük legmélyéről tettek vallomást.

[...]

Szőke a *Piros bugyelláris* olvasópróbáján a „nótakérdéshez” mindössze ennyit fűzött: „Az ember szégyenkezve viszonyul hozzá.” Belőlem mindig inkább valami csömörhöz hasonlítható érzést váltott ki, valahányszor csak cigányzenét vagy nótázást hallottam; most azt gondoltam, talán igaza van Szőkének: valójában ez szégyenkezés. Feszült kíváncsisággal és nagy adag szkepszissel néztem a dolog elébe. Azzal én is föltétlenül egyetértettem, hogy nem tehetünk népdalt a nóta helyébe, ha egyszer az író magyar nótát énekelhet hőseivel. (Pedig a fölöttünk lebegő kultúrbotrány ezzel a kis kultúrctalással minden bizonynal elhárítható lett volna. Meg kell jegyezmem, az, hogy „föltöttünk lebegett” - utólagos következtetés. Mert vagy valóban egész idő alatt a teljes bizalom légkörében dolgoztunk - vagy azért nem észleltük a gyanakvást, mert kizárólag a *Piros bugyelláris* világában éltünk.) Számomra a döntő fordulatot egy próbatermi esti próba jelentette. A zenészek - a „cigányok” - húzták, s Bregyán Péter-Csillag Pali képtelen volt elénekelni a Fekete szem éjszakáját. Nem találta a módját. Végtelennek tetsző ideig ment ez így, mígnem Bregyán kétségbeesésében egyszer csak szétroppantotta markával a borospoharat, a vér végigcsorgott a kezén, ettől az egész helyzet Molnár Piroskástul lángra lobbant, Bregyán éneke minden volt, csak dallam nem, vinnyogás, sírás, dadogás, per és harag, számonkérés és kérlelés. Valami, ami elementáris, valami, ami Bregyán legmélyéről tört utat magának. Nem tudtam elviselni a másfél méteres közelségét, féltem bennmaradni az elővarázsolt ördögi körben, elmentem a terem legtávolabbi sarkába, hogy a megrázkódtatás élménye után a megfigyelésnek vessem alá magam és a többieket.

[...]

Színház, 1979. május

Tarján Tamás: „Mi, sileneiek”

Weöres Sándor „Szent György és a sárkány”-a a Nemzetiben
(Részlet)

[...]

Avar Istvánt (Cannidas), Vörös Esztert (Barbara) csak a komédiai színek ragadják el; a színészek többségét - például Gelley Kornélt, Piróth Gyulát, Benedek Miklóst, Papp Zoltánt - csak a tragédiaiak. Amit és ahogy eljátszanak: jó - de hiányzik az alakteremtés polifóniája. Sokak számára marad idegen szerepük, sőt a mű világa is: Molnár Piroska, Horváth József, Koltai Róbert más szerepeikben megkedvelt vonásaikkal gazdálkodnak.

[...]

Weöres Sándor: *Szent György és a sárkány* (Németi Színház) Rendező: Ascher Tamás; Segédrendező: Thuróczy Katalin; Zeneszerző: Darvas Ferenc; Zenei vezető: Simon Zoltán; Koreográfus: Szigeti Károly; Díszlet- és jelmeztervező: Pauer Gyula; Szenikus: Bakó József; Szereplők: Vajda László, Avar István, Sulyok Mária m. v., Horkai János, Helyey László, Gelley Kornél, Benedek Miklós, Piróth Gyula, Dörner György f. h., Pogány Judit, Csomós Mari, Papp Zoltán, Molnár Piroska, Básti Juli f. h., Vörös Eszter, Antal Olga, Koltai Róbert, Horváth József, Lázár Kati, Ronyecz Mária, Sándor Erzsébet f. h., Hollós Melitta, Máté Gábor f. h., Kassai Károly f. h., Bezerédi Zoltán f. h., Felföldy László, Eperjes Károly E. h., Szirtes Gábor f. h., Csurka László, Pathó István, Csepeli Sándor, Szacsvey László.

Színház, 1979. június

Koltai Tamás: Az úrhatnám polgár avagy vallomás a színházról
(Részlet)

[...]

Molnár Piroska Nicole-jának tenyerestalpas becsületessége mellett az ugrifülesen svihák Covielle egészen más minőség; Márton András egyre jobb alakításai között is figyelmet érdemel ez a lézengő, senkihez sem kötődő inas, aki természetében hordja a nyegleség „filozófiáját”.

[...]

Molière: *Az úrhatnám polgár* (Nemzeti Színház) Fordította: Mészöly Dezső; Rendező: Zsámbéki Gábor; A rendező munkatársa: Tatár Eszter; Díszlet: Pauer Gyula; Szenikus: Bakó József; Jelmez: Vágó Nelly; Zenei vezető: Simon Zoltán; Zeneszerző: Jeari-Baptiste Lully; Zenei átdolgozó: Mártha István; Koreográfus: Ivánka Sándor; Szereplők: Kállai Ferenc, Máthé Erzszi, Szirtes Ági, Molnár Piroska, Helyey László, Márton András, Bodnár Erika, Major Tamás, Gelley Kornél, Agárdi Gábor, Vajda László, Benedek Miklós, Koltai Róbert, Császár Angéla, Papp Zoltán, Szacs vay László, Dörner György.

Színház, 1979. december

Szántó Judit: Meier, az ember
(Részlet)

[...]

Mindenesetre: Kroetz stilizált neonaturalizmusa a színpadon egy jól ismert átlagrealizmusra szelídült, minek következtében a *Meierék* úgy fest, mint egy átlagdarab a magyar néző átlagétlapjáról, csak épp a gyengébbek, vázlatosabbak, erőtlenebbek közül. Végére realista drámát Miller, Albee vagy Wesker igazán jobbat, húsosabbat írt Kroetznél. Tükrözi ezt a döntést már az eléggé érdektelen, átlagos-realista színpadkép is; még a Játékszín tágasnak igazán nem mondható tere is üresnek hat, holott a kroetzi világ kísértetiességét épp a tárgyak zsúfoltságának és a belső világ ürességének kontrasztja adja; a neonaturalista részletgazdagság, a telítettségben megnyilvánuló sivárság itt helyénvaló lehetett volna, s a jól megválasztott tárgyak sokasága érzékletessé tehetné mind a velük szembeni kiszolgáltatottságot, mind azt aényt, hogy az egyéniség érvényesítését Meierék számára az egyforma tucatárakon belüli „szabad” választás jelenti. Úgy gondolom: a kroetzi világ mágiája és költészete a neonaturalizmusból hajthatna ki, amely jól eltalálva szinte automatikusan stilizálná önmagát. Ehelyett Ascher színészei is realista szerepépítésben jeleskednek, átélnek, gondosan dolgoznak ki szituációkat és lelkiállapotokat, és ily módon jelenetről jelenetre kompromittálják a drámát, amely az ilyen játék anyagaként szegényes, sőt, közhelyszerű. A jelenetek jól megoldott helyzetgyakorlatokra emlékeztetnek, ahelyett, hogy önmaguk mitikus felfokozásaiként egy nagyon mai mondává állnának össze, úgy, ahogy arra a cím is utal: *Mensch Meier - a huszadik század végének szomorú kis Everymanje*. Azt hiszem, fölösleges részletezni, hogy míg a realista kezelés a darab egzotikumát juttatja érvényre, és a cselekményt sivár magánügyvé vékonyítja, a mágikus naturalizmus vagy a naturalisztikus rituálészínház az általános érvényt emelné ki. (A részletezés már csak azért is fölösleges, mert hiszen az utóbbi lehetőség a *Gyöngyéletben* már megvalósult.) Vagyis: a Kroetz-darabok természete olyan, hogy csak a minél nagyobb eltávolítás közelíthet, a hasonlóság a különbözőség minél élesebb kiemelésén át érvényesül.

Legkevésbé vonatkoznak az elmondottak a nagyszerű főiskolai férfisínész-termés legújabb példányára, Puskás Tamásra, akinek (még?) a vérében *van a* megfelelő stílusérzékenység. Ő valóban nem pepecsel: rendkívül finoman és nagyvonalúan mutat be egy magatartást, a kényszerű lázadásig korbácsoló közönnyt, amely oly jellemző a fiatalokra. Pontosan annyit mutat meg az ifjú Meierből, amennyi Kroetz mondanivalója szempontjából lényeges, nem próbálja meg értelmezni a lázadás értékét, nem akar körüljárható realista figurát teremteni, nem bíbelődik motivációkkal; játékának legnagyobb ereje a mód, ahogy a színpadon létezik. Molnár Piroska a tőle megszokott magas színvonalon alakítja egy realista dráma Meiernéjét, így aztán a darab feléig hiteles, ha különösebben érdekesnek nem is mondható; utána viszont a nézőt nem hagyja nyugodni a kérdés, hogyan is szánhatta rá magát ez a sótlan, pedáns kispolgárasszony a kitörésre és az önálló életre. Igaz, Meierné jellemfejlődését, elhatározásának indokoltóságát külföldi és magyar kritikusok egyaránt vitatták, s a megvalósítás terén valóban vannak is problémák, az írói elgondolást azonban meggyőzőnek érzem. Meierné, ápoltsága, relatív civilizáltsága ellenére, nem különbözik alapvetően a többi Kroetz-figurától, akiket közérzetüknek számukra is érthetetlen változása valamilyen erőszakos megnyilvánulásra késztet. Ez az asszony addig hiszi magát egyensúlyban, amíg otthonában a szó minden értelmében rendet lát; amikor férje ezt a rendet felborítja, az otthon szó elveszti számára tartalmát, és nem lát más lehetőséget, mint kilépni belőle. Kroetz Meiernéje más, mint amit Molnár Piroska bensőséges realista játékával megmutathat: tompább, primitívebb, tehát kiszámíthatatlanabb s ugyanakkor nyugtalanabb, bizonytalanabb

közérzetű, csak hogy ezt a vonalat (részben az író hibájából is) pusztán a jelenetek betű szerinti értelméből nem lehet sem kielemezni, sem eljátszani. Viszont csakis ilyen ábrázolás alapozhatná meg a távozás hitelét, amelyet a férj dührohama és a fiú ellen elkövetett brutális akciója önmagában valóban nem motivál.

A legproblematisabb azonban Vajda László alakítása. Sajnos, az utóbbi évek tapasztalata alapján úgy tűnik, Vajda nemigen tud saját színészi figuráján kívül mást játszani (igaz, ilyen értelemben is foglalkoztatják): megmarad a jó szándékú, bumfordi, tohonya mackónak. Ebből a „buta melós” érzékeltetésére futja is, de „Meier, az ember” ennél sokkal több. Vajda színészi materiájából például nem futja a lappangó brutalitásnak, a társadalom által belé sulykolt családfeleszerp gögijének érzékeltetésére, és így nagy kitörése nem több a mumus handabandázásánál; valóban nehéz elhinni, hogy ez az ember képes lenne szétrobbantani a családot, ahelyett, hogy anya és fia összekacsintának és jót nevetnének rajta. A későbbiekben épp így nem tudja eljátszani a felsőbbrendű szerepétől váratlanul megfosztott ember döbbsent értetlenségét, teljes céltalanságát és tragikomikus, meieri szinten már-már leari magányát; siránkozása inkább tisztán komikus hatást kelt.

[...]

Kroetz: *Meierék* (Játékszín) Fordította: Oravecz Imre; Rendező: Ascher Tamás;
Jelmeztervező: Scháffer Judit; Díszlet- és jelmeztervező: Székely László; Szereplők: Molnár Piroska, Vajda László, Puskás Tamás f, h.

Színház, 1981. március

Szódy Szilárd: Jupiterrel osztozni
Kleist *Amphitryonja* Egervárott
(Részlet)

[...]

Hollósi Frigyes (Sosias) és Újlaki Dénes (Merkur) motorja az estnek. Nem a „hálás” (buffo) szerepek miatt, mint ahogy Molnár Piroska (Charis) sem szerepsémát valósít meg. Az ő vállukon nyugszik a dráma „szatírajáték”-vonulata, a dráma fonákja, amely sokszor alaphangja az egésznek. Hollósi darabindító monológja ennek az alaphangütésnek remeke. Ahogy elpróbálja küldetését a képzelt Alkméne előtt - a figura egyik rétegének telitalálata. És a tragikum is vele jelenik meg a Merkurral való első jelenetében. Ezt még fokozni tudja - már-már a tudathasadás szintjén - az *Amphitryon*nal való következő jelenetében, amikor hírt ad küldetése kudarcáról. Természetes és logikus minden váltása, hiszen megőrzi önmagát a legképtelenebb helyzetben is. Molnár Piroska Charisa egyszerre tartalmazza az archetipikus jegyeket és a helyzeteket kihasználó, azokra természetes gesztusokkal reagáló, természetes eszű, leginkább a realitás talaján maradó embert. Villanásai, váltásai remek ritmusúak, ugyanakkor az együttes játék keretén belül marad. Mint ahogy Újlaki Dénes is egyszerre tudja a hús-vér vagányt és a vagány-istent érzékeltetni. Azt, aki a leginkább eszköz az egész felfordulásban, aki magáért a játékért élvezni koboldságát. Ő a homo (deus?) ludens - vesztenivaló nélkül.

[...]

Heinrich von Kleist: *Amphitryon* (Egervár) Fordította: Szabó Lőrinc; Dramaturg: Duró

Győző; Mozgás: Dölle Zsolt; zene: Simon Zoltán; Jelmez: Hruby Mária; Díszlet: Székely László; Rendezte: Merő Béla; Szereplők: Sinkó László, Szoboszlay Sándor, Szilvássy Annamária, Molnár Piroska, Újlaki Dénes, Hollósi Frigyes, Molnár Árpád, Bácskay Péter, Miszori Jenő, Gelencsér Pál.

Színház, 1981. október

Almási Miklós: Az Agamemnon-gyerekek az értékválság centrifugájában
Euripidész: Oresztész
(Részlet)

[...]

Zsámbéki Gábornak komplikált színpadi struktúrát kellett felépítenie. Ez a kelepceszituáció ugyan *egymásra utalt* emberek drámája, csak hogy ezek mindegyike külön-külön világot alkot. Itt minden figurát más és más etika, más álom, más érdek és gondolat vezet. A kapcsolatok legfeljebb célracionálisak, a társak csak szövetséget kötnek *valamire*. Zsámbéki ennek a széthulló etikai világrendnek érzékeltetésére a legmerészebb megoldást vállalja - sikerrel: azt a *látszatot* kelti a dráma csúcspontján (tudatosan, „becsapva” a nézőt) mintha „szétmenne” az előadás, mintha ezek a jelenetek az egyes „külön világok” egymástól eltérő színezetű rajza miatt nem találnának közös fókuszra. De csak azért kelti ezt a látszatot, hogy annál hangsúlyosabban derüljön ki, milyen feszesen játszanak együtt ezek a figurák, hogy egy „más síkon” (a célracionálison) mennyire maximálisan együtt vannak. Csak emberileg választja el őket fényévnnyi távolság. Ezek a figurák csak *tetti és logikai* mivoltukban tartoznak össze. Oresztészt és Püladészt nem a lélek mélyéről fakadó barátság tartja össze, hanem a szövetség. (Hiszen már az első gyilkosságot, Aigüszthoszét is Püladész agytrösztje találta ki, a hűség és barátság mélyén az „éceszgéber” és zseniális „tett-ember” egymásrautaltsága rejlik, nem a lelkek ölelkezése.) Elektra is kívülről éli meg a testvéri ragaszkodás melegségét: hűséges, vigasztaló, maga az „ügy”, de képtelennek bizonyul arra, hogy közel férközzön Oresztész igaz, tragikus sebéhez - igaz, Oresztész sem igen „vall” *neki*, de ennek a lánynak sincs érzéke meglátni, hogy valami más is bánthatja bátyját, mint amiről ő beszél. Elektrát tökéletesen más gondok gyötrik - amiket aztán ő sem tud senkivel sem megosztani, bátyjával sem. Legfeljebb az argoszi asszonyok karával. Ez a lány, titokban, belül, bosszúra szomjas szűz - kívülről testvér. A belső és a külső az ő alakjában is hermetikusan el van zárva egymástól - társa felé. Molnár Piroska és Cserhalmi György ezt a *látszólagos* egymásban élést és *lényegi* távolságot a kontrasztok dramaturgiájával érzékelteti: búcsúképpen összeölelkeznek, de ez a csók a szeretkezés és birkózás valami örült keveréke itt, a málló köveken. Mintha ki akarnák préselni egymásból azt, amit hiába remélnék a másiktól, mert elérhetetlen. Valami „csakazértis” vadsággal tépik-harapják egymást, hátha sikerül a bőr, a hús, a testi burok alá kerülni - a lélekig; eljutni a vágyott-elérhetetlen társhoz.

[...]

Euripidész: *Oresztész* (Nemzeti Színház) Fordította: Tandori Dezső; Dramaturg: Fodor Géza; Rendező: Zsámbéki Gábor; Díszlet- és jelmeztervező: Pauer Gyula; Szenikus: Bakó József; Zeneszerző: Jeney Zoltán; Szereplők: Molnár Piroska, Moór Marianna, Bodnár Erika, Csernus Mariann, Máthé Erzsi, Olsavszky Éva, Pregitzer Fruzsina f. h., Zolnay Zsuzsa, Cserhalmi György, Gelley Kornél, Kun Vilmos, Dörner György, Horváth József, Udvaros Dorottya, Vajda László, Balkay Géza.

Színház, 1982. május

Pályi András: Színe és fonákja
A Leonce és Léna Boglárlellén
(Részlet)

[...]

Molnár Piroska Léna hercegnőt kísérő nevelőnője igazi, komolyan vett vígjátéki figura, pontosan érti és érzékeli a játék szövegét.

[...]

Georg Büchner: *Leonce és Léna* (a kaposvári Csiky Gergely Színház nyári színháza Boglárlellén) Fordította: Thurzó Gábor; A verseket fordította: Rónay György; Zene: Mártha István; Díszlet-jelmez: Donáth Péter; Rendező: Acs János; Szereplők: Jordán Tamás, Mihályi Győző, Fehér Anna, Molnár Piroska, Lukáts Andor, Csákányi Eszter, Spindler Béla, Dánffy Sándor, Serf Egyed, Tóth Béla, Galkó Bence, Karácsony Tamás.

Színház, 1982. október

Kőháti Zsolt: Egervári esték
(Részlet)

[...]

A kávéház nőszerepeire - úgy hatott - eléggé esetlegesen s tán kényszerűen válogatott a rendező (ez már a nyári szereposztások örök problémája). Molnár Piroska (Placida) volt a legelevenebb lény a férfiakért-férfiakkal tusakodók sorában.

[...]

Carlo Goldoni: *A kávéház* (Egervári esték) Fordította: Révay József; Dramaturg: Duró Győző; Mozgástervező: Dölle Zsolt; Díszlet: Székely László; Jelmez: Hruby Mária; Rendező: Merő Béla; Szereplők: Hollósi Frigyes, Sinkó László, Újlaki Dénes, Bregyán Péter, Molnár Piroska, Igó Eva, Peremartoni Krisztina, Szirtes Gábor, Molnár Árpád, Bácskay Péter, Gelencsér Pál, Miszori Jenő.

[...]

Színház, 1982. október

Földes Anna: Oszlopos Simeon '82
(Részlet)

[...]

[...] a gerince roppant Kis János mellett még nagyobbra nőttek a kaposvári előadás nőalakjai. Molnár Piroska alakításának hála, kiderült, hogy a festőhöz tartozó asszony, Mária alakja - teljes értékű női főszerep. A cselekmény ívét lezáró feloldozó, megváltó sorait ugyan (az alapkoncepciónak megfelelően) kihúzta a rendező, de Mária magatartásának lélektani hitele ezzel is csak erősödött.

(Kaposvári Csiky Gergey Színház)

[...]

Színház, 1983. február

Tarján Tamás: Szentivánéji Vízkereszt
Az Ahogy tetszik a Katona József Színházban
(Részlet)

[...]

Molnár Piroska nehezen boldogul Juci hálátlanabb szerepével. A rendező is túlságosan bízott abban, hogy a színésznő arcára festett rózsák önmagukban is elegendők a kedvesen nehézkes parasztlány megteremtéséhez.

[...]

Shakespeare: *Ahogy tetszik* (Katona József Színház) Fordította: Szabó Lőrinc; Dramaturg: Duró Győző; Díszlet: Székely László; Jelmez: Vágó Nelly; Zene: Cseh Tamás; Rendező: Székely Gábor; Szereplők: Sinkó László, Rajhona Ádám, Cseh Tamás, Hollósi Frigyes, Benedek Miklós, Kun Vilmos, Újlaki Dénes, Balkay Géza, Puskás Tamás, Gáspár Sándor, Papp Zoltán, Szacs vay László, Garay József m. v., Horváth József, Eperjes Károly, Udvaros Dorottya, Csonka Ibolya, Csomós Mari, Molnár Piroska.

Színház, 1983. június

Dévényi Róbert: Párhuzamos szereprajzok Molnár Piroska Kroetz és Sorescu drámájában

Minden művészi képesség a gyakorlattal óhatatlanul specializálódik - ez alól a színészet sem kivétel. A színész, aki a pályakezdés aranykorában még azt hiszi, hogy ha igazán tehetséges, bármit és bárkit el tud játszani, előbb-utóbb szembesül önnön határaival. Lezárul a feladatkeresés extenzív korszaka, hogy egy szűkebb spektrumban kifejtett intenzív alkotó tevékenység kövesse. Az átállás kinek könnyebb, kinek nehezebb. Van, aki elhárítja magától a felelősséget, úgy vélvén, hogy felettes intézményként úgylát a színház dönt helyette, szerencsésen vagy szerencsétlenül - neki mindenképpen alkalmazkodnia kell. Mások engedelmesen hagyják magukat beskatulyázni. Megint mások - és alighanem a legdrámaibb alkatúak - nyomasztó válságként élik meg a vajúrást, és addig nem nyugszanak, amíg legalább nagy feszítvóvásgú pólusokkal nem helyettesítik a totalitást. És ha ehhez a színház nem nyújt pástot, hát megteremtik maguk: előadóestekkel, az „egyszemélyes” pódiumi műfajok egyéb produktumaival.

Úgy tűnik, Molnár Piroska idei színházon kívüli feladatvállalásai mögött is *ez az* ösztönző erő lappang. Molnár Piroska színészi irányultsága jellegzetesen pólusos. Egyfelől a hétköznapok emberét fogalmazza meg szívesen: a földhözragadt, vegetáló realitást. Valami szigorú egyensúlyt keres az ábrázolás művészi és dokumentáris hitelessége között, művészi eszközei jóformán észlelhetetlenek, csak arra valók, hogy az autonóm privát személyiség illúzióját keltsék. Magyarán: Molnár Piroska nem engedi magát tetten érni az „alakítás”, azokat a megoldásokat keresi, amelyekben az élet „kis igazságainak” logikája hiánytalanul elfedi a játék művi logikáját.

A másik póluson Molnár Piroska a személyiség mitikus felnagyításának modern lehetőségeit keresi. Ezek az alakjai nem földhözragadtak, hanem öserejűen földközeli. Nem efemer egyéniség nélküli tömeglények, hanem egyéniség feletti archetípusok.

Kroetz monodrámája, a *Kívánsághangverseny*, amit Molnár Piroska Horváth Zsolt rendezésében négy alkalommal játszott a budapesti Fialal Művészek Klubjában, eminens lehetőséget nyújt a dokumentáris pólus felmutatására. A darab a szupernaturalizmus jellegzetes terméke. Minden valódi, színházi értelemben igazoltan preparálatlan. A szobaszínház „egy az egyben” azonos Rasch kisasszony lakásával, főzőfülkéjével, fürdőszobájával, toalettjével egyetemben. Csak az a bizonyos negyedik fal nincs felhúzáva, hogy a néző a történetdőknek mégiscsak tanúja lehessen. Pontosabban miniciózus megfigyelője, hiszen rivalda, színpad nincs, a szobaszínház méretei mindent mikroszkopikus közelségbe hoznak.

Azon az estén, amikor szürke kis embertársunkat módunk van legintimebb cselekedeteiben is kifigyelni - éppen nem történik vele semmi. (A poént - akár a szerző - a végére tartogatom.) Hazaérkezik, átöltözik, takarít, a szükségét végzi, tévét néz, rádiót hallgat, majszolgat, szőnyeget csomóz, tisztálkodik, lefekszik. Arca jószerevel kifejezéstelen, és természetesen meg sem szólal, hiszen nem bolond, hogy magában monologizáljon, és nem is egy szokványos lélektani dráma hősnője. A sivárság a szerzői szándék lényege: ezzel kívánja dokumentálni, hogy Rasch kisasszony minden estéje hasonlóképpen morzsolódik le, vagyis időtlen idők óta vegetál az automatikus életjelenségek szintjén. Minthogy gondolatait nem fedi fel, a minden jelentőséget nélkülöző tevékenységek pedig nem alkalmasak arra, hogy beléllássak: nem tudhatok meg róla semmit, színészi alakításra elvileg nincs szükség. Nincs „vörös fonál”, amit a játék felszíne mögött érzékeltetni kell, nem szabad a figurával azonosulni, hiszen ez a stílussal összeférhetetlen érzelmeskedéshez, exhibicionizmushoz

vezet, ám a demonstráció is tiltott, minthogy így a színész hivalkodóan közszemlére tenné az alkotófolyamatot.

Emberfeletti színészi alázat kell ahhoz, hogy e gúzsbakötöttséget a színész több mint egy órán keresztül elviselje. Hogy ne essen pánikba az unalom szakadatlanul kísértő fenyegetésétől. Gyengébb idegzetű művész alighanem kibúvót keresne. Talán okot adna a voyeurködésre, elvégre mégiscsak szenzációs dolog a művésznőt közvetlen közletről kilesni védtelen negligenciájában. Molnár Piroska természetesen egy pillanatig sem él ezzel az ízléstelen lehetőséggel. A másik könnyítés az lehetne, hogy némajátékát „beszédessé” erősíti, és valamiféle jelzést mégiscsak küldene a nézőnek az alak személyiségéről, belső folyamatairól. Molnár Piroska rigorózan betartja a szerzői utasítást: érzelmi kapcsolatban csak saját kezemunkájával, a szőnyeggel van, amit olykor-olykor elégedetten, már-már kedvtelve nézeget. De ez a félszeg irgalmasságú közjáték nem bolygatja meg az este kérlelhetetlen egyensúlyviszonyait, csak a kontraszt kiemelését célozza. Végül is ne kerüljünk: Molnár Piroska mindent egyetlen lapra tesz fel. Az utolsó néhány percre, a „slusszpoénnak” kell visszatekintőlegesen is létrehoznia valamiféle katarzist, izgalmassá tenni a sivár pepecselgetés lapályait.

Rasch kisasszony ugyanis ezen az estén öngyilkosságot követ el. Ebben különbözik ez az este az ezeryi előzőtől. Tegyük hozzá: csak ennyiben, a differencia alig észlelhető. Molnár Piroska e tettét sem dramatizálja, nincs búcsú, fontolgtató vívódás, a gyógyszerporciózás a lehető leggördülékenyebben vált át a szándékos túladagolásba. Az élet iránt szükségképpen közönyössé vált embertársunk maszkja a halálélménytől meglepett arccá.

Ez a poén jellegzetes kroetzi *action gratuite*: nem vezethető le az előzményekből, ugyanakkor kikezdehetetlenül igaz. Provokáló, sokkoló hatása kétségtelen. De többről van itt szó, mint egy mélylélektani karsztfolyamat arcul csapó igazságáról. Kroetz a fekete humorú groteszkek egy jellegzetes hatásmechanizmusát alkalmazza biztos kézzel. Pesten egész viccmakámok készültek erre a patentre. „Anyuka, én nem akarok Amerikába menni!” - nyüögösködik az ebadta, és csak a poénból derül ki („Ússzál, kislefiam, ússzál!”), hogy az ellenkezés koordinátáit az Atlanti-óceán kellős közepéhez kell kötnünk. (A magyar egyfelvonásos-irodalomban Hubay *A zsenik iskolájában* vagy Görgey a *Népfürdőben* él ezzel a technikával.) Ez a tartalmakat, a mozzanatok primér jelentését alapjaiban kiforgató, új összefüggéseket teremtő „plánváltás” csakugyan alkalmas arra, hogy a katarzist késleltesse, az előadás élményét ne a befogadásra, hanem a feldolgozásra koncentrálja, arra a „lépcsőházi” szakaszra, amelyben némileg megszegyenülve revideáljuk lapos ténylogikánkat.

Ebben a sokkhatással kikényszerített visszatekintésben Molnár Piroska drámaiatlan, hétköznapi ténykedése egyszeriben drámainak tűnik. A felismert konfliktus előhívófürdőjében markánsan kirajzolódik a szerep arca. Rasch kisasszony állandó, már-már kényszeresen rögzült foglalatosságaival védelmi vonalat igyekezett kiépíteni magányának ásító szörnye ellen. Amíg van mit tennie és görcsös pedantériája nem mindennapi találékonyságra vall -, addig nem kell a helyzetén gondolkoznia. Márpedig ez a modern társadalom elsőszámú lelkihiigiénias javallata. („Ne ismerd meg önmagadat!”) Most látjuk, hogy Rasch kisasszony igen előrehaladottan sajátította már el az ennek megfelelő előírásokat. Csaknem tökélyre vitte ezt az életmódot. Már az olyan hazug kapcsolatpótlékokra sincs szüksége, mint amit a tömegkommunikációs eszközök kínálnak. (Horváth Zsolt, nyilván a magyarítás szándékával, Szilágyi János *Halló, itt vagyok!* műsorával helyettesíti a német rádió szívküldijét. Nem túl szerencsésen: a lelki klinika szövege túlságosan kiugrik a háttérből. És ezzel a *Kívánsághangverseny* cím is értelmét veszti.) A baj csak az, hogy amint a gépezet leáll - Rasch kisasszony lekapcsolva a villanyt nyugovóra tér, a védelmi sánc azonnal összeomlik. Mit tehet az ember: éjszakáról éjszakára nagyobb adag altatóhoz

folyamodik. Míg végül szinte észrevétlenül átlépi lét és nemlét grammokkal tovább nem fokozható határmezsgyéjét.

Nagyjából a Kroetz-előadásokkal azonos időszakban játszotta Molnár Piroska sorozatban a román Sorescu *Anyaoil* című színművének monodrámá formátumú főszerepét a Dunaújvárosi Bemutató Színpad vállalkozásában.

Külön elemzést érdemelne, mi az oka, hogy amíg Kroetz drámái divatáramlatként hódították meg a magyar színpadokat, addig Sorescu - aki pedig drámaírónak, költőnek egyaránt jelentős - semmiféle figyelmet nem kapott. Adósságunkat vele szemben csak a könyvkiadás törlesztette, és *Jónás* című monodrámáját mutatta be az amatőr Reflex Színpad (Zalaegerszeg) ugyanannak a Merő Bélának rendezésében, aki most a dunaújvárosi bemutatót jegyezte.

E kirekesztettség jelentős többletfeladatot ró az alkotókra. Amíg a kroetzi „tárgyiasság” léggömb már meglehetősen kikísérletezett, Sorescu színpadi világa *terra incognita*. Helye valahol a költői expresszionizmus térképén jelölhető ki, talán a lengyelek szomszédságában. Kifejezőeszközeiben lírai, filozófiai, groteszk, szürreális, folklorisztikus, kultikus elemek ötvöződnek. A közlésmód, legalábbis a főszereplő Irina tanítónőé, alapvetően verbális. Amíg Rasch kisasszonynak egy szava sincs, amit a közönséggel megoszthatna, Irina költői látomásokkal fedi fel lelkiállapotát. Például így szorong: „Csupa felleg a szám, s ha dörög, vacognak a fogaim. És pattogzik róluk a zománc. Mintha gyökerestől tépnék ki a fogaimat ... micsoda vihar ... hihetetlen ... Jaj, csak az ész fogai bírják!...”

És persze nem csak a szöveganyag rugaszkodik messzire a hétköznapiságtól. Amíg Kroetznél minden mozzanat szűken és szigorúan „az, ami” - Sorescunál mindennek csak akkor van értelme, ha tágabb, metaforikus jelentése is felfogható. Kroetz színpadán valamennyi történés a vegetáció szintjén egyenértékű, így a folyamat esetlegesen kaotikus, „mint az életben”. Sorescu a cselekményt parabolisztikusan, a költői allegória stációi köré szervezi. Rasch kisasszony antihős, akitől Kroetz megtagadja a művészet talapzatát, Irina egy mítosz koturnusán áll, őszanya, kezdet és/vagy vég, aki elhatározásaival az emberiség sorsáról dönt stb. A polarítások felsorakoztatása tetszés szerint folytatható. De talán ennyi is elég annak érzékeltetésére, hogy a színészi hitelesítés egymásnak homlokegyenest ellenkező igénye jelentkezik a két feladatban. Valóban nem mindennapi kihívás!

Mielőtt számba vennénk az eredményt, egy dramaturgiai kitérőre kényszerülünk. *Az Anyaoil* egy sajátos szerkezeti problémája ugyanis külön leckét ad fel a színészeknek. A darab alapsémája nem ritka a modern drámairodalomban. Itt sincs nyílt konfliktus a szó hagyományos értelmében, a tulajdonképpeni cselekmény egy külső erő feltartóztathatatlanságához való szakadatlan alkalmazkodás, a térdre kényszerülés folyamata. E drámatípus különösen azon helyzetek modellálására alkalmas, amelyekben az erőviszonyok reménytelenül egyenlőtlenek, az ellenfél mindenható, a katasztrófa tehát brechti értelemben „kezelhetetlen”. Ez a séma különösen kedvez a költői hajlamú drámaíróknak, hiszen a helyzetek kiváltotta lírai reflexiókat állítja előtérbe. *Az Anyaoil*ben ez a nem ember léptékű, gigászi erő a világ végpusztulásával fenyegető Vízözön. Az a bizonyos bibliai Negyven Nap számláltatja Irina (és így mindnyájunk) feje felett. A kezdettől, amikor még képes kirekeszteni tudatából, tenni a magáét a várandós asszonyok sora szerint, a valós helyzettel való szembenézésen át a végső magány iszonyatáig. Ám Sorescu nem csak ezt a tisztán tagolódó, progrediáló folyamatot írta meg. A játék második képeként beilleszt egy bővítményt, dialógussá tördelve a monológot. Irina beszélgetőpartnere az Óreg, a tanítónő apja. Irina vajúdásával egy időben ő a halálra készülődik. Groteszk, mégis parasztian bölcs méltósággal. Mindent elrendezett: felvette halotti ruháját, befeküdt maga választotta koporsójába, és várja a jó halált. Mert mint az írói instrukció sugallja: „Természetes halállal

hal meg, nem nagyon bánja. A jó halál olyan, mint a könnyű szülés.” Keletkezés és elmúlás kontrasztpárhuzamát Sorescu virtuózan kiaknázza. A haláltusa és a szülőgörcsök megmegújuló rohamai nagy költői erővel rímelnék egymásra, egészen az érkezés és búcsú egyszólamúvá összefonódó sikolyáig. Kétségtelen, hogy a cselekmény megbicsaklik. (Parlagian fogalmazva: *a víz-szint emelkedése csaknem egy fél órára szünetel.*) A helyzetnek inkább költői, mint drámai közlendője van. Sorescu ezzel szuggerálja, hogy önmagában a halandóság nem tragikus. A humanizált jó halállal létrehozható valamiféle együttműködés, belátó konszenzus. De Irinára - és így miránk - egy másfajta elmúlás leselkedik. A Szörny-halál. A kiirtódás. A lét nullaváltozata, amellyel nem békíthet össze a bevégzettség és folytatódás reménye. A distinkció olyan fontos, hogy csakugyan megéri a formabontást, a lírai vargabetűt.

A színpadi megvalósítás sajnos kielégületlenül hagy. Természetesen csak vizsgálódási módszerünk szemszögéből jogosult ezt Molnár Piroskára hárítani. A plaszticitás hiánya nyilván rendezői bizonytalanságból is ered. És különösen a partner, Márkus Ferenc alakítása körvonalatlan. Magatartása anekdotikusan különködő, a groteszk mély filozofikuma alig érinti. De kétségtelen, hogy Molnár Piroskának sem hiszem el a szituációt. Úgy tűnik, mintha az író feledkezett volna meg az ár fenyegetéséről, holott arról van szó, hogy Irina ekkor még képes kizárni tudatából. (Mint mindannyiunknak.) Az anyaság kegyelmi állapota burokként védi. Molnár Piroska nem érzékelteti ezt a kivételességet. Valamiféle elvont egyszerűség követelményének hódolva játszik, így a nehéz óra megreked a hétköznapiaság szférájában, a jelenet életképpé degradálódik, elszürkül.

A darab egy meghökkentően sajátos levegőjű mozzanattal kapcsolódik vissza a fővonalhoz. A rendezés itt biztos kézzel ötvözi a stiláris komponenseket, és e közegben Molnár Piroska játéka is drámaivá sűrűsödik. A halottas/szülőházba maskarák érkeznek. Irina a hagyomány ismeretében úgy véli: az apját elsiratni, a kis jövevényt köszönteni. De a pacurkák összezaggyválják tisztüket: a csecsemőt sámánkodják körül halottként, és a kiterítettet a szerencse szülöttjeként. A baljós „félreértés” megrepeszi Irina biztonságérzetének burkát. Szorongani kezd. De nem babonás falusi asszonyként. Irina intellektus. Tanítónő. Elsőgenerációs értelmiségi. Aki tanulta és tanította, hogy a mítosz olykor csak ósdi rémmese. A makacsul zuhogó, kiadós eső még nem Özönvíz.

Molnár Piroska árnyaltan mutatja fel a mai embert az Utolsó Ember archetípusában. A végjáték azonban megint elerőtlenedik. Sorescu minden rokonszenve hősnőjéé. Valóban: megrendítő gazdagsággal vonultatja fel az egyenlőtlen küzdelem emberi tényezőit: Irina hitét, bizakodását, lelkierejét. De az igazságot sem hallgathatja el. Hogy a Negyven Nap visszaszámlálásának kezdetével Irina - és így mindannyiunk - sorsa megpecsételődött. A felfelpislákoló remény csak öncsalás, pillanatnyi, törekeny menedék, amit a realitás nyomban összezúz.

A színészi feladat nagyon kényes. Ha Irina hite a legkisebb mértékben is deklaratív - a szerep üresen patetikussá válik. Ezt a veszélyt Molnár Piroska elkerüli. Illúzióinak gyökere hiteles: a bekövetkező egyszerűen elfogadhatatlan. De mégis megtörténik! Ami Irinára - és így mireánk - vár, azzal csak a kétségbeesés legfojtogatóbb pillanataiban tart lépést a képzelet. És ezt a leterhelést Molnár Piroska már nem vállalja fel. A probléma megint részben rendezői. Sorescu színi instrukciói végletesen naturalisták. Az ő színpadán: „A szobák mintha átlátszó akváriumokban volnának. Ide-oda úszik minden, ami úszhat, dobozok, üvegek, a veder stb., mert itt is magasan áll a víz, majdnem az ágy tetejéig ér, és egyre emelkedik. Néhol kisebb örvények látszanak.” Merő Béla felemás inspirációkat merít a szerzői elképzelésekből. A villám például „igaziból” - értsd nikopódium-poros szikraesőként - csap a fába. Az apokaliptikus ellenerő, a Víz viszont nem jelenik meg a színpadi látványban. Vagyis nincs ami érzékeltesse a valódi helyzetet, ami leleplezze a nemes illúziók igazságértékét. Ezt

alkalmasint szintén - a monodráma belső konfliktusaként - a színésznőnek kellett volna eljátszania. De Molnár Piroska visszatörpan. Valamiféle hamis kíméletből tompítja, kétesélyessé teszi a végkifejletet. Okát csak találgatni lehet.

A kérdés izgató, hiszen az élet „kis körét”, Rasch kisasszony esetét, Molnár Piroska kérlelhetetlen keménységgel ábrázolta. Vajon úgy vélte: ha mindannyiunk nevében kér színpadot, könyörületes vigaszra szorulunk?

Színház, 1983. szeptember

Barta András: Major mester Molière-je
Tudós nők a Katona József Színházban
(Részlet)

[...]

Molnár Piroska önimádó nagynénikéje a bohóckodás határát súrolja - csoda, hogy egyszer sem lépi át.

[...]

Molière: *Tudós nők* (Katona József Színház) Fordította: Illyés Gyula; Dramaturg: Litvai Nelli; Díszlet: Székely László; Jelmez: Szakács Györgyi m. v.; Rendezte: Major Tamás; Szereplők: Horváth József, Máthé Erzi, Bodnár Erika, Csonka Ibolya, Papp Zoltán, Molnár Piroska, Gáspár Sándor, Balkay Géza, Szacs vay László, Csomós Mari, Benedek Miklós, Hollósi Frigyes, Puskás Tamás.

Színház, 1984. április

Nádra Valéria: Még mindig, vagy inkább újra
A Hyppolit a Játékszínben
(Részlet)

[...]

A Játékszín produkcióján sem hagyott negatív nyomot a sokszerzőjűség. Verebes István *nagy* leleménnyel nyúlt vissza az eredeti darabhoz. Tudatában volt, hogy Kabos és Csontos párosa egyszeri és megismételhetetlen élmény, ezért nem is kívánt megmérkőzni a filmmel. Ugyanakkor elérte, hogy hűtlenné, méltatlanná se lett a nagy elődök szelleméhez. Két finom színpadi utalás teremti meg a kényes egyensúlyt a film emléke és az éppen megvalósuló előadás között. Az egyik: Schneiderék szalonjában ott függ egyik ősük képe, aki még „egyszerű” kocsis volt. Az ő képmását a kényes ízlésű Hyppolit is megőrzésre méltónak ítéli, miközben a teljes berendezést kidobáltatja. E képben Kabos Gyulára ismerünk. A másik: a darab befejező mondatait tökéletes imitációval az eredeti színészhangokon halljuk: Benedek Miklós Csontosként, Szacs vay László Kabosként szólal meg.

A mai színpadi változat fontosá árnyalattal gazdagodott az eredetihez képest. A Kabos-Csontos játszott *Hyppolit* főképp két okból volt neveltség: egyfelől Schneiderék újgazdag, erőszakos parvenüése, másfelől Hyppolit ugyancsak fedezet nélküli lakájarisztokratizmusa miatt. A Verebes-féle értelmezés, megtartva mindezt, azt is érezteti, hogy a téma *még mindig, vagy inkább újra* aktuális. Az előadás nem engedi meg, hogy egyszerűen „belegyönyörödjünk” a felidézett régi szép időkbe, az emlékekbe, holott nyilvánvaló, hogy a közönség nem elhanyagolható hányada éppen ilyen céllal látogatja az előadást. Verebes és színészei azonban a produkció legtöbb pillanatában tudomásul vétetik velünk, hogy itt nincs szó nosztalgiazásról. Sőt: az elandalodni vágyást megpiszkálva kényelmetlenül ironizálnak a nosztalgiazáson. Frajt Editnek, Terka alakítójának van (volna) például egy szabályszerű énekes belépője, ezt azonban a vastag, közönséges hangon kintről minduntalan bekiabáló Schneiderné nem hagyja folyamatosan elénekelni. A rendezői idézőjelek sora ezzel az apró ötlettel kezdődik.

Színrelépésük sorrendjében aztán a többiek is magukkal hozzák parányi elidegenítő effektusaikat. Szacs vay olyan gyűrött zakót, kalapot, elnyűtt táskát hord, csaknem olyan járással lép színre, ahogyan Chaplin tenné. Énekes bemutatkozása közben megszólal a telefon, s a tánc ritmusára szól, illetve hagy ki a csöngetés. Molnár Piroska mint Schneiderné úgy kacsint ki szerepéből, hogy a már-már naturalista tónusú figuraépítés közben különleges fizikai kondíciót igénylő ének- és táncbetéteket ad elő a színésznőt és nem Schneidernét minősítő könnyed kecsességgel.

Benedek Miklóshoz képest úgy tűnik, Csontos Hyppolitja egyszerű, természetes és magától értetődő volt. Tekintélyét jól ismert állandó hanghordozása, korpulenciája, színházban megszerzett színészi rangja is növelte. Benedek ezzel szemben hidegen előkelő, csöppet sem „békebeli” Hyppolit, inkább félelmetes és titokzatos. Kissé sátáni jelenség, aki körül dermesztő csend támad. Előkelően hosszúkas koponyája körül mintha sejtelmes fény derengene. Pillantása ijesztő, s érthetővé teszi, miért sikerül oly viharos gyorsasággal átrendeztetnie Schneiderékkel nemcsak életük egész eddigi rendjét, de értékrendjüket is. Belépése pillanatától érezzük, hogy nemcsak azzal tartja hatalmában gazdáit, hogy egyedül ő tudja igazán, hogy-mint szokás arisztokrataéknál, de mintha uralkodásának biológiai jellege is volna: szinte delejezi őket.

Ha Szacs vay László Schneidere Chaplinnal tart rokonságot, Benedek Hyppolitja valóságos fiók-Cipolla - lakájkidásban. Hatalmát szerencsés ötlettel teszi idézőjelbe felvonásvégi

finálék ritmusára komponált száma, az „Egy rózsadombi Napoleon”. Az előadás másféle értelmezést ad a befejezésnek, Schneiderék nagy lázadásának is. Nyilvánvaló, hogy Hyppolit számára nem a felmondás az igazi büntetés, hanem az, hogy két hétig el kell viselnie az életet abban a formában, ahogy Schneiderék az ő színre lépése előtt éltek. Ez a fordulat annál inkább váratlannak hat, mivel a Szacs vay megformálta Schneider összetettebben elnyomott, mint az a figura, akit alakított. A mai Schneider ugyanis nemcsak chaplini értelemben csetlő-botló, szerencsétlen, mégis szerencsés kisember, nemcsak felkapaszkodott, de váltig lenézett, maga erejéből meggazdagodott szállítmányozó, ősök és címer nélkül, de rabszolgaként kezelik saját családjában is. Minden maradék energiáját elszívja felesége és leánya. Schneiderné nagyságos asszonynak már pusztán a testi méretei is csak azt teszik lehetővé férje számára, hogy papucs legyen. Terka, a lánya pedig amolyan megbocsátó lenézéssel „engedi meg” a papának, hogy előteremtse az elegáns élet anyagi alapjait. Szacs vay Schneidere mindennek megfelelően szemlátomást fáradt kisember, aki már nagyon kevéssel is beérne az egész napi munka után. Boldogságához elég lenne annyi, hogy a saját gusztusa szerint ehessen, és ingujjban ülhessen oda a vacsorája mellé a saját lakásában.

Molnár Piroska úgy mintázza meg Schneidernéét, mint akinek az önzése, uralomvágya nagyon mélyről jön, egyéniségének egyik, ha nem legfőbb meghatározója. Ezen csakis egy vonása kerekedhet felül: kétségbeesett hasonlítani vágyása az arisztokráciához, s mivel az ő szemében Hyppolit már szinte nem is lakáj, de az arisztokrácia képviselője - Schneiderné házisárcányból alázatos szolgálóvá szelídül. Színészi bravúr, ahogy Molnár Piroska távolságot tud érzékeltetni az általa megformált szereptől. Az előkelősködésközből vállalt fogyókúra fegyelme alól szinte robbanó indulatok, fergeteges életöszton szabadul fel, amikor a szellemes ötlettel ideillesztett slágert, a „Jaj de jó a habos sütemény”-t éneklí. A figura körvonalaihoz még úgy-ahogy idomuló tánc végén azonban káprázatos effektus a lendületesen végrehajtott spárgaugrás - a spárga meg a fogyókúra ugyanis valahogy úgy illik össze, mint mondjuk az eperjam meg az uborkasaláta.

[...]

Színház, 1984. szeptember

György Péter: Keserű és édes
A Baal és a Szeszélyes nyár Boglárlellén
(Részlet)

[...]

A *Baal* egyik legfontosabb szerepe volt Molnár Piroskáé, aki Emiliaként ismét az igazi drámai erő tanúbizonyságát adhatta. Molnár Piroska szétzüllő úriasszonya s az ugyancsak őáltala játszott Maya, a koldusasszony több volt, mint egyszerű, naturális színfestés. Ő nem pusztán a kontúrokat, a sémát, de az igazi személyességet mutatta meg, ami különösképp a második epizódban volt nehéz, igazi teljesítmény. Hiszen a lezüllött, elkurvult koldusasszony sémája csak úgy kínálja az üres, külsődleges rutinmegoldásokat. Molnár azonban sorra visszautasítja ezeket, és saját habitusának megfelelően *él a színpadon*, mindenek ellenére, *megverhetetlenül*.

Színház, 1984. október

György Péter: „egy másik világ”
 A kétfejű fenevad Kaposvárott
 (Részlet)

[...] maradt Igó Éva-Molnár Piroska szerelmi játéka. Lea igazi megrontásának percében a színész nő mintha felmondta volna a szolgálatot. Hiszen Igóra nem pusztán az új közegben való főszerep súlya, hanem az egész darab drámai hitelességének nyomása is ránehezedhetett, s ez a kettő együtt már sok volt.

[...]

[...] örömmel figyelhattuk Molnár Piroska Báthory Susánnáját: az elmúlt években Pesten kevesebbet játszó színész nő visszatért pályája első közegébe, szenvedéllyel és remek ritmusérzéssel játszott. Az, hogy Susanna személyiségének egésze itt nem bontakozhatott ki, hogy az általa játszott szerep visszafogott maradt, az rendezési kérdés. De Molnár ennek ellenére ellenállhatatlan erővel *van* jelen, humora, áradó játékkedve semmit sem veszített erejéből.

[...]

Weöres Sándor: *A kétfejű fenevad* (Kaposvári Csiky Gergely Színház) Díszlet, jelmez: Szegő György.; Szenika: Hernesz János; Rendező: Babarczy László; Szereplők: Jordán Tamás, Dánffy Sándor, Csernák Árpád, Serf Egyed, Kuna Károly, Spindler Béla, Gőz István, Hunyadkürti György, Bezeredy Zoltán, Cserna Csaba, Koltai Róbert, Igó Éva, Mészáros Károly, Molnár Piroska, Gyuricza István, Máté Gábor, Kisvárday Gyula, Rózsa Tibor, Helyey László, Guttin András, Radics Gyula, Komlós István, Papp István, Tóth Béla, Dunai Károly, Krum Ádám, Kósa Béla, Kamondy Imre, Gáyer Róbert, Tóth Géza, ifj. Somló Ferenc, Herpai Rita, Szántó György, Karácsony Tamás, Lugosi György, Pörge Erika, Nagy Adrienne, Lukács Csilla, Szabó Beáta, Gangli Edit, Lakatos László.

Színház, 1985. április

P. M[üller] P[éter]: Imitáció és illusztráció

A Tom Jones Kaposvárott

(Részlet)

[...]

A kaposvári társulat ebben az előadásban ismét mesteriskolát mutat be színészi tudásból, mozgáskultúrából, éneklésből, pantomimból. A vezető színészekről a segédszínészekig mindenki hallatlan koncentrátsággal, de egyben felszabadultan és élvezettel is játszik. Az ajtók, baldachinok, paravánok megformálói éppúgy minden idegszálukkal belekötődnek az előadás szövetébe, mint a regényalakokat eljátszó színészek, akik közül sokan több szerepben is fellépnek.

A főszerepek közül egyet-egyed játszik Spindler Béla (Tom Jones), Csákányi Eszter (Sophie), Jordán Tamás (Allworthy), Molnár Piroska (Miss Western) és Mr. Western alakjában - a bemutatón - Hunyadkürti György. Helyey László már tulajdonképpen kettős szerepben lép elénk: kezdetben narrátor, és csak később jelenik meg ténylegesen is Partridge-ként. Ezekben az alakításokban tökéletesen megmutatkozik az előadás szervezőelvéként leírt imitációs és illusztrációs jelleg. A főszerepeket alakító színészek ugyanis a megformált jellemeket igen finoman eltávolítják, enyhén elrajzolják, és ezáltal halvány ironikus aurát vonnak a szerepük köré. A több szerepben fellépő színészek: Lázár Kati (Bridget, a fogadós, Lady Bellaston), Pogány Judit (aki egy személyt formál meg, de két léthelyzetben: Jenny és Mrs. Waters), Dunai Károly (Blifil kapitány és fia), Gőz István (Square, Fitzpatrick), Cserna Csaba (orvos, útonálló, rendőr), valamint a mellékszereplők is a karakterformálás eszközeivel élnek. Néhány jelzéssel mutatják meg az alak fő jellemvonását, és alapvetően karikírozva jelenítik meg szerepeiket. A szerepformálások legalább annyira sokszínűek, mint az előadás *zenei*, látványbeli világa, ahol a szteppeléstől a keringőig, a bölcs mosolytól a bohóctréfáig minden megtalálható, egy egységes rendezői szemlélettől meghatározott homogén, minden részletében kidolgozott színházi kompozíció világán belül.

David Rogers: *Tom Jones* (Kaposvári Csiky Gergely Színház) Fordította: Révész Mária; Díslet: Donáth Péter, Gazdag Gyula; Szenika: Hernesz János; Jelmez: Szakács Györgyi m. v.; Koreográfia: Gessler György; Pantomim: Gőz István; Rendező: Gazdag Gyula m. v.; Szereplők: Helyey László, Lázár Kati, Jordán Tamás, Vizsnyiczai Erzsébet, Kristóf Kata, Pogány Judit, Dunai Károly, Spindler Béla, Serf Egyed, Gőz István, Hunyadkürti György, Csákányi Eszter, Molnár Piroska, Tóth Eleonóra, Tóth Béla, Cserna Csaba, Rácz Kati, Nagy Adrienne, Mészáros Károly, Cselényi Nóra, Gangli Edit, Herpai Rita, Lukács Csilla, Szabó Beáta, Gayer Róbert, Kisvárday Gyula, Karácsony Tamás, Kósa Béla, Tóth Géza, Németh Judit, Guttin András.

Színház, 1985. július

György Péter: A karrier, avagy az ára
Brecht: A nevelő - Kaposvárrott
(Részlet)

[...]

Örömmel veti magát a játékba Molnár Piroska és Helyey László is. Berg házaspárjuk erőteljes karakteralakítás, kellő humorral és érzékletességgel. Molnár is, Helyey is képesek arra a Kaposvárra igen jellemző intenzív színpadi jelenlétre, ami szükséges is ahhoz a minuciózus, részletező játékmódhoz, amelyet Máté vezényel.

Bertolt Brecht: *A nevelő* (kaposvári Csiky Gergely Színház) Fordította és a verseket írta: Eörsi István; Díszlet: Khell Zsolt m. v.; Jelmez: Cselényi Nóra, Csákányi Eszter; Zene: Hevesi András; Szenika: Hernesz János; Rendező: Máté Gábor; Szereplők: Lukáts Andor, Hunyadkürti György, Csernák Árpád, Mészáros Károly, Helyey László, Molnár Piroska, Varga Mária, Csorba András, Nagy Mari, Dánffy Sándor, Igó Éva, Szalma Tamás m. v., Magyar Tivadar, Gyuricza István, Pálfy Alice, Pörge Erika, Milák Hajnalka, Kiss Andrea, Miczky Stella.

Színház, 1986. január

Kovács Dzesó: A tragédia kezdete és vége

Kornis Mihály: Kozma

(Részlet)

[...]

Az előadás - Ács János rendezése - nem tudja színpadi erővel átlelkesíteni ezt a különleges drámaszerkezetet, pedig odaadással és alázattal nyúl Kornis szövegéhez. A dráma kontrasztjait némiképp megszelídíti; a darabbeli előtér meztelenül heverésző asszonyait fürdőruhába öltözteti.

A játék domináns szólamát a közvetlen-primér cselekvésszint adja, ekképpen az előadás jobbára adós marad a szimbolikus-metaforikus jelentéstartomány érzékeltetésével. S mindez feltehetőleg nem a társulat színészi kondícióján múlott: akárcsak Nadas *Találkozásának* pesti színházi előadásán, itt sem sikerült életre hívni azt a virtuális erőteret és a képzelet színpadán jelenlevő szellemi koncentrációt, amelyben a polifon drámaszerkezet minden eleme jelentést hordozóvá, élővé válhatott volna. Az előadást mégis emlékezetessé teszi néhány színészi alakítás, kiváltképp Molnár Piroska játéka: Böbe, ez a nagyétvágyú, élethabzsoló és gátlástalan asszony olyan szemérmetlen őszinteséggel és drabális elevenséggel nyilvánítja ki vágyait, hogy tudjuk, őt még jó ideig semmiféle égi vagy földi katasztrófa nem fogja elpusztítani. Széles gesztusai, szétfolyó mosolyai, szexuális falánksága hús-vér alakot, kortársi figurát mintáznak. Pogány Judit (Hédi) csupa rettegő alázat, féltékenység, kitörni vágyó elszántság és dac keverékéből gyúr eleven figurát. Varga Mária (Csilla) néhol anarchista nőbe oltott naiv gyermek, máskor kiélt-cinikus, számító perszóna. Máté Gábor Kozma talányosságát érzékeltetendő szinte mindvégig tartózkodó, kimért és rezzenetlen arcú idegen marad, csak ritkán engedélyez magának némi belső iróniát.

[...]

Kornis Mihály: *Kozma* (Kaposvári Csiky Gergely Színház) Díszlet: Antal Csaba m. v.; Szcenika: Hernesz János; Jelmez: Flesch Andrea; Rendező: Ács János; Szereplők: Máté Gábor, Molnár Piroska, Varga Mária, Pogány Judit, Gőz István, Kristóf Kata, Hunyadkürti György, Tóth Béla, Cserna Csaba, Gecse Joli, Czakó Klára, Nagy Mari, Nagy Adrienne, Krum Ádám, ifj. Somló Ferenc, Kósa Béla, Karácsony Tamás, Magyar Tivadar, Gyuricza István.

Színház, 1986. július

Berkes Erzsébet: Böbe - avagy az öncsalás Vége Molnár Piroska játékaról

A játékot Kornis Mihály írta egy a polgári színjátszás megújulása idején, vagy ötven éve - modernnek tekinthető dramaturgia szabályai szerint. Gondoljunk csak Priestley *A váratlan vendég* című játékára: a nagypolgári családhoz detektív érkezik, hogy kiderítse egy öngyilkos lány tettének körülményeit. Más-más - vagy ugyanolyan? fényképet mutat az áldozatról a család tagjainak, s ők sorra beismerik bűnrészességüket. Az anya elbocsátotta a cselédlányt, a nagylány kiszekálta, a vőlegény elbolondította, a léha fiú házasságot ígért neki. Talán ugyanarról a lányról van szó, talán nem. De nagypolgárek tettei együtt mégis öngyilkosságba hajszolták a lányt. Kornisnál a *Kozma* című játékban is hasonló történik: a Kiemelt Üdülőbe - ahová csak a kiváltságosok juthatnak be - fiatal férfi érkezik. Nagy öröm ez a napozgató hölgyeknek, akik részben a már elfogyasztott alkohol, részben a naptól is fölforrósodott férfiéhségük hatására hajdani szerelmüknek vélik a fiatalembert. Míg maguk közt voltak, életüket mesélték, volt szerelmeik történetét adták elő - kirajzolódott róluk *egy* kép. A volt szerelmükkel találkozva azonban merőben másként viselkednek. Egymás előtt szépíthették múltjukat, saját társadalmi helyzetüket, s természetesen a hajdani szerelmes alakját is. De most, hogy *az igazi* áll előttük, már nem hazudhatnak.

A férfi ugyanis mindent tud. Annyira mindent, ahogyan csak egy nem evilági lehet tájékoztatva a dolgok állásáról. Hédi valódi férje, a Fontos Allású Férfiú, míg élt, aligha tudhatta, hogy felesége mozisínészekről ábrándozik a fasori luxuslakásban; aligha tudhatta, hogy a szolgálatkész és frigid falusi libuska pomádés szépfiúk, Nyugati Bikák oldalán él lélekben - viharos szexuális életet, míg őt, a közügyekért fáradó, a mozgalmi munkában elnyűtt embert már régen egy teherautó kerekei alá kívánta. A feltámadt férjnek azonban mindezt Hédi a képibe vágja. Nem mintha azóta valóban beteljesedtek volna ábrándjai, de most, özvegységében, beteljesedhetnek. Kinek kell hát a föltámasztott férj? Neki ugyan nem! Tépi, cibálja, megalázza a Visszatértet. Igazat ugyan most sem állít tény szerint. De igazat állít hazugságaival, mert arról vall, amit szeretne.

Csilla a második meggyónó. Nemrégiben tért haza Nyugatról, mert „megbánta” disszidálását. Valójában azért, mert öngyilkos lett a férfi, akivel a fényes élet reményében elhagyta az országot. Most, hogy Kozma személyében előtte áll a halott, csak szemrehányást tud tenni: nem volt Odakinn se fenékig tejfel. Neki kellett volna megértőbbnek lennie? Neki? Nem ápolónőnek szegődött, hanem ragyogó életre. Megkapta? Nem! Hát mi mást tehetett volna, mint lelép. Le bizony. Valami azonban így se stimmel, s hogy az árulást ne kelljen belátnia, hogy az lehessen, aminek vágyta magát, rászokott a narkotikumokra. De elmondhatja-e, hogy „már egy köbcenti helyrebiccenti”? Itt, a Kiemelt Üdülőben nem használhatja a szert, vagy csak anyját zsarolva. S ha bevette is: mi a mámorélvezés ahhoz az örömhöz képest, ami a hawaii villa lenne a gyönyörű, színes pincérekkel? Itt mégiscsak viselkednie kell!

A játék idáig is nagyon mulatságos, mert mindig szórakoztató, ha öncsaló, társadalmilag is hitelesített figurák lelepleződnek. Ám a nagy esemény mégis a harmadik asszony, a negyvenes éveivel végén járó Böbe megmutatkozása. Már az asszonyok első jeleneteiből világos, hogy a valódi „vezér” közöttük ez a nagyhangú, ordináré, életerőtől pezsgő asszonyszemély. Ő az, aki a Kiemelt Üdülő előnveivel élni mer. Miatta áll jeges vödörben a napozók mellett számos flaska. Ő töltöget, és ő kérdezet: Hogyan is volt a házasságod, Hédike? Az, aki hallgatni tud: Csilla hazahozatalát nemcsak a gyermekét féltő anya szeretete harcolta ki, de a saját kényelmét óvó asszony is. Nyaralhatna ő ilyen helyen, ha kiderülne, hogy a lánya magaviselete foltot ejtett a káderlapján? Ő az is, aki dugdossa Csilla előtt *a szert*, mert szeretetből sem, presztízsből sem engedheti meg, hogy a dolog kiderüljön. De Böbe az is, aki a legérdekesebben tud mesélni. Mert neki aztán nemcsak hősi, de intimitásokban

bővelkedő múltja is van: Csilla azért Csilla, mert csillár alatt fogant. A Parlamentben. Egy fontos, egy Nagyon Fontos Ember s a mozgalmi életben karriert csinált ifjú gépíró, Böbe, 1956-ban bennrekedtek az Országházban. Hát akkor és ott, az íróasztalon ... Bizony! Ámul is Hédike, mert nemcsak azt tanulhatja meg belőle, hogy „Erzsikém” egy szenvedélyes asszony, hanem azt is, hogy már évtizedekkel korábban fontos pozícióban volt, és „úgy” volt a fontos emberekkel. Joggal nyaral most ebben az üdülőben. De nemcsak a szerelmi eseményekre sóvárgó kis özvegy csodálja általa Bőbét, hanem az apparátus belső életét nem ismerő, arról csak legendák révén értesült Fontos Állásúné is: Csilla apja a személyi kultuszos garnitúrához tartozott. A hőskor kádereihez, akikben persze volt még virtus, nem úgy, mint az ő szegény urában . . . Hogy amaz politikailag megtévedt? ... Ez is csak Böbe auráját növeli, hiszen balról tévedt meg ... de ha jobbra is ... az is olyan *izgi*. Amúgy sem könnyű szétszálazni azokat az eseményeket.

Várnánk, hogy a Csilláros Férfiú lesz Böbe Kozmában felismert partnere. De nem. Csilla apja vagy féltestvére az, akit Böbe azonosít, s nem a Csilláros, mert az soha nem is létezett. Hanem ki az, ki volt, aki ha máshol is, de anyává tette? Böbe nem vall könnyen. Szerelméről vagy annak alteregójáról van szó - örül, hogyne örülne. De retteg is, mert ő nem narkós, nem ábrándosan öncsaló. Ő tudta és tudja, mit csinált, mit tesz. A dramaturgia varázslása alól azonban nem vonhatja ki magát: mondania kell az igazat beidegzett önkontrolljai nélkül - de mert erős akarátú asszony -, önkontrolljának fel-feltámadó kitérőivel. Hol az egyik, hol a másik akarat győzedelmeskedik. Böbe tehát zagyvál: szerettelek - nem szerettelek. Te vagy a lány apja - hogyan lehetnél az apja? Forradalom idején - ellenforradalom idején. Miattad - ellened. Színe és fonákja fordul itt ki az asszony jellemének, s a néző nem is tudja egészen pontosan követni, mikor melyik és miért, ám az összbenyomás hiteles lélekrajzot ad. Lánya fogamzásának idejéről nem képes maga előtt elfogadható, világos életrajzot elmondani az asszony. Megtörtént vele a szerelem, de érdekeit másban vélte fölismerni - lehazudta a szerelmet. Következményeit viseli, sorsát meghatározza, mert hisz' évről évre neveli, növekedni látja a lányát, és akarja is, hogy Csilla éljen, boldoguljon. De épp a boldogulást csak úgy érheti el, ha lehazudja, ha kiszolgáltatja az életét meghatározó szenvedélyt, a lányát előszólító kötődéseket. Van egy életcélja, aminek az eredetéről hazudni kell. Van egy súlyos hazugsága, amivel egész élete zsarolható. Sorsa minden mozzanatában ott ez a szerelem, amit ugyan szerelemként eltitkolhat, de mint létezővel mégis folyton számolnia kell. Soha nem beszélni róla - ez éppen azt jelenti, hogy örökkön fejben kell tartani, folyvást alkudni, óránként elárulni, s az árulás zátonyokat kerülgető folyamatában mindig csak rá gondolni - ez Böbe szerelme, tragédiája.

Molnár Piroska széles kedvű markotányosnőként indítja Böbe figuráját. Hatalmasan elterpesztett tagokkal napozik, kedvesen cseveg, víg cimbora módjára italozik. Mellette mindenki fölszabadulhat: megértő, gyengeségeit megvalló; életélvező és tapintatos. A színésznő azonban ért hozzá, hogy Hédivel folytatott dialógusaiból ne csak a „jóasszony”, ne csak az idősebb és tapasztaltabb nő harsogása derüljön ki, hanem az is, hogy Böbe ezt a szerepet *játssza*. Villanásnyi pauzákkal, szavait módosító értelmezések, „másképpen mondom ugyanazt” fordulatok között egy-egy szemvillanással, mozdulattal kifejezi, hogy ez a kedves, életvidám asszonyság alkalmazkodik. Hédi újabb éleadatai szerint formálja a maga szövegét, mert nemcsak megbeszélgetni, nemcsak cinkosan meghódítani akarja a palifogásra felkészült özvegyet, de azt is el akarja vele hitetni, hogy *ő jogosan* üdül ezen a helyen.

A teliszájú fesztelenség, a kítakart magánélet - kulissza. Böbe az őszinteség, a vagány „ez vagyok én, kis-anyám” mögött valami más. Csilla narkomániájának takargatója? Először ezt hisszük, s bocsánatosnak is tetszik, hogy az anya mindenáron menteni akarja lánya jövődjét. Még az elcsattanó pofon is kimagyarázható: minél később „lővi ki” magát a lány, annál jobb. Még Csilla vádaskodását sem hihetjük el egészen: csak azért hozatott vissza, hogy

neki baja ne legyen. De Kozmával folytatott beszélgetése végén - visszamenőleg is - előtűnnek Böbe valódi jellemvonásai: elárulva szerelmét nem egyszerűen félt, hanem karrierjét, jó életét, üdülői beutalóját féltette. S nem is akármilyen üdülőbeli beutalóját: ezt a Kiemelt Üdülőt. Ahol nem térfereghetnek akárkik. Ahol doszt van ital. Nem gond a lakás. Elintézhető a disszidált gyerek visszahozása. Ahol jól érezheti magát az ember.

Jól? Valóban? Molnár Piroska úgy jeleníti meg Bóbét, hogy nem marad kétségünk felőle: amióta ez az asszony hazudni kezdett, azóta nem érzi jól magát. Mert már magát sem érezheti. Az a valaki, aki ő lehetne, beléveszett a beutaló megtartásáért folyó simulékonyságba, megfelelni akarásba, szerepbe. Böbe nem azért iszik, hogy jókedvű legyen, hanem azért, hogy annak lássék, s ha rosszat szólt, hát italozásra hivatkozva visszavonhassa. Böbe nem azért beszélteti szobatársát, mert érdekli annak sorsa, hanem azért, hogy az kiszolgáltassa magát neki. Böbe nem azért ragaszkodik a lányához, mert szeretetből maga mellett akarja tudni, hanem azért, mert fél, ha nincsen a szeme előtt, annak eljárhat a szája. Böbe még csak kérdezgetni sem azért kezdi a körükbe vetődő fiatalembert a foglalkozásáról, hogy Hédihez közel hozza a lehető partnert, hanem azért, hogy rájöjjön, milyen felfogásban kell véle beszélni egy ilyen Fontos Helyen.

Azzal a régi szerelemmel kellene szembenéznie. Azt a régi árulást kellene nyíltan vállalnia. Állnia ide vagy oda, de egyértelműen. Csakhogy ezt Bóbétól senki sem kívánja. Böbe így jó, ahogyan van. Ha csak egyszer is önazonossá lenne, már többé nem lehetne kormányozni. Viselkedési formákba kényszeríteni. Engedelmessé sunyíttatni. Böbe, ha csak egyszer is tudni merné azt, amire kényszerítették, s aminek maga is elébe ment - szétpukkadna az Üdülő, összezavarodnának a báva szemétként kezelt „nem idevalósi” emberek, megkergülné „az egész világ”.

Hogy Böbe jelentőségét ekkorára felnőni látjuk, az éppen úgy az író akarata, ahogyan Ács János rendező is. De hogy bekövetkezik, az Molnár Piroskának köszönhető. Böbe úgy tesz, mintha nyílt, őszinte, sokat tapasztalt és megértő asszonyszemély volna, abból a fajtából, akinek „ami a szívéen, az a száján”. Észrevettük, viselkedik. Okosan és gyorsan forgatja a szót, messze fölötte áll intelligenciában és tapasztalatban is a többieknek.

Kozma zavarba hozza. Nem világos az asszonynak, hogy az üdülőbe valósi-e, vagy még magasabbról érkezett. Kozma nem viselkedik, nem válaszolgat a kipróbált játékszabályok szerint. Böbe eljátssza, hogy „kapcsolt”: nem lehet, hogy itt olyan játék folyjék, amibe őt nem avatták bele. Azzal a széllal megy el a partról, hogy kideríti, miféle szerzet Kozma. Böbe érzi, hogy nem pendülnek egy húron, de azt még nem tudja, melyikük van fölényben. E jelenettel el kell hitetnie a színésznőnek: Böbe az igazság bajnoka, vele nem lehet kukoricázni, de persze van ő olyan fegyelmezett, hogy akár engedjen is, ha a sarzsitisztelő fegyelem azt kívánja.

Böbe jópofáskodva sörrel kínálja a férfit, cinkosan vele iszik, majd amikor az nem kezd vele komázni, sejtelmesen megfenyegeti. Böbe fél, de elemében is van. Fürgén mozog, kapcsolatot keresve rá-rápacskol a férfira, majd a mozgalmi szigor puritán nyíltságával farkasszemét néz vele, mintha barikádon esküdne. Csak a fogást kereső birkózókon figyelhető meg hasonló gyors váltakozásban az eltáncoló védekezés és a kényes pontokhoz odakapó kezdeményezés. Nem véletlen, hogy Molnár Piroska is álltában adja elő ezt a jelenetet. Szétdobott tagokkal, a napozástól elernyedve nem láthatnánk ezt a felfokozott állapotot.

A színésznő azonban ahhoz is ért, hogy folytassa a megkezdett helyzetet: szétterpesztett ujjával időnként igazít fürdőruhába szorított mellein, „vicces” combra csapkodásokkal kedélyeskedik, veresre imént lakkozott körmeire rá-ráfúj. Csak úgy gőzölög a naptól felégetett, italtól hevült asszonytest. Böbe minden képességével gyürkőzik. Lehet, hogy a tét csak férfi hódítás, lehet, hogy a beutalóra jogosultsága, de az nem kétséges, hogy ha Böbe

csak egérkére vadászik is, akkor sem vezetik aprócska szenvedélyek. Molnár Piroska - ugyan teltebb, mint évekkkel ezelőtt, de ahhoz mégiscsak vékonyabb, hogy hihető lehetne: ahová ő lép, oda billen a színpad. Mégis megtörténik a hihetetlen: Böbéje minden jelenéssel súlyosabbá válik. Végül hatalmas gesztusokkal esküdözik, majd visszavonja a szavait. Rövidre nyírt hajába beletúr, forog, megint mást mond és rácáfol. Kozma alig mozdul, csak tekintetével bővöli, csak arcát mutatja: nézz és emlékezz! És Böbe kaszabol, vergődik, kitér, elhajol, mellét veri, rikolt. Amíg kivajúdjá magából az igazmondást, addig egy egyszemélyes verekedés teljes koreográfiáját előadja. Mert valóban verekszik: magával egyenlő, éppen ezért hatalmas ellenféllel. Molnár Piroska egyre jobban elnyíló tekintettel, a tomboló tébolyig ívelő, majd aszimmetrikus rángásokban kiszenvető vergődés gesztusaival adja tudtunkra, hogy egy közönséges, de nem átlagos asszony fordult itt ki jól védett önmagából.

Ez a Böbe ha csúf is, ha szókimondó asszonyságból nekivadult halaskofává lett is, ha Jogos Beutaltból rongy emberré lett is, nem akárki. Nagy szenvedély marja. Nagy árulás és nagy igazságtudat. Ebben a lerombolásban móríci lelkek hullása mutatja magát. Többre és jobbra méretezett emberé, aki éppen azzal növeszti sorsát tragikus nagyságúvá, hogy látni engedi: az igazság elviselésére már alkalmatlan lett. Valódi tragédiája, hogy egy tál leneséért - az üdülési életért - hajlította derekát riszáláshoz, életerejét kurválkodáshoz, családteremtő szívét hitványka utód neveléséhez.

Molnár Piroska alakításából tragikus erő árad. Nem egy „szocialista naccsága” neveltető története, hanem ennél lényegesen több sejlik föl: a jobb életért - és csakis azért - önmagukat megalázók, szerepjátszásba nyomorítók egész galériája. Mire a felzúgó tapsot megköszönni rivalda elé jön a színésznő, már nem látszik vastag karú, csípejű „földasszonynak”. Középtermetű, arányosan telt, jó arcú negyvenes. Pedig csak vállára terített *egy* köpenyt. Pedig csak szokása szerint emeli lábát, tartja karjait, hordja a fejét. Egy pár pillanattal előbb még elfektetült homlokkal öklelte a világot, rengett tusakodó teste, gyúrte a fölindulás méretű szenvedély. Mert tudja a színésznő, mint kell sarkára dobantva egész testében megrengeenie, csattogó tenyérrel mellét verdesnie, hirtelen erős mozdulatokkal gesztikulálnia. Ez és az - nem ugyanaz a test. Ami visszavonhatatlanul azonos, az szerep és színész lelki mérete. Csak akinek van képze az igazság hatalmáról, az tudja szereppé formálni a küzdelmet, amiben győzedelmeskedik. Csak aki szenvedélyes megfigyelő, az tud megfigyelt szenvedélyekhez ennyi erőt kölcsönözni. Csak aki tudja, mit ró rá a színészmesterség fegyelme, az tud ilyen következetes lenni, ha ingatag jellemek tartásvesztését ábrázolja. Csak aki teljes világára nyitott, az tudja egyetlen jellemben sűríteni társadalmi ítéletét. Molnár Piroskát két jó színészpartner kísérte: Máté Gábor és Pogány Judit.

Böbe alakjának hitelesítése az ő érdemük is. A legnagyobb érdem mégis Molnár Piroskáé: amit a szöveggönyv kidolgozatlan hagyott (a keretjáték és Csilla figurája), amit a rendezés meg nem oldhatott (szatirikus beütésekkel manipuláló társalgási vígjáték), az általa nőtt súlyos és érvényes, a napi valóság körén túlmutató mondanivalóvá.

Színház, 1986. július

P. Müller Péter: Kórkép az egész vidék
A Knock Kaposvárrott
(Részlet)

[...]

Molnár Piroska belépője remek: a tömegből ő furakodik be elsőként az ingyenes rendelésre, s ez a kihívó talpraesettség az, amivel a jelenetet indítja, hogy azután kábultan és támogatásra szorulón távozzon.

[...]

Jules Romains: *Knock* (Kaposvári Csíky Gergely Színház) Fordította: Karinthy Frigyes; Díszlet: Khell Zsolt; Jelmez: Cselényi Nóra; Rendező: Máté Gábor; Szereplők: Bezerédy Zoltán, Spindler Béla, Igó Éva, Gőz István, Tóth Béla, Dunai Károly, Hunyadkürti György, Molnár Piroska, Pogány Judit, Lukács Zoltán, Lengyel Ferenc, Varga Mária, Komlós István, Milák Hajnalka, Gecse Joli, Kósa Béla, Lakatos László, Molnár Csaba, Dani Lajos, Veréb Judit.

Színház, 1986. december

P. Müller Péter: Kaposvári terecske
Goldoni-bemutató Kaposvárrott
(Részlet)

[...]

[...] a terecske igazán kaposvárivá válik, és rajta nagy élvezettel élik színpadi életüket a társulat vezető, karakter- és kezdő színészei. A három házastros öregasszonyt játszó Molnár Piroska, Lázár Kati és Czakó Klára a gyerekeik felnevelését követően a saját kielégülésük után sóvárgó nők mulatságos alakját formálják meg. Az öregedés enyhén karikírozott rajza, az énkép és a valóság konfliktusának komikus ábrázolása leginkább Molnár Piroska és Lázár Kati játékában, közös jeleneteiben mutatkozik meg. Egymást mindketten tizenöt-húsz évvel idősebbnek látják, mint amennyinek önmagukat mondják, ám a férjhez menés vágya azért nem hagyja nyugton őket. Láthatóan már nem annyira a gyerekeikkel, mint önmagukkal vannak elfoglalva.

[...]

Goldoni: *Velencei terecske* (Kaposvári Csiky Gergely Színház) Fordította: Nádasy Ádám; Dízlet: Khell Zsolt; Jelmez: Cselényi Nóra; Rendező: Ascher Tamás; Szereplők: Molnár Piroska, Kristóf Kata, Lázár Kati, Németh Judit, Czakó Klára, Lengyel Ferenc, Pogány Judit, Bezeredy Zoltán, Szalma Tamás, Lukáts Andor, Hunyadkürti György, Krum Ádám, Kisvárday Gyula, Veréb Judit, Molnár Csaba, Szücs Ágnes, Lukács Zoltán, Kiss Andrea, Kósa Béla.

Színház, 1987. június

P. Müller Péter: Önérvényesítés – önsorsrontás
A Pécsi Nyári Színház két bemutatójáról (Macbeth)[...]
(Részlet)

A két főszereplő, akik szerepük súlyánál és terjedelménél fogva is az előadás terhét viselik, Sipos László és Molnár Piroska. A címszerepben Sipos teljes habitusát mozgósítja a figura megformálására, Macbethje olyan érzelemirányított, szenvedélyvezérelt alak, aki ha vívódik is, ezt sohasem „lelkizésből”, hanem indulatból teszi. Játéka egy tömbből faragott, erőteljes. Molnár Piroska finomabb eszközökkel dolgozik, nála egy szemvillanás elég annak kifejezésére, milyen átalakulás zajlott le a Ladyben a megkoronázás nyomán. Az ő vívódása látványosabb és átélhetőbb, alakítása a legárnyaltabb az előadásban.

[...]

Shakespeare: *Macbeth* (Pécsi Nyári Színház) Dramaturg: Sárosi István; Díszcet: Bachmann Zoltán; Jelmez: Tresz Zsuzsa; Zene: Kircsi László; Koreográfus: Vidákovics Antal; Rendező: Bagossy László; Szereplők: Sipos László, Molnár Piroska, Gőz István, Dávid Marianna, Kalamár Beáta, Juhász László, Németh János, Ujvári Zoltán, Szakácsi Sándor, Lopicz Erika, Pilinczes József, Stenczer Béla, Besenczi Árpád, továbbá a Baranya Táncegyüttes, a Pécsi Nyári Színház Énekegyüttese és a Pécsi Egyetemi Színpad tagjai.

[...]

Színház, 1987. november

Stuber Andrea: A lovag és szíve hölgye Szakácsi Sándor és Molnár Piroska a La Mancha lovagjában

Azt gondolnánk, ha van egy színészünk, akit az isten is La Mancha lovagjának teremtett, akkor bizonyos időközönként joggal és sikerre számítva elő lehet venni Dale Wassermann és Mitch Leigh zenés játékát. Hiszen az ideális alkatú színész ezt a főszerepet huszonöt és negyvenöt éves kora között akár újra meg újra eljátszhatja. A mai pénzhajhászó - nézőcsalogató világban voltaképpen érthetetlen is, ha mind ez idáig egyetlen rendezőnek sem jutott eszébe kiosztani Szakácsi Sándorra Cervantes *Don Quijote*-szerepét, ebben a darabban, amely bármikor számíthat a közönség tetszésére. Az ötlet meg nem születése annál is furcsább, mert a búsképű lovagot nemigen lepte be a por a világirodalmi könyvespolcon. Ellenkezőleg, határozottan konjunktúrája mutatkozik színpadainkon az utóbbi időben. A tavalyi nyári szezonban Kerényi Imre vitte színre Vészi Endre művét, a *Don Quijote utolsó kalandját*, idén Malgot István rendezte meg Gyurkó László *Búsképű lovagját*, az elmúlt évadban pedig a Pesti Színházban láthattuk a Wassermann-Mitch-féle zenés változatot, Nagy Viktor főiskolai hallgató rendezésében. Elismerésre méltó vizsgaprodukció volt: hatásosan ijesztő és ijesztően hatásos.

A musicalt most a Pécsi Nyári Színház társulata mutatta be három alkalommal Pécsen, kétszer Fertőrákoson, majd ismét kétszer Szentendrén. Bagossy László, a Pécsi Nyári Színház igazgatója, az előadás rendezője bizonyára így vélekedett: tudok egy (sőt két!) színészt, akire passzol a darab, s ez elég nyomós ok a színre vitelre.

Ebben neki tökéletesen igaza volt, de mivel az általános gyakorlat más, a vállalkozást akár jutalomjátéknak is tekinthetjük. Egy színész és egy színésznő lubickolásának a vágyott szerepben, mindenki örömére. Jutalomjáték - némi malíciával - azon néző számára is, aki abba a kivételezett helyzetbe került, hogy sikerült megnéznie a produkciót - és látnia is belőle valamit -, mondjuk a szentendrei két este egyikén. A szervezés ugyanis oly tapintatosan háttérbe vonult, hogy szívós és kitartó nyomozásra készítette az érdeklődőt. Sem a pécsiek, sem a Központi Jegyiroda, sem a Szabadtéri Színpadok Igazgatósága nem tudott felvilágosítást adni arról, hogy kihez-mihez tartozik a pécsiek vendégjátéka, s hol lehet rá jegyet venni. A bemutató napján Szentendrén egyetlen plakát sem jelzi az előadás színhelyét, de aki véletlenül eltéblábol a városházáig, azt egy filctollal rótt „üzenet” várja, hogy a jegyek a művelődési házban (az hol van?) vagy a Szentendrei Teátrum pénztárában kaphatók. Utóbbinak kihalt fülkéjében csak egy elárvult tábla kókadozik: zárva. Ennyi hányattatás után az ember a simább megoldást választja, és egyszerűen jegytelenül bemegy (ha teheti). Többen ezt az utat követik - ilyen-olyan szinten bennfentesek -, s mindjárt le is foglalják az első három-négy sort, „leültetve” pulóvereket és egyéb cókócókat. Aztán amikor a fizető vendégek megérkeznek, be kell érniük a hátrányos helyzetű hátsóbb sorokkal. Nem lázonganak. Talán beletörődtek abba, hogy ez már a nyári színház sajátossága. A fenntartók kirámoznak 10-20-50 sor széket, anélkül hogy a soroknak emelkedése lenne, büféről nem gondoskodnak, mellékhelyiségre ne is számítsunk, aztán kinevezik teátrumnak, s elkérnek száz forintot a belépőért. Újabban még a dohányzást is megtiltják isten szabad ege alatt. Itt, Szentendrén is, ahol pedig semmi nincs fából. A dohányos néző sem rágyújtana a szünet nélkül folyó előadás alatt, annál is inkább, mert irritálja, hogy a nyári színházi produkciót befogadó cég nem tesz eleget alapvető elvárásoknak - lett légyen az a közönségé vagy a fellépő társulaté -, nem nyújt semmit, éppen csak (tiltó) hatalmának gyakorlásával véteti magát észre.

Ám hagyjuk az infrastruktúrát, térjünk rá az előadásra, mely kedves, megható, szeretetteljes asszisztálás két szép találkozáshoz. Az egyik Szakácsi Sándoré *Don Quijote*-val, a másik Molnár Piroskéé *Aldonza* szerepével. Szakácsiról évek óta tudjuk, hogy jól énekel, rendkívül

muzikális, s e könnyedebb, fiatalosabb zenés műfajhoz belülről van köze. A romantikus szenvedélyek, a szentimentális érzemények sem idegenek tőle, erre éppen az utolsó vígszínházi szerepében, a *Sevilla csillaga* Don Sancho-alakításával adott példát. Testalkata - melyben furcsán összegeződik egy kamasz égimeszelősége egy megtermett férfi szikárságával - és karikírozásra is képesítő mozgáskészsége önmagában is elénk vetíti Don Quijote alakját. De adódik a lovag a színész habitusából, mentalitásából is. Szakácsiban sok van a cervantesi hősből, akit letűnt idők hite és eszméi vezérelnek, s folyton megbotlik a realitásokban. Ő is őrzi valahol a világmegváltás szándékát s azokat az álmokat, amelyek esetleg naivságnak hatnak, de titkon fölényt és kritikát rejtenek magukban. Azt hiszem, minden színész, minden művész Don Quijote egy kicsit, hiszen arra tette fel az életét, hogy szubjektív, belül megtörténő csodákat hívjon elő. Hinnie kell, hogy a látomás fontosabb a látványnál, s a belső valóság lényegibb a külsőnél. Ilyen értelemben éppúgy elitember, ahogyan Szerb Antal annak nevezi Don Quijote de la Manchát. S ugyanakkor elméleti ember is, abban a vonatkozásban, ahogy Thomas Mann minősíti Cervantes lovagját: doktrinér, akinek elvei csődöt mondanak a gyakorlatban. Ez a kis elkalandozás is igazolja talán, hogy Szakácsi a maga Don Quijote-i valóságában áll előttünk. S erről az életszagú töről fakad Molnár Piroska Aldonzája is.

Molnár Piroska vehemensebb, korosabb, természetesebb és cselédebb szolgáló, mint a nemrég pesti színházbeli La Mancha Aldonzája, Pápai Erika. S így igazabb. Hiszen a fiatal, csinos, vonzó Pápai Erikát nem sok választja el attól, hogy valóban Dulcinea lehessen. Talán csak a felmosóröngy. Molnár-Aldonza azonban semmilyen tekintetben nem felel meg annak a képnek, amelyet az ábrándos lelkületű lovag a szíve hölgyéről alkotott. S tudja magáról, hogy illúziót csak rombolni tud, teremteni nem. Aldonza inadekvát helyzetének tragikumát játssza el a színésznő lehengető dinamizmussal.

Ez az asszony jobb sorsra érdemes - mert hiszen ki nem az? -, ha mégoly durva és közönséges is. Nem taszító, mert kiszolgáltatottsága teszi ilyenné. Karcos, csontig keményedett nő, sőt nőstény. Ha hagyná magát megérinteni a lovag finomságától, éteri tisztaságától és költőiségétől, akkor a saját életét nem tudná tovább elviselni. Védekezik tehát, elszántan, kétségbeesetten, támadóan. Mit is tehetne egyebet, ha nincs más lehetősége a túlélésre? A lovagok mennek, de az Aldonzáknak maradni kell. Molnár Piroska - a többiekkel ellentétben - elengedi maga mellett a váltás lehetőségét. Azt, amire módot ad a játék a játékban keret.

A Don Quijote-történetet ugyanis egy börtönben játsszák el szedett-vedett rabok, kihallgatásra és büntetésre várók: a spanyol inkvizíció áldozatai. Itt mutatja be regényhősének kalandjait a lefogott Miguel Cervantes, bizonyítási eljárásként a cellaközi perben, a rabtársak aktív közreműködésével. Szakácsi kifordítja-befordítja magát. Cervantesként okos, meggyőző, filozofikus, darabon belüli és kívüli közönsége számára egyaránt kommentál, hirdeti a hit kultuszát. Don Quijotéjára páncélt húz - poézisből -, esetlenségében is szuggesztívnek ábrázolja. Olykor még Cervantese öniróniáját is belevegyíti figurája hősi pózaiba.

Partnere a hordóhasú és érző szívű Sancho Panza, Stenczer Béla bájosan bumfordi alakításában. Sipos László a foglyok között nagyhangú, kemény, vagabund Kormányzót formál, a mutatványban pedig joviális, kedélyes, józan paraszti eszű Fogadóst. (Egyébként Sipos olyan Kormányzót játszik, aki énekelni nemigen tud. Vagy Kormányzóként ad elő olyan Fogadóst, aki kissé botfűlű. Harmadik variációt nem merek feltételezni...) Molnár Piroska azonban nem vesz fel új figurát a rögtönzött színjátékhoz. Személyében a börtönfalak között, a félsötétben ott üldögél az igazi Aldonza. Alaposan eltalálta a szerep. Cervantes új kiváló ösztönnel oldotta meg a szereposztást. Szakácsi megold mást is. A szentendrei két estén - meghülés vagy túleröltetés következményeképpen - nincs egészen a hangjánál. A színész ugyan birtokában van a szerep által megkövetelt hangyagnak, de most nem

próbálkozik a magasabb régiók kiéneklésével. Nem kockáztatja, hogy kínos elcsuklásra kerüljön sor. Amit nem tud kidalolni, azt eljátssza. S nem hiányolja senki a fel nem csendült hangmagasságokat, talán mert épp e színészi trouvaille-tól válnak az énekszámok tánczenei koktél helyett drámai erejű betétekké. A Dulcineához intézett vallomás például rendkívüli líraiságával, lány szépségével nyugtázza le a nézőt. Azt a gyönyörű káprázatot kelti, hogy egy minnesanger vagy egy igazi romantikus hős tévedt ide közénk a XX. századba. Akit látunk, el kell siratnunk, mert talán mind egy szálig kivisztek mára a hozzá hasonló emberpéldányok.

Ahogy Szakácsi felidézi a letűnt korok letűnt alakját, egy darabka irigyelni való múltat villant fel előttünk. Molnár Piroska szintén drámai kifejezőerővel operál, s az előadás talán legszebb pillanatait hozza létre Aldonza „protest songja” során. Molnárban is benne van a zene, minden porcikájában - én erre a felismerésre még *a Hyppolit, a lakáj* láttán jutottam -, de amit itt csinál, az messze meghaladja a képzett hangot mutató, tisztos énekesi teljesítményt. Tragédiát dalol ki magából, fájdalmat és félelmeteset, szemrehányót és szívszorítót. Így döbrent rá minket, hogy kénytelen szűkülve menekülni az erényektől, melyeket a révedező tekintetű lovag ráaggatott. Amikor tiltakozó szólama végén összetörten lerogy a szalmára, hirtelen megérezzük benne Dulcinea lelkét. S ahogy a porban fekvő lovag a bokájára teszi kezét, attól mintha az ártatlanság fénylő foltja maradna ott Aldonza bőrén. Persze ez is csak hiábavalóság. Hiszen ahhoz, hogy az a tenyéryi tisztaság érték legyen, a goromba és semmirekellő öszvérhajcsárok helyett újabb fennkölt, nemes és fogékony Don Quijotéknak kellene érkezniük. De vannak-e még? Vagy valóban a manchai volt az utolsó lovag?

Wassermann-Leigh: *La Mancha lovagja* (Pécsi Nyári Színház) Fordította: Blum Tamás; Dísztet: Bachmann Zoltán; Jelmez: Péter Anna; Karigazgató: Lakner Tamás; Rendező-asszisztens Nagy Judit; Vezényel: Hevesi András; Rendezte: Bagossy László; Szereplők: Szakácsi Sándor, Stenczer Béla, Juhász László, Molnár Piroska, Sipos László, Gőz László, Spindler Béla, Dávid Marianna, Nagy Éva, Besenczi Árpád, Nagy Judit, Krum Ádám, Bognár József, Darnai Ferenc, Lődör Jenő, Lukács Szaniszló, Porvay József.

Színház, 1987. november

Földes Anna: A veszteség is fegyver
A tizedik Lócsiszar - Sütő András drámája Egerben
(Részlet)

[...]

A kaposvári Kolhaas dicsérete

[...]

A kínálkozó teatrális hatások elkerülésével, nagy bensőséggel játszotta Vajda László Kolhaas Mihályt, azt az embert, akit valóban virágvasárnap-illat leng körül, aki békeességben élni, otthont teremteni, szeretni született. Kolhaas és Lisbeth szerelmi kettősét, az érzelmek és érzékek egymást erősítő varázserejét, összetartozásuk természetességét és boldogságát azóta sem sikerült egyetlen előadásban sem olyan lírai erővel, hitellel felmutatni, mint Vajda Lászlónak Molnár Piroskával. Volt, aki csak „szerényen jónak” látta Molnár Piroskát Lisbeth szerepében (E. Fehér Pál), de olyan is, aki külön cikket szentelt érzékenységében és visszafogottságában rendkívüli, költőiségében megindító alakításának (Szántó Erika).

Színház, 1988. január

P. Müller Péter: A Deltás Pisti
 Örkény-bemutató Kaposvárott
 (Részlet)

[...]

A szünet utáni második részt az előadásban himnikus zene vezeti be, miközben szivacstéglák hullanak a zsinórpadról, és időnként eső csurran a színpad közepe tájára. A szereplők balról jobbra - mint túlélők - átvonulnak motyóikkal, babakocsival, hátukra szíjazott szekrényrel a színen, s közben Pisti újabb fényképe: a bajuszos hentesé tűnik el a színpadnyílás fölött. A Mama, aki Örkénynél egy „velőtrázó sikollyal” reagál Pisti - újabb - elvesztésére, az előadásban (Lázár Kati alakításában) hosszú jajveszékelésbe kezd. Ez a jajongás azonban inkább a megsiratás paródiájának tűnik, mint átélt és átélhetővé tett szülői érzésnek. Miután Rizi (Molnár Piroska) meggyőzi a szülőket arról, hogy próbálkozzanak ismét a gyereknemzéssel, egy nyitott esernyőt borít föléjük, amire az addig is csurránócseppenő vízből egy-két újabb adag érkezik.

[...]

Örkény István: *Pisti a vérzivatarban* (Kaposvári Csiky Gergely Színház) Díszlet: Gothár Péter; Jelmez: Cselényi Nóra; Zenei rendező: Kelemen László; Szcenikus: Kondákor Tamás; Segédrendező: Serf Egyed, Julián Ria; Rendező: Babarczy László; Szereplők: Bezerédy Zoltán, Tóth Béta, Lázár Kati, Csákányi Eszter, Kerekes Éva f. h., Spindler Béla, Lukács Andor, Hunyadkürti György, Molnár Piroska, Magyar Tivadar, Molnár Csaba, Kristóf Kata, Tóth Eleonóra, Szűcs Ágnes, Lukács Zoltán.

Színház, 1988. június

Földes Anna: Egy Pisti a tízmillióból
 Örkény István drámájának kaposvári előadása
 (Részlet)

[...]

Rizi szerepe talán a többiekénél is bonyolultabb, mert a színésznőnek egyszerre, egy alakban kell megjelenítenie a diós süteményéről híres, jóakarátú, jovialis öregasszonyt és a jóstehetséggel megvert-megáldott, démoni erejű Kasszandrát. Az eddig látott Riziknél - talán az egyetlen, mindentudó Gobbi Hildát kivéve - hol erre, hol arra billent a mérleg. A legkasszandrább, varázserejű fiatal Rizi a történelem angyalát szoborszerű méltósággal megjeleltő Egri Kati volt; a legdelejesebb, a földi léttől szinte elszakadt Agárdy Ilona. Molnár Piroska - vele alkati és koncepcionális ellentétben - a figura jóasszony-vonásait állította előtérbe. Örkény az ősbemutató eredetileg tervezett szereposztása szerinti Rizinek, Sulyok Máriának írott levelében megjegyzi, hogy Rizi Orbán Béláné, a haza szolgálatában. Molnár Piroska is erre szegődött, amikor Rizije szinte minden fenség, nagyság és méltóság nélkül - történelmet csinál. Rizije - egy miközülünk, azaz az egy, aki véletlenül a jövőbe lát. Így azután szerepe nagyobbik felét tökéletesen, árnyaltan, hitelesen és mindvégig mértéktartóan játssza. Kár, hogy Rizi lelkének démonibb felével - legalábbis a bemutatón - adósunk maradt.

[...]

Örkény István: *Pisti a vérzivatarban* (Kaposvári Csiky Gergely Színház) Díszlet: Gothár Péter; Jelmez: Cselényi Nóra; Zenei rendező: Kelemen László; Szcenikus: Kondákor Tamás; Segédrendező: Serf Egyed, Julián Ria; Rendező: Babarczy László; Szereplők: Bezerédy Zoltán, Tóth Béta, Lázár Kati, Csákányi Eszter, Kerekes Éva f. h., Spindler Béla, Lukáts Andor, Hunyadkürti György, Molnár Piroska, Magyar Tivadar, Molnár Csaba, Kristóf Kata, Tóth Eleonóra, Szűcs Ágnes, Lukács Zoltán.

Színház, 1988. június

Földes Anna: Élet hazugságaink igazsága
Kornis Mihály tragédiája a Pesti Színházban
(Részlet)

[...]

Alkatát tekintve Törőcsik nem Böbe, legalábbis nem az a Böbe, akit Kaposvárott, az előadás toronymagasan legjobb alakítását nyújtó Molnár Piroska jóvoltából megismerhettünk.

[...]

Színház, 1988. július

Pályi András: Hatalom és áldozat
Kós Károly-bemutató Kőszegen
(Részlet)

[...]

Máté Gábor értelmezésében a történelmietlen történelmi drámából erőteljesen mai hangsúlyokat hordozó tragédia lett. Nagy kár, hogy csak Máté alakításában. Az előadás egyébként teljesen adós marad a főszerepből kiolvasható koncepció megvalósításával, s így valójában azt sem tudjuk pontosan, hogy e felfogásban mennyi a színész és mennyi a rendező érdeme. Holott István körül a három női szerepben három értékes alakítást látunk. Fekete Gizi érzéki Irénéje, Szoboszlai Éva rideg Gizellája mellett Molnár Piroska Saroltja a legerőteljesebb: az ő tragikus sorsa valamiképp reflektálja is a fiáét. Az egész produkcióból mégis hiányzik az az isteni szikra, amely a mai gondolatot, az elég szerencsésnek nevezhető szereposztási megoldásokat öntörvényű, újszerű színházi minőségé szervezné.

Kós Károly: *I. István, az országépítő* (Kőszegi Várszínház) Az eredeti művet dramatizálta: Száraz György; Dalszövegek: Csengey Dénes; Díszlet és jelmez: Laczó Henriette; Zeneszerző: Cseh Tamás; A rendező munkatársa: Stefán Gábor; Rendezte: Merő Béla; Szereplők: Cseh Tamás, Máté Gábor, Szoboszlai Éva, Siménfalvi Lajos, Molnár Piroska, Trokán Péter, Rácz Tibor, Fekete Gizi, Welmann György, Farkas Ignác, Nádházy Péter, Borhy Gergely, Horváth Valéria, Jager András, Lengyel Ferenc, Molnár Árpád, Andics Tibor, Bánáti Károly.

Színház, 1988. november

Kovács Dezső: A prolongált végzet
Az Oidipusz király Kaposváron
(Részlet)

[...]

Iokaszté ósaszonyiságú reflexekkel próbálja megvédeni a szeretett férfit. Molnár Piroska királyasszonya elsősorban nő, s csak utána uralkodói feleség. Anyásan vonja magához a férjét, a pillanatnak akar élni, nem a múltnak, s főképp nem a jövőnek. Amikor a hírnök meghozza Oidipusz valódi származásának híret, nyomban el akarja tussolni a bűnt, ki akarja kerülni az életveszélyt. Abban a pillanatban csak a nő cselekszik, ösztönösen, aki meg akarja menteni az urát. S mikor látja, hogy ez már nem sikerülhet neki, összeroppan az iszonyú súly alatt: Iokaszté legyőzötten terül el a földön. Molnár Piroska apró, finom kézmozdulatokkal, széles gesztusokkal és elfojtott, majd kitörő mosolyokkal érzékelteti Iokaszté átalakulását, súlyos drámai küzdelmét életéért, szerelméért, s eközben még azt sem titkolja el, illetve afelől sem hagy kétséget, hogy előző férjét nem szerethette. Félt, mert ő igazán tudja, hogy vétkezett (hogyan vétkeztek), de szeretné örökre eltemetni a bűnt.

[...]

Oidipusz király (Kaposvári Csíky Gergely Színház) Aiszkülosz, Szophoklész és Euripidész drámái felhasználásával szerkesztette és írta: Babarczy László és Lukáts Andor. Díszlet: Menczel Róbert; Jelmez: Cselényi Nóra; Szenikus: Kondákor Tamás; Dramaturg: Julián Ria; Zenei vezető: Tóth Armand; Koreográfus: Györgyfalvy Katalin m. v.; Segédrendező: Czeizel Gábor és Tombor Zsuzsa; Rendezte: Babarczy László; Szereplők: Lukáts Andor, Molnár Piroska, Spindler Béla, Nagy-Kálózy Eszter, Lestyán Luca, Sztarenki Pál, Pál Tibor, Hunyadkürti György, Szűcs Ágnes, Dánffy Sándor, Tóth Béla, Gőz István, Ottlik Ádám, Jordán Tamás, Krum Ádám, Serf Egyed, Kisvárday Gyula, Tóth Eleonóra, Angel Zsolt, Kósa Béla, Csapó Virág, Gráf Csilla, Kiss Györgyi, Kovács Magdolna, Kovács Zsuzsa, Milák Hajnalka, Réz Ágnes, Varga Anikó, Karsai Edina.

Színház, 1989. január

Csáki Judit: „Beleszerettem magába...”

Ábrahám Pál operettje Kaposvárrott

(Részlet)

[...]

Molnár Piroska a figurához illő gyöngyházkeretes szemüvegben adja a temperamentumos tanárnőt, akit az isten is, Ábrahám is a skót szoknyás úrnak teremtett. 1:0.

[...]

Ábrahám Pál: *3:1 a szerelem javára* (Kaposvári Csiky Gergely Színház) Szövegét írta: Szilágyi László és Kellér Dezső; Versek: Harmath Imre; Jelmez: Szakács Györgyi m. v.; Koreográfus: Imre Zoltán m. v. Zenei vezető-karmester: Hevesi András- Tóth Armand; Rendezte: Bezerédi Zoltán. Szereplők: Koltai Róbert, Csákányi Eszter, Rózsa Tibor, Gyuricza István, Szalma Tamás, Kulka János, Hunyadkürti György, Bezerédi Zoltán, Quintus Konrád, Csapó György, Gőz István, Pál Tibor, Molnár Piroska, Magyar Éva, Szűcs Ági, Tóth Eleonóra, Veréb Judit, Kristóf Kata, Ferencz Éva m. v., Dánffy Sándor, Adorjáni Zsuzsanna, Pálfy Alice, Komlós István, Radics Gyula, Milák Hajnalka, Lukács Zoltán, Kósa Béla, Szentgyörgyi István, Anger Zsolt, Lakatos László, Serf Egyed, Tóth Géza, Kisvárday Gyula, Lugosi György, Némedi Árpád, Kamondy Imre, Csapó Virág, Gráf Csilla, Karsai Edina, Kovács Magdolna, Kovács Zsuzsa, Lestyán Luca, Mitzky Stella, Réz Ágnes, Kiss Györgyi, Ottlik Ádám, Márton Eszter, Nődl Ildikó, Orsós Júlia, Tóth Ildikó, Varga Anikó, Kalmár Tamás.

Színház, 1989. február

P. Müller Péter: A „denaturált” forma
 Az Yvonne, burgundi hercegnő Kaposváron
 (Részlet)

[...]

Az utolsó felvonás az Yvonne elpusztítására való készülődés jeleneteiből áll. Az előadás egyik legkomikusabb része Molnár Piroska Margit királynéjának éjszakai monológja, mely kidomborítja az alak parodisztikus kapcsolatát Lady Macbethtel. Jan Kott állapítja meg, hogy az Yvonne-ban Gombrowicz „a *Hamlet* és a *Macbeth* remek paródiáját írta meg...

Gombrowicz hősei számára Hamlet és Lady Macbeth magatartása csupán sztereotípiá, álarc, amelyet a helyzet kényszerít rájuk.” Molnár Piroska suhogó hálóruhájában nemcsak a shakespeare-i alak kisszerű mását idézi meg. A költői dilettantizmus (és ennek karikatúrája), továbbá a lelkiző teatralitás paródiája egyaránt jellemzi éjszakai jelenetét.

[...]

Witold Gombrowicz: *Yvonne, burgundi hercegnő* (Kaposvári Csiky Gergely Színház)
 Fordította: Pályi András; Zene: Fuchs László; Díszlet: Khell Zsolt; Jelmez: Szakács Györgyi m. v.; Rendező: Ascher Tamás; Szereplők: Csákányi Eszter, Jordán Tamás, Molnár Piroska, Quintus Konrád, Lukáts Andor, Nagy-Kálózy Eszter, Sztarenki Pál, Csapó György, Bezerédi Zoltán, Hunyadkürti György, Kristóf Kata, Czako Klára, Krum Ádám, Rózsa Tibor, Komlós István, Kamondy Imre, Lugosi György.

Színház, 1989. július

Nánay István: „A színpadi szó: cselekvés”
A Káin és Ábel két előadása
(Részlet)

[...]

Molnár Piroska Évája az örök Asszony, az asszonyiség megtestesítője. Az a nő, akinek mindenre és mindenkire gondja van, aki, bármennyi csapás sújtja is szeretteit, talpra áll, és cipeli családjá minden terhét. Mindezt áradó kedéllyel, vidáman teszi, akkor is, ha Ádám magatehetetlenül részeg, ha idegen nő lép a familiába, ha fiai egymást gyilkolják. Az elpusztíthatatlan őserő a legeszköztelenebb realista színjátszás módszerével jelenik meg Molnár Piroska alakításában.

[...]

Sütő András: *Káin és Ábel* (Köszegi Várszínház) Díszlet: Kondákor Tamás; Jelmez: Cselényi Nóra; Dramaturg: Duró Győző; Asszisztens: Stefán Gábor; Rendezte: Merő Béla; Szereplők: Molnár Piroska, Sinkó László, Máté Gábor, Trokán Péter, Papadimitriu Athina, Molnár Árpád.

Színház, 1989. október

Mihályi Gábor: A francia forradalom ünneplése
Két Marivaux-egyfelvonásos Kaposvárott
(Részlet)

[...]

Molnár Piroska, az ellenpontoszó szereposztásnak megfelelően, az első darabban arisztokrata hölgyet, a másodikban polgárasszonyt alakít. Ő ugyan pontosan értelmezi szerepeit, s mindent el is játszik, amit alkata megenged, azonban Marivaux elképzelése szerint Euphrosine Molière Célimene-jének utóda, hódítószépségű dáma, aki mindig tudja, hogyan kell viselkednie, mit kell mondania, tennie. Aki egykönnyen leszereli Arlequin udvarlását, annál is inkább, mert felméri, hogy szabadulásához a sziget kormányzóját, a nőkre éhes Trivelint kell meghódítania. Madame Sorbin, a politizáló, politikai hatalomra vágyó derék polgárasszonyság szerepében Molnár Piroska már annyira otthonosan mozog, hogy Jordánhoz hasonlóan ő is úgy véli, elég, ha jól bevált, valóban elég gazdag színészi eszköztárával él.

[...]

Marivaux: *Rabszolgák szigete-Kolónia* (Kaposvári Csiky Gergely Színház) Fordította: Szeredás András és Fáber András; Díszlet-jelmez: Lou Goaco; Világításvezető: Dominique Bruguiere; Dramaturg: Spiró György; Zeneszerző: Mártha István. Rendezte: Sophie Loucachevsky. Szereplők: Jordán Tamás, Lukáts Andor, Molnár Piroska, Pogány Judit, Koltai Róbert, Kulka János, Magyar Eva, Karácsony Tamás, Adorjáni Zsuzsanna, Mitzky Stella, Gráf Csilla, Kristóf Katalin.

Színház, 1989. december

Pályi András: Az állatfarm Kaposvárott
(Részlet)

[...]

[...] miközben lebilincsel Kaposvárott a színpadi látvány, egyre jobban unatkozom a nézőtéren. Egyre kevésbé köt le a színészi alakítások tagadhatatlan parádéja. Tudniillik lenne miben gyönyörködnöm. Bezerédi Zoltán Napólajos a fényes gesztustanulmány a disznókarrieréről, ám rendkívül gazdag impulzivitása ellenére sem mond többet - és nem a színész hibájából! -, mint mondjuk, Arturo Ui karrierje. Hasonlóképpen ítéltetők meg olyan ragyogó karakterfigurák is, mint Helyey László (Bandi ló), Molnár Piroska (Rózsi ló), Hunyadkürti György (Benjámín), Pogány Judit (Máli kecske) vagy Kulka János (Cirmos) alakjai, nem beszélve Spindler Béla, Koltai Róbert és Quintus Konrád három disznajáról, Szakács Györgyi drámai érzékkel megkomponált, találó jelmezeiről.

[...]

Quintus Konrád Vamzi disznója például a demagóg ideológus, aki cinikus élelmességgel találja meg helyét a húsosfázék mellett. Ő az ügyes hatalomátmentő, aki - az Állatfarm folytatásában, ha lenne alkalmasint, megdöntené a népnyúzó Napólajos uralmát, hogy azután maga ülhessen a trónra, országalmaként unicumos üveget tartva a kezében. S persze emberi a feltűnő mértékletességgel játszó Bezerédi Zoltán Napólajos a Molnár Piroska megfontolt, aggodalmas, öreg kancája. Aki nem emberi, azaz ember: Mr. Jones és a többi gazda. Nekik van maszkjuk. Álarcuk arctalanná és bábszerűvé teszi őket. Szinte nem is élőlények, hanem csillogó porcelánfejű babák. A kétlábúak csak kellékek itt. Kaposvár ezúttal embernek állat által való ábrázolásában jeleskedik.

[...]

George Orwell-Peter Hall: *Állatfarm* (Kaposvári Csiky Gergely Színház) Fordította: Eörsi István; Díslet: Khell Zsolt; Jelmez: Szakács Györgyi m.v.; A jelmeztervező munkatársa: Kovalcsik Anikó; Maszkok: Szabó Mária m.v.; Zenei vezető: Hevesi András; Koreográfus: Imre Zoltán m.v.; Szcenikus: Kondákor Tamás; Segédrendező: Tombor Zsuzsanna; Rendezte: Ascher Tamás.; Szereplők: Gyuricza István, Bezerédi Zoltán, Quintus Konrád, Spindler Béla, Koltai Róbert, Helyey László, Molnár Piroska, Hunyadkürti György, Csákányi Eszter, Pogány Judit, Kulka János, Szalma Tamás, Lipics Zsolt, Karácsony Tamás.

Színház, 1990. április

Koltai Tamás: A Jelec-jelenség

Csehov: *Sirály*

(Részlet)

[...]

Az új művészet képviselői tehát markánsabbnak, fölkészültebbnek mutatkoznak a sokévi átlagnál. De túl egyszerű volna, ha Arkagyinaként és Trigorinként „rutinos iparosok” állnának velük szemben. A köztük lévő viszonyt, miután az új művészet már megharcolta a harcát, nem érzékeljük olyan egyértelműnek, mint húsz évvel ezelőtt. Sok tapasztalatot szereztünk azóta. Az Arkagyinát játszó Molnár Piroska - a húsz évvel ezelőtti kaposvári Nyina - mellőzi a sztáros allűröket, nem mórrikál, nem „szerepel”, természetesen éli meg a híres színésznő kissé elemelt civil magatartását. Neki elhihetjük, hogy csakugyan nem vállalt szerepet azokban a száználmasan tehetségtelen darabokban, amelyekről Trepljov beszél. Annál inkább a repertoár gerincét adó „jól megcsinált színművekben”, amelyek biztosabb megélhetést nyújtanak, mint a Trepljov-féle avantgárd. Arkagyina realista, éppúgy, mint Trigorin.

[...]

Csehov: *Sirály* (Kaposvári Csiky Gergely Színház) Fordította: Makai Imre; Dízlet: Menczel Róbert; Jelmez: Vágó Nelly; Segédrendező: Tombor Zsuzsa; Rendező: Ács János; Szereplők: Molnár Piroska, Quintus Konrád, Dánffy Sándor, Koltai Róbert, Nagy-Kálózy Eszter, Csernák Árpád, Pogány Judit, Csákányi Eszter, Jordán Tamás, Helyey László, Csapó György, Kósa Béla, Milák Hajnalka.

Színház, 1990. december

Szántó Judit: Kaposvári fejtörő
Jean Anouilh: Szeret, nem szeret
(Részlet)

[...]

Molnár Piroska (a grófné) tűzrőlpattant menyecskét ad egy múlt századi magyar vagy orosz vígjátékból, a Szigligeti-Csiky-Osztrovszkij skálán.

[...]

Jean Anouilh: *Szeret, nem szeret* (Kaposvári Csiky Gergely Színház) Fordította: Barta András; Díszlet: Menczel Róbert; Jelmez: Cselényi Nóra; Rendező: Jordán Tamás;
Szereplők: Helyey László, Csákányi Eszter, Lázár Kati, Koltai Róbert, Molnár Piroska, Spindler Béla, Lipics Zsolt, Nagy Mária, Kristóf Katalin, Kósa Béla.

Színház, 1991. július

Zappe László: Az egérfogó visszacsap

Ivo Brešan: Paraszt Hamlet

(Részlet)

[...]

Nem Hamlet állítja ugyanis a csapdát, hanem a szövetkezet elnöke, aki egyben a falu párttitkára is, amikor mérhetetlen ostobaságában és elbizakodott gögijében színházi előadás szervezésére vetemedik. Legfeljebb a tanító gyanúsítható azzal, hogy nem véletlenül osztotta Claudiust a helybeli kiskirályra, Gertrudot az özvegy kocsmárosnéra, Poloniust az elnök és titkár hűséges csatlósára, a népfrontelnökre, Opheliát pedig a lányára, aki szerelmes egy hamis váddal börtönbe zárt ember fiába. S erre a fiúra jut természetesen Hamlet szerepe. Csakhogy Európának ezen a felén az egérfogó bármerre nyíljék, nem fog semmit. A leleplezésnek, az igazságnak nincs jelentősége, nincs szerepe. Senkit sem érdekel igazán, semmi sem következik belőle. Veszett részegségbe, vad táncba, trágár nótázásba fullad a tragédia. Nincs a dráma végén tömeghalál, csak őrjöngő kóló. A bűn, a világ kifordulása nem pusztítja el sem azokat, akik kifordították, sem azokat, akik helyre akarnák tolni. Csakis vétlen, balek áldozatok vannak. A sikkasztásért ártatlanul elítélt a börtönben öngyilkos lesz, a falu bolondja pedig annyira beleéli magát a viharos eseményekbe, no meg a mulatozásba, hogy izgalomában felakasztja magát.

Nincs katarzis, nem tisztul meg a világ a bűnösöktől, és nem tisztul meg nézői lelkünk sem. De jól az eszünkbe véssük Mate Bukara elragadtatott szavait arról, hogyha monarchia lenne, akkor is ő lenne itt a király.

Régmúltból való szöveg könnyen igazítható mai mondanivalóhoz. Szinte magától értetődik, hogy kell lennie időszerű olvasatának. A közelmúltról szóló dráma esetében ez nehezebb. Babarczy azonban nemcsak, s talán nem is elsősorban, politikai drámát rendezett, hanem emberi történetet is. Nemcsak politikai szimbólumok jelennek meg a színen, nemcsak az adott hatalmi hierarchiák s rendszerben elfoglalt pozíciók tűnnek fel. Hanem emberek, akik ebben a világban élnek, szenvednek, s érznek mindent, ha nem is értenek semmit.

[...]

Molnár Piroska eleven kedéllyel tölti ki a Gertrudot játszó, terebélyes özvegy szerepét, [...].

Ivo Brešan: *Paraszt Hamlet* (kaposvári Csiky Gergely Színház) Fordította: Sády Erzsébet és Eörsi István; Versek: Eörsi István; Zene: Hevesi András; Díszlet: Szegő György m.v.; Jelmez: Szigeti Szilvia; Világítástervező: Bányai Tamás; Segédrendező: Hunyadkürty György és Hornung Gábor; Rendezte: Babarczy László; Szereplők: Szalma Tamás, Szula László, Bacsá Ildikó, Molnár Piroska, Sztarenki Pál, Törköly Levente, Kelemen József, Rázga Miklós, Csapó György, Góz István, Tóth Béla, Simon Mihály, Nagy Mari, Kristóf Kata, Németh Judit.

Színház, 1992. március

Budai Katalin: Csak a látvány
 Diótörtő – Kék madár
 (Részlet)

[...]

Titkok létezéséről itt jobbára revü- vagy kabarészinten értesítenek, persze biztos minőségben, technikai tudással, lendülettel. Hiába minden megszokott, bejáratott eszköz Molnár Piroska, Csákányi Eszter, Serf Egyed, Spindler Béla vagy Dánffy Sándor (az első szereposztás résztvevői ők) gazdag tárházából, vagy a frissen végzett Börcsök Enikő és Znamenák István temperamentumos tánca: valami mégsem születik meg, a Diótörtő nem töri fel a titkok burkát - hiába ölti föl végezetül egy kedves, gátlásos siheder, a „fiú a házból” hétköznapi, szerethető alakját.

[...]

Diótörtő. E. T. A. *Hoffmann Diótörtő és Egérkirály* című meséje alapján írta: Kapecz Zsuzsa, Gothár Péter (kaposvári Csiky Gergely Színház) Díszlet-jelmez: Pauer Gyula m. v.; Zene: Selmeczi György; Koreográfus: Gesler György; Segédrendező: Czeizel Gábor; Rendezte: Gothár Péter; Szereplők: Börcsök Enikő, Németh Judit, Dunai Károly, Kelemen József, Dánffy Sándor, Törköly Levente, Hunyadkürti György, Szula László, Nagy Mária, Márton Eszter, Molnár Piroska, Varjú Olga, Bezerédi Zoltán, Spindler Eéla, Helyey László, Magyar Attila, Csákányi Eszter, Kristóf Katalin, Serf Egyed, Lipics Zsolt, Rázga Mikós, Pál Tibor, Tóth Béla, Csapó György, Tyeplik Béla, Gőz István, Kisvárday Gyula, Sztarenki Pál, Hoc László, Tóth Eleonóra, Bacsa Ildikó, Karácsony Ta ás, Tóth Géza, Kósa Béla, Cseszárík László, Ottlik Ádám, Lugosi György, Quintus Konrád, Znamenák István, Némedi Árpád, Szücs Ágnes, Karsai Edina, Kovács Zsuzsanna, Pálffy Zsuzsanna, Gráf Csilla, Szigethy Brigitta, Varga Anikó.

[...]

Színház, 1992. március

Stuber Andrea: A bús képű fogoly
Wasserman Leigh-Darion: La Mancha lovagja
(Részlet)

[...] legbiztonságosabban Papadimitriu Athina mozog az előadásban és a műfajban. Aldonzája kemény, de nem hiányzik belőle az ellágyulás képessége, sőt a humor sem. Énektudása lenyűgöző, mindhárom dalát briliáns technikával és erős drámaisággal adja elő. (Noha drámaiságban nem vetekedhet tizennegyedik La Manchánk Aldonzájával, Molnár Piroskával.)

[...]

Dale Wasserman-Mitch Leigh-Joe Darion: La Mancha lovagja (Arany János Színház)

Színház, 1992. november

Kállai Katalin: Veronai címlapsztori
Shakespeare: Rómeó és Júlia
(Részlet)

[...]

A humor egyébként is nagyobb sikert arat Kaposváron, mint Rómeó és Júlia mélabús végű szerelmi románca; igaz, a humorra valahogy több ötlet is jut. Molnár Piroska Dajkája is nagyobb tetszést kelt tésztagasztás közben, mint mikor csak tekintetével óvja messziről Júliát, a féltett tejgyermeket. Pedig alakításának legfőbb erényeit valahol itt kéne keresni. Ahogy szótlánul figyel, ahogy tekintetével, testtartásával, hol aggódó, hol ellágyuló arckifejezésével játszik.

[...]

William Shakespeare: *Rómeó és Júlia* (kaposvári Csiky Gergely Színház) Fordította: Mészöly Dezső; Díszlet: Khell Zsolt; Jelmez: Velich Rita; Zene: Dész László; Rendező: Lukáts Andor; Szereplők: Bezerédi Zoltán, Szula László, Csapó György, Spindler Béla, Szakács Tibor, Magyar Attila, Tóth Géza, Rázga Miklós, Hunyadkürti György, Gőz István, Némédi Árpád, Lipics Zsolt, Törköly Levente, Serf Egyed, Kósa Béla, Lugosi György, Ottlik Ádám, Kisvárdai Gyula, Cseszárík László, Szabados Mihály, Adorjáni Zsuzsanna, Tóth Nóra, Börcsök Enikő, Molnár Piroska, Lecsó Péter, Hock László, Ottlik Ádám.

[...]

Színház, 1993. március

Kovács Dezső: Revü a pancsoló kislányhoz
(Részlet)

[...]

Bezerédi a stilizációnak lényegében ugyanahhoz az eszközhöz nyúl rendezőként, mint számos elődje: a kiüresedett formákra, közhelyes tartalmakra építő egykori „tömegművészet” bornírságát azzal mutatja fel, hogy formálásmódját végtelenségig élezve állítja elénk, az egykori köznyelv „monumentális idiotizmusát”. Mindeközben persze ügyel arra is, hogy a prózai szituációkat az írói anyag megformáltságának határain belül - kidolgozza. Rendezői erejét leginkább az olyan epizódok aprólékos megformálása mutatja meg, mint amikor például a börtönből megtért apa a fürdőkád szélén ücsörögve okítja a nagybetűs életre fiait. A megtört és a családi terrornak dacosan ellenálló férfi (Lukáts Andor) egyre lejjebb csúszik, végül alámerülve a kádban eltűnik szemünk előtt, csak zsörtölődő hangját halljuk még hosszasan, s hallják a fiai is, míg a hangfoszlányokat el nem nyomja a fölerősödő hangzavar. Másutt az ágyból kiugrasztott pótférj (Szalma Tamás) szaltóján kacaghatunk: az anyja viszonyát ugyancsak rossz szemmel néző öcs akciója nyomán nyekkenve terül el a langaléta férfi a színen. De ilyen rendezői remeklés, amikor a Nagyapa (Hetey László) és a Nagymama (Molnár Piroska) egy presszó asztalánál ugyanannak a kedvesnek vallanak szerelmet és sírják el életük bánatát: Kamill(a) (Spindler Béla) a szó szoros értelmében félig férfi, félig nő, aszerint, hogy melyik oldalát fordítja felénk.

[...]

Horváth Péter: Csao, Bambino (kaposvári Csiky Gergely Színház) Díszlet: Horgas Péter; Jelmez: Cselényi Nóra; Maszkok: Szabó Mária; Koreográfus: Imre Zoltán; Zenei vezető: Hevesi András; Világítástervező: Bányai Tamás; Rendező: Bezerédi Zoltán; Szereplők: Lipics Zsolt, Znamenák István, Lukáts Andor, Pogány Judit, Molnár Piroska, Hetey László m. v., Spindler Béla, Hunyadkürti György, Tóth Nóra, Szalma Tamás, Csapó Virág f. h., Karsai Edina, Grág Csilla, Adorján Zsuzsa, Varga Anikó, Karácsony Tamás, Csapó György, Kelemen József, Tóth Géza, Némedi Árpád, Spindler Béla, Márton Eszter, Tóth Béla, Törköly Levente, Kisvárday Gyula, Lugosi György, Serf Egyed, Pálfy Alice, Kósa Béla, Otlík Ádám, Cseszárík László, Lecsó Péter, Dunai Károly, Szücs Ági, Orsós Juli, Pálffy Zsuzsanna, Szigethy Brigitta, Gömöri Judit, Fekete Katalin, Megyes Melinda.

Színház, 1993. június

Tarján Tamás: Színházi regény
Kosztolányi-Babarczy: Nero, a véres költő
(Részlet)

[...]

A komikum csak bujdosik Babarczy színpadán, a tragikomikum Znamenák alakításában és egy-két epizodistánál villan meg (akik általában nem állnak helyzetük magaslatán; még neves színészek is csak fészkelődnek kicsi és *felmondandó* szerepükben). Molnár Piroska (Agrippina, Néró anyja) vegyít humort az életet hersegve ropogtató, sokáig magabiztos asszonyba, akivel aztán a politika egyetlen harapása végez.

[...]

Kosztolányi Dezső: *Néró, a véres költő* (kaposvári Csiky Gergely Színház) Színpadra alkalmazta és rendezte: Babarczy László. Díszlet: Khell Zsolt; Jelmez: Cselényi Nóra; Mozgás: Lugosi György; Zene: Dévényi Ádám; Szereplők: Znamenák István, Lukáts Andor, Molnár Piroska, Némedi Árpád, Szűcs Ágnes, Börcsök Enikő, Pogány Judit, Tóth Béla, Törköly Levente, Gyuricza István, Spindler Béla, Kovács Magdolna, Kelemen József, Lipics Zsolt, Dunai Károly, Karácsony Tamás, Csapó György, Lugosi György és mások.

Színház, 1993. december

Zappe László: Honnan tudja az angol?
Howard Barker: Jelenetek egy kivégzésből
(Részlet)

Howard Barker darabja mintegy tíz esztendeje született rádiójátékként, öt évvel ezelőtt lett belőle színdarab. Londoni és Los Angeles-i, valamint skandináv, német és francia bemutatók után jutott most el Kaposvárra. S mintha a tíz évvel ezelőtti Kaposvárt látnánk újra. Nem annyira azért, mert az akkori nagy gárda jelesei adják a főbb szerepeket, hanem mert az egész azokat az időket idézi. Az előadás parabola hatalom és művész viszonyáról. Szinte minden szava, gesztusa a három „t” uraimára emlékeztet. Öntörvényű, lázadó, leleplező művész és ravaszul, joviálisan taktikázó diktátor harcát meséli el a történet. Galactia, a festőnő véres mézárszéknek látja a diadalmas lepantói csatát, s ráadásul annak is ábrázolja, mert képtelen elfogadni az öldöklést megideologizáló állami, politikai szempontokat. A dözse pedig éppen őrá bízta a dicső harc megörökítését, talán mert van minőségérzéke, és mert őszinte, igaz, jó képet akar, úgy gondolja, éppen a jó festő, az igaz festő hitelesítheti az ő eszményeit és történelemszemléletét. Galactia viszont bizonyára éppen azért jó festő, mert nem tud hazudni. Mellesleg nem is akar. Sem művészetében, sem életében. Egész életmódja kihívás a társadalommal szemben. A dözse mélyen tiszteli eredetiségét, szuverenitását, s éppen ezért szeretné a szolgálatába hajtani; és sehogyan sem érti, hogy ez lehetetlen.

A művészet roppant fontos politikai szereplő a darab megidézte XVI. századi Velencében. Része az állami ideológiának s ezen keresztül a legitimációnak. Nagy szerepe van a politikai harcokban. S e tekintetben is a mi hetvenes-nyolcvanas éveink viszonyaira emlékeztetnek a Galactia csataképe körüli küzdelmek. A belátó, művészetpártoló, hozzá nem értését folyton hangsúlyozó dózsét állandóan fenyegetik a doktrinerek, a radikálisok. Szinte a művészet érdekében kell olykor ellenük fellépnie, hiszen ha megbukik, csak rosszabb jöhet utána. Taktikája a darabban célt ér. A festőt bebörtönzik, a festményt betiltják, helyette másikat készíttetnek, történetesen éppen Galactia kemény férfiaságú, de puha gerincű szeretőjével. A teljes kudarc után pedig integrálják, a hatalmi ideológia részévé teszik, bekebelezik a korábban elutasított, kiközösített alkotást. Tartalmát kissé átmagyarázzák, majd kiállítják. A tömeg fura ritkaságként szemléli, egy-egy részletén akadnak meg a nézők: a lényeg, a borzasztó, a lázító, a felkavaró összkép senkit sem érint meg. Galactia pedig nemigen tehet mást, mint elfogadja a dözse meghívását. Integrálódik maga is a társadalomba. Hiszen szellemét már amúgy is beolvasztották, a hivatalos ideológia részévé tették. Azaz kivégezték.

Molnár Piroska hatalmas asszonyi és művészi szenvedélyt formál meg. Egy teljesen szabad, autonóm személyiséget állít színpadra. Nagyság van minden tetteiben, tehetséges az élet minden síkján. Talán ebből fakad a szabadsága. Vagy fordítva: a belső, szellemi, lelki felszabadultság teszi naggyá, tehetségessé. Akárhogy is, szabadság és tehetség egygyé forr benne. Okosnak és szabadnak kell lennie, hogy felismerje az igazságot, bátornak és gátlást nem ismerőnek, hogy kimondja, amit észlel. És mindehhez bölcs is. Kérlelhetetlenül belátó. Senkit sem akar nagyobbá tenni önmagánál. De nem is lát senkit nagyobbak, mint amekkora. Saját lányait vagy szeretőjét éppoly kevéssé, mint a lepantói győzött. A szenvedésben éppoly végletes, mint az élvezetben. És egyiket sem óhajtja megkerülni.

[...]

Howard Barker: *Jelenetek egy kivégzésből* (kaposvári Csiky Gergely Színház) Díszlet: Khell Zsolt; Jelmez: Szakács Györgyi; Zene: Fuchs László; Világítástervező: Bányai Tamás; Segédrendező: Hock László, Hornung Gábor; Rendezte: Ascher Tamás; Szereplők: Molnár Piroska, Lukáts Andor, Börcsök Enikő, Csapó Virág, Spindler Béla, Pogány Judit, Törköly

Levente, Bezerédi Zoltán, Hunyadkürti György, Znamenák István, Lipics Zsolt, Karácsony Tamás, Kósa Béla, Csapó György, Lugosi György, Tóth Géza, Ottlik Ádám.

Színház, 1994. április

Tasnádi István: Epilógus nélkül
Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés
(Részlet)

[...]

Molnár Piroska (Pulherija Alekszandrovna) a tőle megszokott árnyaltsággal és érzékenységgel formál meg egy idősödő nőt, aki tudja: le kell mondania arról, hogy gyerekeit valaha is megértse, így hát nem faggatódzik és követelődzik, hanem szeretete erejével próbálja megtartani őket.

[...]

Dosztojevszkij: *Bűn és bűnhődés* (kaposvári Csiky Gergely Színház) Díszlet: Khell Zsolt; Jelmez: Szűcs Edit; Világítás: Bányai Tamás; Zene: Dévényi Ádám; Mozgás: Gőz István, Lugosi György; Színpadra alkalmazta és rendezte: Bezerédi Zoltán; Szereplők: Lipics Zsolt, Kelemen József, Szula László, Molnár Piroska, Csapó Virág, Tóth Béla, Csonka Ibolya, Adorjáni Zsuzsanna, Törköly Levente, Pál Tibor, Gyuricza István, Znamenák István, Hunyadkürti György, Ottlik Ádám, Kőrösi András, Kovács Magdolna, Bodor Erzsébet, Márton Eszter, Tóth Eleonóra, Gráf Csilla, Csapó György, Tóth Géza, Tóth Richárd, Némedi Árpád, Karácsony Tamás, Dévényi Ádám, Serf Egyed, Lugosi György, Csernák Árpád, Lecsó Péter, Kósa Béla, Cseszárík László, Nagy Györgyi, Gőz István, Puskás Ibolya, Gömöri Judit, Pálffy Zsuzsanna, Fekete Katalin, Szentgyörgyi István.

Színház, 1995. január

Kovács Dezső: Cirkuszi románc

Malvius-Bicat: Elvira

(Részlet)

[...]

Ha mondjuk, Lipics Zsolt élesen és csúfondárosan elrajzolt rámenős szállodatulajdonosa avagy Molnár Piroska finom eleganciájú nagyasszonya nem vinne groteszk színeket a játékba, az előadás könnyen átcsúszhatna melodrázába.

[...]

Georg Malvius: *Elvira Madigan* (kaposvári Csíky Gergely Színház). Fordította: Kúnos László; Zene: Nick Bicat; Dalszövegek: Ture Rangström; Hangszerelés: Egil-Mon Iversen, Viktor Aslund; A dalokat fordította: Eörsi István; Fény: Hans Ake Sjöquist; Segédrendező: Tombor Zsuzsanna; Karmester: Hevesi András, Kerényi Gábor; Díszlet-jelmez: Elen Cairns; Koreográfus: Imre Zoltán; Rendező: Georg Malvius; Szereplők: Börcsök Enikő, Molnár Piroska, Csapó Virág, Ottlik Ádám, Nyári Zoltán, Márton Eszter, Spindler Béla, Tóth Eleonóra, Némedi Árpád, Kőrösi András, Lipics Zsolt, Kósa Béla, Fekete Katalin, Csapó György, Antal Mária, Csányi Sándor, Cseszárík László, Ábl Helga, Horváth Zita, Gömöri Judit, Lecsó Péter, Lestyán Luca, Megyes Melinda, Pál Tibor, Pálffy Zsuzsanna, Szigethy Brigitta, Urbanovics Katalin, Váradi Szabolcs, Hock László, Tóth Richárd.

Színház, 1995. augusztus-szeptember

Földes Anna: Igazán jól érzem itt magam
Molnár Piroska Kaposvárrott és Kaposvárról

Beszélgetésünk kezdetén megállapodtunk: bár készülhetne Molnár Piroskával többféle alkalmi interjú is - okot, ürügyet kínál erre a kerek születésnap, a megérdemelt Kossuth-díj is -, kerülni fogjuk a protokollpárbeszédnek ünnepélyességét. Arról váltunk szót, ami a kaposvári színház vezető színésznőjének mindennapi életében a legfontosabb: színházról, szerepekről, munkáról és arról, hogyan érzi magát ebben a gondokkal küszködő, zaklatott, nemegyszer kiábrándító színházi világban, a volán mögött és a rivaldafényben, Nyina és Arkagyina, Elektra, Gruse, Bors néni és a Csárdáskirálynő alakítójaként.

- *Kaposvári színésznőként tartanak számon, holott Ózdon születél, Pesten tanultál, Szegeden kezdted a pályát, évekig voltál a budapesti Nemzeti Színház és a Katona József Színház tagja. Hetenként többször játszol a Művész Színházban és a Kolibriben is.*

- A tizennyolcadik évadom kezdem most Kaposvárrott. Ez színészéletem kétharmada. És elmondhatom, hogy ez az a hely, ahol jelen pillanatban a legjobban - pontosabban -, ahol igazán jól érzem magam.

- *A két megfogalmazás között van némi különbség.*

- Az elsőhöz az kellene, hogy időről időre más városban, más színházban gyűjtsek tapasztalatot a hasonlítgatásra. Akkor nyilván még meggyőzőbb lenne a megállapítás, hogy Kaposvárrott a legjobb. Érd be azzal, hogy nekem itt és most Kaposváron élni, dolgozni, lenni - jó.

- *Akkor is, ha havonta több kilométert vezetsz, mint egy hivatásos sofőr?*

- Megszoktam. Néha a volán mögött sikerül a legjobban kikapcsolódn.

- *Tizennyolc év nagy idő. És ha még mindig tart a szerelem...*

- Ma is úgy érzem, szerencsés vagyok, mert két otthonom van. Talán visszahúzódóbb lettem, mint azelőtt, de azért ma is szívesen élek a színészházban, ahol tudom, hogy kik élnek a falon túl, tudom, hogy kikre számíthatok akkor is, ha történetesen egyedül vagyok. Magány ellen elegendő orvosság - legalábbis nekem - az a tudat, hogyha akarnék, ha bajban lennék, éjjel tizenegykor is bekopogtathatnék a szomszédaimhoz. De még ennél is fontosabb: igazából mindig olyan társakkal szerettem dolgozni, akiket nagyon jól ismertem, és akik engem is jól ismertek. Ez nem jelenti azt, hogy ne játszanék szívesen a Művész Színházban, a *Tudós nőkben*, vagy ne szerezne örömet a pesti gyereksereg tapsa a *Bors néninél*. De ez nem azonos azzal a boldogító érzéssel, hogy Kaposvárrott ma is majdnem ugyanazokkal a kollégákkal játszom, akikkel sok éve együtt csinálunk színházat. Ahol érzem és értem a partnerek minden mozdulatát, gesztusát, és ők is az enyémeiket. Van, ahol a rendező türelmetlenül sürgeti a színészt, miközben az a szó valódi értelmében próbál, próbálkozik és keresi a legjobb megoldást a színpadon; vagy a színész, aki időre vagy idő előtt elkészül a saját szerepével, nem győzi kivárni, amíg kikerekedik az egész jelenet, az egész előadás. Nálunk ritkán találkozunk az ember azzal a türelmetlenséggel, ami abból fakad, hogy a közreműködő színészek sem érzik eléggé a másik ritmusát.

- *Színészekről gyakran hallani az általad mondottak ellenkezőjét: hogy milyen jó, mennyire inspiratív új emberekkel, partnerekkel, ismeretlen rendezőkkel dolgozni.*

- Ez is igaz. De azért az éremnek két oldala van. Hosszú idő óta most először próbálok egy korábban számomra ismeretlen svéd rendezővel. Az *Elvira Madigan* című musicalben - ebben a megtörtént esetet feldolgozó *Romeó és Júlia*-történetben - a cirkusz tulajdonosnőjét játszom.

A figura nem túl bonyolult, éppen ezért arra gondoltam, nem ártana valamit hozzáadni, kicsit bonyolítani a szerepen. Ennek érdekében a próbán többféle új színnel, megoldással kísérleteztem, amíg a rendező - aki nem ismer igazán mélyen, és nem ismeri a munkamódszeremet sem - udvariasan nem figyelmeztetett, hogy az asszony, akit játszom nem

egészen ilyen. Lelki szemeim előtt erre megjelent Ascher Tamás, aki hasonló esetben legfeljebb magában mosolyogna, és ez a mosoly azt jelentené: „mennyi energiája van ennek a Piroskának, hogy soha nem fogadja el a kézenfekvő, a kész megoldásokat, és képes ennyiféle játékot kipróbálni!” Erre én visszamosolyognék, és mindketten tudnánk, hogy ez csak játék. Hogy élesben biztos nem fogok letérni arról az útról, amelyben végül is megállapodunk.

- *Ezek szerint még ma is szívesebben dolgozol a régiakkal - mondjuk, Ascher Tamással.*

- Szerencsés színész vagyok, mert nála keresve sem találhattam volna jobb partnert. Ascher az a rendező, aki minden egyes feladatnál megújul, méghozzá úgy, hogy viszi magával a többieket. Kifogyhatatlanul áradnak az ötletei, de képes a szelekcióra, és mindig, mindvégig megvan benne a kísérletező kedv, a perfekcionizmus, a másság akarása.

- *Mi történne, ha egyszer kifogyna ez az energiatartalék, vagy, mondjuk, belefáradnátok a közös munkába? Magyarul: megunnátok egymást?*

- Amikor megérezzük, hogy elfáradtunk, hogy már - vagy egyelőre - nem tudjuk igazán inspirálni egymást, akkor ezt nem hallgatjuk el, nem kerülgetjük a problémát, hanem kimondjuk. Lehet, hogy fáj, de csak ez teszi lehetővé, hogy utána együtt keressük a megoldást. Sokszor elég egy kis pauza vagy egy új ötlet. Előfordulhat, hogy színész és rendező egy időre elszakad egymástól, kihagynak egy-egy darabot vagy évadot. Ez nálunk már csak azért sem válik végzetessé, mert Kaposvárott ilyenkor mindig történik valami. Vendégrendező érkezik, kipróbálja önmagát egy fiatal. Ilyen felpozíciót hozott Mohácsi János merészsége vagy legújabbán Znamenák István útkeresése.

- *Te nagyon előnyös helyzetben vagy, már csak azért is, mert a szerepköröd nincs behatárolva. Koltai Tamás írta rólad, hogy Molnár Piroskának nincs szerepköre, csak szerepei vannak. Egyetértesz ezzel?*

- Örülök neki. És tudom, hogy ez részben szerencsés alkati adottság. Hogy ilyen is vagyok meg olyan is. Talán nincs is olyan, pontosan körvonalazható, meghatározott színpadi típus, karakter, amellyel azonosítható lennék. Nincs olyan szerepséma, amit pontosan rám lehetne húzni, amelynek a kereteit kitöltve behatárolhatnám a saját lehetőségeimet. A másik ok, amiért sohasem fenyegetett a beskatulyázás veszélye, hogy nem félek, soha nem is félttem a szélsőségektől. Akkor sem mondtam nemet, amikor olyan szerepet akartak rám osztani, ami látszólag nem nekem való. Feltéve, hogy nem ellenkezett a színészi habitusommal. Azt is Kaposvárnak köszönhetem, hogy sokféle, egymástól és tőlem is távol álló alakot megformálhattam. Mert eléggé nyilvánvaló, hogy ha történetesen egy olyan, nagy létszámú társulat tagja vagyok, amelynek van „született” Arkagyinája, vagy „igazi”, töről metszett primadonnája, akkor hiába vártam volna azokat a szerepeket, amelyeket Kaposvárott esetleg jobb híján rám osztottak, és amelyeket végül is sikerrel oldottam meg. Jövőre például a *Peer Gyntre* készül a társulat. Solvejg már nem lehetek, de Aase anyó igen. Legalábbis elvben. De mindenkiben felmerülhet, hogy Aase nem igazán az én szerepem. Mert egy nálam líraibb alkatú színésznő valószínűleg érzelmesebb lenne, jobban „alámenne”, alkalmazkodna a partnerekhez. Nem szólva arról, hogy engem szegény Peer milyen nehezen tenne fel a padlásra! De mégis bízom benne, hogy ha kell, megtalálom a lelkem mélyén azokat az érzéseket és élményeket, amelyek Aasévé tesznek. Csak talán egy kicsit másféle Aase leszek, mint előttem sokan. Végül is ez érzékenység dolga.

- *Újabban a színészek érzékenységére mentséggként hivatkoznak.*

- Szerintem ezen a pályán az érzékenység egyaránt lehet előrevivő és hátráltató erő. Ha valaki nem rendeltetésszerűen, nem arra használja az érzékenységét, hogy jobbá, bonyolultabbá tegye általa a figurát, hanem a civil énjét bátyázza körül vele, és védekezés ürügyén összeférhetlenné válik, akkor azt gátolja, korlátozza. Engem az érzékenység főként olyankor segít a szerepalkotásban, ha olyasmit kell eljátszanom, ami nagyon is távol van aznapi hangulatomtól. Amikor teljesen át kell hangolódnom az előadás kezdetére. Ha egy fásult, örömtelen nap után Csehovot játszom, az érzékenység segít abban, hogy rákerüljek a

megfelelő hullámhosszra. Ez azért is elengedhetetlen, mert a partnerek megérik, ha egy színész nincs benne teljes énjével a figurában. Ahogy az öröm, az unottság is kisugárzik, és egy szoros közösségben a partnerek pontosan érzik, átveszik a másik hangulatát, de megadják egymásnak a szükséges segítséget is. Tavasszal, amikor még este hatkor is hétágra süt a nap, előfordul, hogy a színház oldalában sütkérező színészeknek nincs kedvük belebújni a bundába, felvenni a kucsmát, amiben játszanak. Ilyenkor persze hogy akad valaki, akiben felöltik: de jó lenne, ha ma nem lenne előadás, vagy legalább nem ezt a darabot játszanánk. De amikor elhangzik az első figyelmeztetés, biztos mond valaki egy biztató mondatot, vagy egyszerűen elindul elsőnek az öltözőbe, és a többiek követik. Merem állítani, hogy Kaposvárott szinte nincs *dobott* előadás. A szériában játszott operett sokadik előadásán ugyanúgy működik a társulati összetartó erő.

- *A világ is, a színház is túl gyorsan változik ahhoz, hogy elhiggyem: Kaposvárott minden olyan, mint régen...*

- Ezt nem is állítom...

- *Budapestről úgy látom, mintha kisebb lenne az előadások visszhangja.*

- Sajnos! Mi is érezzük, hogy a színházunk kevésbé van benne a színházi élet vérkeringésében. De maga a vérkeringés is lelassult. Tudjuk, hogy a kritikusoknak sem igen telik rá, hogy „csak úgy”, szakmai érdeklődésből lejöjjenek Kaposvárra előadást nézni. A lapok, ha egyáltalán igényt tartanak kaposvári kritikákra, legfeljebb Ascher Tamás vagy mostanában Mohácsi János bemutatóira küldenek kritikust. Bezerédi Zoltán izgalmas *Bűn* és *bűnhődését* például szinte nem is látta a szakma, és bérletben csak tizenhatszor tudtuk eljátszani. De nemcsak a külső, a társulaton belüli adottságok is változtak. Én nem félek kimondani, hogy komoly gondjaink vannak.

- *Feltételezem, hogy nem könnyű pótolni, vagy akár csak helyettesíteni azokat, akik elmentek.*

- Minden színháznak súlyos veszteség, ha vezető színészei elszerződnek. Kaposvár eddig is sok nagyszerű művésze távozását élte túl, de nincs olyan kiváló társulat, amelyik ne érezné meg, mondjuk, Jordán Tamás, Lázár Kati, Koltai Róbert, Kulka János, Csákányi Eszter hiányát. Lukáts Andor, aki rengetegszer volt nagyszerű partnerem, a Katonába szerződött, Pogány Judit a szabadúszást választotta, Börcsök Enikő pedig a Vígyszínházban kapott csábító lehetőséget. Igaz, vendégként mindegyikük visszajár, hiszen nem haraggal, nem sértődötten, hanem barátságban váltunk el; de azért mégsem lehet folyamatosan tervezni, számítani rájuk. Tavalyig mi ketten voltunk Pogány Jutkával a társulat legidősebb tagjai, most én lettem a korelnök. Alig van korban hozzám illő férfitársult a társulatban; Spindler Bélával szívesen játszom együtt, de hát tíz év van köztünk, és nem az én javamra. Rajta kívül egyetlen nyugdíjas kolléga képviseli az érett korosztályt.

- *Baj van tehát az „öregekkel”. És mi a helyzet a fiatalokkal?*

- Itt sem felhőtlen a helyzet. Nem az a baj, hogy a fiataljaink kezdők. A mi generációnk is kezdőként, tapasztalatok nélkül került Kaposvárra. De mintha abban a társaságban több lett volna az ígéretes egyéniség. A mostaniak többségében mintha nem lenne meg a későbbi jó vagy éppen nagy színész lehetősége.

- *A bizalom és a feladat sokat segíthet.*

- De nem mindenkinek. Tudomásul kell venni, hogy ebben a szakmában nincs egyenlőség, és nem minden diplomás színészből válik Hamlet. Van, aki pályakezdő koron túl is összeomlik a tehetségét meghaladó feladat súlya alatt. Vagy ellenkezőleg: az első sikeres erőpróba után elhiszi, hogy ő többre, másra is képes, és aztán egész életében szenved a pályán kapott pofonoktól. Komoly gondnak érzem, hogy jelen pillanatban nincs elég olyan fiatal tagja a társulatnak, aki pár év alatt biztosan vezető színésszé érik. És ez nem a színházvezetés hibája.

- *Hanem?*

- A helyzetből következik. Mióta a főiskola elvégzése után nem kötelező vidékre szerződni, a legtehetségesebbeket nagyon gyorsan szétkapkodják, és sokan - akiknek nem jut vezető pesti színházban szerződés - már kezdőként inkább a szabadúszást választják.

- *Hogyan jelentkezik a generációs probléma a színpadon?*

- A színpadon, játék közben - merem remélni - sehogya. Én legalábbis nem érzékelem sem a merev tisztelet, sem az irigység jeleit. Az ellentétek legfeljebb olyankor ütköznek ki, ha én - elismerem, talán életkoromból kifolyólag - rosszul tolerálok, amikor az olvasópróbán vágni lehet a füstöt, vagy egyesek jelenet közben eldobálják a csikkeket, előadás után a jelmezt. De nem irigylem Börcsök Enikőtől, hogy az új darabban ő a címszereplő, én pedig „csak” a mamáját játszom. Szerintem ez így természetes. És őszintén drukkolunk egymásnak.

- *Beszélgetésünk során többször is hivatkoztál a szerencsédre, most én mondom: szerencsés alkat és szerencsés színész vagy. Még hozzá kezdettől. Ha arra gondolok, hogy életedben először jártál Pesten, és rögtön felvettek a főiskolára.*

- Az én igazi szerencsém az volt, hogy éppen akkor Pártos Géza indított osztályt.

- *Pártos Géza neve a tanítványok körében azóta is etalon, legenda.*

- Teljes joggal. Közismert, hogy ő volt a főiskolán vagy talán az egész szakmában a legjobb színészmesterség-tanár. Éppen a múltkor beszélgettünk róla Koltai Robival; szinte nem múlik el nap anélkül, hogy ne emlegetnénk, idéznénk. Ne jutna eszünkbe, hogy erre vagy arra mit mondott Pártos tanár úr.

- *Például?*

- Ő mondta, hogyha egy este négyszáz ember ül a nézőtéren és a színész bohóckodik, seggre ül, biztosan kitör a nevetés. De lesznek ketten, akik elhúzzák a szájukat. És minden este vannak ketten, akik nem fogadják el az olcsó megoldásokat. A színészeknek rájuk kell gondolniuk. Arra is Pártos tanított, hogy mi, színészek az életünkből csináljuk a szerepet, és aki nem jár nyitott szemmel a világban, aki menekül az élet elől, és nem történik meg vele a dolgok, annak nem lesz feldolgozni való nyersanyaga, nem lesz miből megalkotnia a szerepet. Pártos nem küldött el bennünket élményt gyűjteni, és nem vájkált a magánéletünkben, de megkövetelte, hogy a játékunk ne rekedjen meg az általános szintjén, hanem minden pillanatban személyes legyen. „Akár takarítónót játszik, akár királynőt - figyelmeztetett -, mindkettőben ott kell lennie Molnár Piroskának! Mert az ember attól színész, hogy ilyen is, olyan is - takarítónő is, királynő is.”

- *Kérdés, hogy ez a szuverén személyesség hogyan fér össze a határozott rendezői koncepcióval?*

- A darab végiggondolása a rendező feladata. Ő hozza helyzetbe a színészt. De a színész erre nem reagálhat úgy, hogy „kérem, én még soha nem voltam ilyen helyzetben”. Egyrészt mert ha nem volt, még lehet. Másrészt színészként fel kell erősítenie magában azokat az érzéseket, gondolatokat, gesztusokat, amelyek segíthetnek.

- *Az elmúlt évadban számomra a Jelenetek egy kivégzésből festőnője volt a legemlékezetesebb Molnár Piroška-alakítás. Galactia jelleme is, helyzete is eléggé távol állhatott tőled, mégis megoldottad a legnehezebbet: elhitetted velem, a nézővel a tehetséget. Hogy egy nagy festő küszködik a színpadon.*

- Vannak festő, grafikus barátaim. Egy időben például szoros kapcsolat fűzött Keserű Ilonához. Biztos, hogy ezek az emlékek is belekerültek a figurába. De a lényegét, a tehetséget nem lehet külön eljátszani. És a körülményeket, amelyek a festő tehetségét hitelesítik, Ascher Tamás teremtette meg. Nekem „csak” el kellett hinnem és hitetnem, hogy ez az asszony mindenre képes a hivatásáért, mert hisz magában. Üldözést, börtönt is vállal, hogy önmagát – művészetét - megvalósíthassa. Ascher a próbákon arra figyelmeztetett, hogy hegemonná kell válnom a festőnő szerepében.

- *Ez sikerült is. Persze maga a darab, a figura is remek. De voltak ennél szimplább szerepekben is viharosan sikeres alakításaid; például a zenés műfajban. Emlékszem rád A*

piros bugyellárisban, és láttalak a Csárdáskirálynőben is. Erről az arcodról mintha nem szívesen beszélnél.

- Szó sincs róla! Még azt is bevallom, hogy ezeket, a számomra nem is olyan könnyű, zenés darabokat szívesebben játszom, mint nézem. A színésznek jó érzés szép ruhákban megjelenni, táncolni, énekelni, és minden áldott este kirobbanó sikert aratni.

- Nem véletlenül beszélnek „operettsikerről”.

- Operettsikere volt a *Hyppolit, a lakáj*nak is! Minden színész tudja, hogy zenés daraboknál, vígjátékoknál valahogy másként dübörög a taps.

- Vajon miért?

- Talán mert felszabadultabb, naivabb és hálásabb a közönség. Tragédia előadásakor az elismerés megnyilvánulási formája a csend, a megrendülés. A néző elgondolkodik a látottakon. Az operettnél elengedi magát, és „lubickol” a történetben.

- Könnyebb operettet játszani?

- Nekem biztosan nem. Tőlem minden zenés szerep külön erőfeszítést igényel. Sajnos nem olvasok kottát, ezért sokkal több korrepetálásra van szükségem, mint másoknak. Amikor prózai színésznőként énekes feladatot kapok, rendszerint napi három órát korrepetálok, és eljárrok a régi énektanárnőmhöz is. De nem sokkal könnyebb eleme a játéknak a tánc sem. A most próbált musical nagy fináléjában kórustagként veszek részt, és ez talán még keményebb dolog: meg kell felelnem a többiek elvárásainak, és még véletlenül sem ronthatok.

- Tudom, búcsúzóul azt szokták kérdezni tőled: meddig maradsz Kaposvárott?

- Csakhogy erre nem tudok válaszolni. Mert őszintén mondtam az előbb, hogy jelenleg igazán jól érzem magam Kaposvárott. Minden okom meg is van rá: sikeres, jó színházban játszom, a társulat vezető színésznője vagyok, komoly feladatokkal látnak el, most már Kossuth-díjasnak is mondhatom magam. Mégsem érzem azt, hogy lezárt élet van mögöttem. Bármennyire kötődöm Kaposvárhoz, továbbra is nyitott vagyok, és ahogy eddig mindig eleget tettem a pálya és az élet kihívásainak, most sem akarok ellustulni, belemerevedni a tegnapba. Már csak azért sem szeretnék semmiféle látványos, távlati hűségnyilatkozatot tenni, mert azt vallom: a hűség az, hogy amikor az ember egy színházban, egy társulatban jelen van, akkor százszázalékosan vállalja és százszázalékosan teljesítsen. Nálunk Babarczy László azzal is megkönnyíti a színészeknek a hűséget, hogy alkalmanként módot ad egy-egy külső feladat vállalására. Nem zárja el színészeit a Kaposváron kívüli szakmai lehetőségektől, inkább velünk örül és segít.

- Milyen ma a kaposvári közönség?

- Kis túlzással azt mondhatnám, olyan, amilyenné neveltük magunknak. Nagy Mari például gyerekként kötődött először a színházunkhoz, persze akkor mint néző, később a társulat jeles tagja lett. A *Kaukázusi krétakör* új bemutatója alkalmával megkérdezte tőlem egy toponári pénztárosnő, aki élete nagy élményeként emlékezett a régi előadásra, hogy „ugye most is a művésznő játssza Grusét?” És elszontyolodott, amikor az idő múlására emlékeztettem és arra, hogy ezt a szerepet nemigen lehet harminc évig megőrizni.

Molnár Piroska jövő évada Dürrenmatt milliomosnőjével, Claire Zachanassiannal kezdődik és az *Édes Anna* Vizynéjével folytatódik. Rá vár *A vihar* Kabanovája és talán Aase anyó is. Közben a főiskolán tanár: Zsámbéki Gábor osztályában színpadi beszédet tanít.

Színház, 1995. augusztus-szeptember

Nánay István: Cédulák
(Részlet)

[...]

Megint próbán, ezúttal Kőszegen. Merő Béla Beaumarchais vígjátékét, a *Figaró házasságát* rendezi. Főpróba mint előadás két nappal a bemutató előtt. Csak néhányan ülünk a nézőtéren, csepereg az eső, nehezen lendül játékba a társulat. A fel-felerősödő szél belekap a fehér tüllfüggönyökbe, amelyek a díszletet alkotják, s amelyekbe ilyenkor a szereplők belegabalyodnak. Gáspár Tibor vagy fergeteges tempóban mondja tirádáit, vagy meg-megakadva keresi a szavakat, a mondatokat. Ez bizonytalanná teszi a produkció ritmusát, megzavarja a partnereket, de ezek a pillanatok alig vehetők észre, mert győz a darab, és győznek a színészek. Forgách András új fordítása remekül mondható, szellemes, nagy része van abban, hogy a darab nem tűnik porosnak. Sőt a bohóságok mögött mindig érezni a kapcsolatok törékenységből adódó komorabb színeket is. Remekül komédiázik Molnár Piroska, Hollósi Frigyes, Gázsó György. Haas Vander Péter elegáns és kimért Almaviva gróf, de a tartás mögül állandóan kitör a természetes, nyers és zabolázhatatlan emberi indulat, ettől dinamikus váltások, szerepjátszás jellemzik alakítását.

[...]

Színház, 1995. november

Dömötör Adrienne: Út Európába Dürrenmatt: Az öreg nő látogatása

Talán még el lehetne menekülni, talán volna hol újra kezdeni. Alfred Ill (Kulka János) mindenesetre nekivág az útnak. Nincs mit veszítenie: már jó ideje tudja, hogy az életével játszik, ha marad. Mégsem jut tovább az állomásnál. És nem azért, mintha a gülleniek útját állnák; ők éppen csak feltűnően jelen vannak, mint mindig. De az elgyötört, rettegő embernek ez pontosan elég ahhoz, hogy rájöjjön - inkább megérezze, semmint megértse -: nincs menekvés, nem létezik másik világ. A bőröndjére roskadt Ill már beletörődött kiszolgáltatottságába.

Kevés idősebb darabot lehetne ma Magyarországon bemutatni, mint Dürrenmatt példázatát a pénz mindenhatóságáról. Színpadra állítása egyszerre hálás és hálátlan feladat: tanmesejellegéből fakadóan az előadások nem sokban különböznek egymástól; úgy tűnik, nehéz (lenne) beavatkozni a drámába, amely egyszerre annyira egyértelmű és annyira jó, és amelyet a szerző ráadásul utasítások és magyarázatok garmadával is ellátott. (Talán ezért van, hogy a mű előadásairól szóló kritikák zöme szívesen boncolgatja magát a darabot.)

Az öreg hölgy látogatása a ma Kelet-Európájában mégis nyilvánvalóan máshogy szól - ha az előadás jó, és a kaposvári az, ennyit megelőlegezhetünk -, mint korábban; a tragikus komédia magyarországi előadástörténetéből kiolvasható, hogyan érte utol a lefékezett kelet-európai idő a dürrenmatti víziót. Kezdetben a bemutatók (a kritikai visszhang szerint) a pénz uralta „kinti” világról beszéltek. Később (a hetvenes évek végén Paál István rendezésében) már rólunk is szólt a mese, majd a múlt rendszer utolsó éveiben (Gothár Péter színrevitelében) azt is láthattuk, hogyan foszlik szét a nagy illúzió: a lelkes balekokat a hölgy végül jól cserbenhagyta. Ma már aligha hökkent meg a tanmese: benne élünk világában. És akárcsak Alfred Ill számára - számunkra sem létezik másik világ.

Nézzünk hát körül itt alaposabban - szólítja fel a nézőt Ascher Tamás rendezése, amely igen rideg, elriasztó képet fest az esendőség, gyöngeség még nagyon is emberi megnyilvánulásainak fedezékében kibontakozó elvadulási folyamatról. Ascher választ két remek főszereplőt (a Molnár-Kulka szereposztásról beszélek, Bezerédit nem láttam), akik nagyon erős Claire-III ellentétpárt alkotnak, biztos kézzel mozgatja a gülleniek kisebb-nagyobb csoportjait, Kulkával pontosan kidolgozza az Illben és az Ill körül zajló változások stációit, és - hűségesen követi Dürrenmattot.

Az öreg hölgy: Molnár Piroska. Mikor nagy es Mikor nagyestélyiben, műkezén is gyűrűkkel felcicomázottan betoppan a lompos, rosszkedvű gülleniek közé, és soha nem remélt összeget kínál nekik, egy pillanatra mindenki benne reked a szó, hogy azután annál nagyobb örömujjongás törjön ki. Claire Zachanassian hosszú hatásszünetet tart (terve kivitelezéséhez a legcélszerűbb, ha az emberek máris a zsebükben érzik a pénzt), és csak azután közli feltételét, szárazon és határozottan: egykori hűtlen szerelmének, Illnek meg kell halnia. A szeme sem rebben, amikor a Polgármester (Spindler Béla) inkább idegesen, mint felháborodottan visszautasítja az ajánlatot. Ismeri az embereket, nehéz volna meglepni. Fagyos nyugalomban, szoborarcán, kimért beszédében magabiztosság: csak idő kérdése az egész. Bár bünt emleget és megváltást ígér, egyáltalán nem emlékeztet a görög sorstragédiák hősnőire (ahogy a Tanár látni szeretné), nincs benne semmi fenséges, de nem is egyszerűen csak aljas. Túl van már az emberi jellemzők világán. Az érzelmek régen elhagyták. Leereszkedően, valódi érdeklődés nélkül közeledik az emberekhez. Ijesztő, taszító jelenség. Egyetlen dolog foglalkoztatja: megvalósítani a több évtizede érlelt tervet. Bosszúvágyát nem szenvedély tüzesíti, nem azért jött, hogy legalább holtan birtokolhassa szerelmét; a múltból éppen olyan szenttelen arccal, kopogó hangon beszél, mint III Capri szigetén máris készen álló mauzóleumáról. A güllenieket megveti, mint valamely csoportos állatkísérlet visszataszító egyedeit. Vár.

Jelenléte súlyos és nyomasztó.

Ill: Kulka János. Őszinte érdeklődés és büntudat nélkül fogadja az öreg hölgyet, csak a pénzét akarja kiudvarolni, ahogy a város elvárja tőle. A hölgy ajánlata mintha először el sem jutna a tudatáig. Az első hitelbe vett italok, sietve elmajszolt csokoládék azután gyanakvóvá teszik. Vesztes helyzetében hamar éleslátóvá válik. Egyre jobban irritálja a növekvő elegancia és jókedv. Elkeseredetten keres védelmet, és jól érti, miről szólnak valójában azok az üres mondatok, amelyekkel mindenhol kitesséklik. Magyarázatot kér a változásokra, kezd türelmetlen lenni, de a hangját soha nem emeli meg, egyetlen pillanatra sem agresszív. Kudarcba fulladt menekülési kísérlete után már nem érheti meglepetés. Tisztában van helyzetével, átlát a güllenieken, sokkal jobban, mint ők saját magukon. Mostantól ő is csak vár, mint az öreg hölgy. Arcára visszaköltözik a nyugalom, hangjába visszatérnek a színek: elfogadta a megváltoztathatatlant és lebírta félelmét. Még örülni is tud családjá gazdagodásának, Güllen fellendülésének. Éppen csak azt sajnálja kicsit, hogy ő már nem fogja élvezni mindezt.

Szánja a güllenieket, de az öngyilkosságra felkínált lehetőséget nagyon határozottan utasítja vissza. Őnsajnálattól mentesen statisztál a tömegkommunikáció közvetítette, alapítványtétellé stilizált nyilvános kivégzésén. Pátosz nélkül áll kivégzői előtt. Nem hős - nem lehet tiszte helyre tolni a kikökönt időt -, szerepét nem felvállalta, csak beletörődött. Halála sem katartikus, ahogy ebben az előadásban rideg intézkedéssorozat marad Claire utolsó megjelenése is. Nincsenek érzelmek, tények vannak. Az öreg hölgy győzött. *Güllen polgárai* faarccal, kórusban imádkoznak boldogságuk és jólétük megmaradásáért, miközben a (Khell Zsolt tervezte) szürkésfekete, kopott állomás csillogó pályaudvarrá változik, körülötte színes neonfeliratok világvárosias erdejével.

Güllen eljutott Európába. És ehhez nem is kellett mást tennie, mint - miután elindult a könnyebb ellenállás irányába - kicsit nem gondolkodni, azután kicsit háritani, mellébeszélni, majd nagyot hazudni és végül gyilkolni. (A város lakossága az előadásban elsősorban tömegként van jelen, kevésbé válnak ki belőle karakteres figurák. A városi vezetők is egyre jobban hasonlítanak egymásra: viselkedésben, gesztusokban, gondolkodásban. Nem fontos az sem, ki öli meg végül Illt. A bűn közös.) Az öreg hölgy bosszúja Güllen összes lakosát sújtja, akiknek emberségük porlik szét, amikor tettüket sikerül igazságszolgáltatássá ideologizálni, amikor már hiszik is, amit mondanak, hogy a szegénység egyetlen oka a bűnös Alfred III. Az előadástól - igazi ascheri módon - távol áll mindenfajta kikacsintás és aktualizálás (Szakács Györgyi jelmezei is a darab keletkezési korának divatját idézik); csak megszólít, megborzongat és magunkra hagy. Úgy képzelem a bemutatóval Dürrenmatt is elégedett lenne.

Dürrenmatt: *Az öreg hölgy látogatása* (Csiky Gergely Színház, Kaposvár) Fordította: Fáy Árpád; Dramaturg: Eörsi István; Díszlet: Khell Zsolt; Jelmez: Szakács Györgyi; Zeneszerző: Dévényi Ádám; A rendező munkatársa: Tombor Zsuzsa; Rendezte: Ascher Tamás; Szereplők: Molnár Piroska, Ottlik Ádám, Gyuricza István, Znamenák István, Némedi Árpád, Kulka János/ Bezerédi Zoltán, Tóth Eleonóra, Kovács Zsuzsa, Tóth Richárd, Spindler Béla, Szula László, Hunyadkürti György, Kovács' Zsolt, Kelemen József, Karácsony Tamás, Lipics Zsolt, Kósa Béla, Urbanovits Krisztina, Tóth Géza, Utsi Csaba, Csernák Árpád, Fekete Katalin, Szigethy Brigitta, Márton Eszter, Hock László, Szentgyörgyi István, Lecsó Péter, valamint Antal Mária, Ébl Helga, Horváth Zita, Kovács Árpád László, Nagy Imre, Székely György, Szücs Zoltán, Kiss István, Nagy Róbert, Herczeg Tibor.

Színház, 1995. december

P. Müller Péter: Minek?
Kosztolányi Dezső: Édes Anna
(Részlet)

[...]

Molnár Piroska, aki Vizynét játssza, ismét nagyszerű. A cselédjét megszerzett tárgynak látó méltósága addig ragaszkodik tulajdonához, míg jobbra nem tudja cserélni. Kényeskedő, migrénes hiszterika infantilis vonásokkal, kicsinyes problémákkal és képességekkel. A színésznő legtöbbit mimikájával játszik, testét nehézkesnek, lomhának mutatja, ám minden lelki rezdülése kiül az arcára; szájsücsörítése, puffadó orcája, leeső álla, táguló orrika jelzi Vizyné pillanatnyi hangulatát. Spindler Béla sok, Vízny Kornélhoz hasonló szerepben volt már színpadon. Feladatát ezúttal is pontosan, szakszerűen oldja meg, de Molnár Piroska alakítása mellett az övé elhalványul.

[...]

Kosztolányi Dezső: *Édes Anna* (kaposvári Csiky Gergely Színház) Színpadi változat:
Bezerédi Zoltán, Merényi Anna; Díszlet: Khell Zsolt; Jelmez: Szűcs Edit; Rendező: Bezerédi Zoltán; Szereplők: Spindler Béla, Molnár Piroska, Német Mónika, Kelemen József, Tóth Richárd, Gyuricza István, Fekete Kata, Horváth Zita, Znamenák István, Kovács Zsuzsanna, Urbanovits Krisztina, Csapó György, Márton Eszter, Hunyadkürti György, Csonka Ibolya, Szula László, Szigethy Brigitta, Baksa Imre, Lecső Péter, Csányi Sándor, Pálffy Alice, Pálffy Zsuzsanna, Tóth Béla, Fábrián Zsolt, Puskás Ibolya, Antal Márta, Szvath Tamás.

Színház, 1996. február

P. Müller Péter: A bolygó gubrandi

Ibsen: Peer Gynt

(Részlet)

Molnár Piroska a kedélyes, nagylelkű-nagyszívű Aasét játssza el, népi ízzel fűszerezve az előadást. Német Mónika Solvejget naivaszerepként, az asszonyi tűrést és alázatot is érzékeltetve kelti életre. Spindler Béla mint Dovre apó (ebben a fordításban papa) mítikus mesei alakot, groteszk uralkodókarikatúrát formái.

[...]

Henrik Ibsen: *Peer Gynt* Fordította: Rakovszky Zsuzsa és Kúnos László; Díszlet: Pauer Gyula; Jelmez: Bodnár Enikő; Szcenika: Paseszki Zsolt; Zene: Dévényi Ádám; Világítás: Bányai Tamás; Rendező: Babarczy László; Szereplők: Znamenák István, Molnár Piroska, Német Mónika, Spindler Béla, Gyuricza István, Bodor Erzsébet, Csonka Ibolya, Kovács Zsuzsanna, Karácsony Tamás, Cseszárík László, Csernák Árpád, Adorjáni Zsuzsa, Tóth Géza, Tóth Eleonóra, Bezerédi Dorottya, Tóth Ildikó, Lipics Zsolt, Szula László, Ottlik Ádám, Lugosi György, Csapó György, Némedi Árpád, Pál Tibor, Kelemen József, Törköly Levente, Antal Márta, Baksa Imre, Csányi Sándor, Ébl Helga, Fábián Zsolt, Fekete Katalin, Hegedűs Miklós, Horváth Zita, Kántor Anita, Kósa Béla, Kovács Magda, Lecsó Péter, Pálffy Zsuzsanna, Pátfy Alice, Puskás Ibolya, Szabó Tímea, Szigethy Brigitta, Szvath Tamás, Tóth Béla, Urbanovits Krisztina.

Színház, 1996. június

P. Müller Péter: A hagyomány béklyójában

Osztrovszkij: Vihar

(Részlet)

[...]

A hősnő körüli szerepek alakítói közül Kabanova megformálójaként Molnár Piroska robusztus, egy tömbből faragott, rendíthetetlen, szoborszerű figurát hoz, akinek egyetlen szemvillanása, egyetlen ujjrezdülése elegendő a hatalom fenntartásához, bármiféle ellenkezésnek csírájában történő elfojtásához. A rendezés azt is érzékelteti, hogy ez a családi diktatúra kijátszható. Nem csupán a Varvara és Kudrjas közötti szerelmi szál kibontásával, hanem azzal is, hogy Glását, Kabanova szolgáját ugyancsak egy szerelmi kapcsolatban mutatja be, s jelzi, hogyan csapható be a mindent árgus szemmel figyelő Kabanova.

[...]

Osztrovszkij: *Vihar* (Csiky Gergely Színház, Kaposvár) Fordította: Mészöly Dezső; Zene: Dévényi Ádám; Díszlet: Ágh Márton; Jelmez: Szűcs Edit; A rendező munkatársai: Hornung Gábor, Hollósi Katalin; Rendező: Znamenák István; Szereplők: Gyuricza István, Kelemen József, Molnár Piroska, Szula László, Kovács Zsuzsa, Fekete Katalin, Kovács Zsolt, Némedi Árpád, Pál Tibor, Tóth Eleonóra, Urbanovits Krisztina, Törköly Levente, Szvath Tamás, Lecső Péter, Csapó György, Ottlik Ádám, Cseszárík László, Baksa Imre, Csányi Sándor, Fábrián Zsolt, Hegedűs Miklós, Kósa Béla, Antal Márta, Ébl Helga, Pálffy Zsuzsanna, Puskás Ibolya.

Színház, 1996. július

Stuber Andrea: Operett-hét
A fesztiválról
(Részlet)

[...]

Nem spórolták ki a színházak a zenésből a színészeik javát sem. A kaposvári *Luxemburg gróffyában* fellép a társulat két megmaradt nagyjágyúja (Molnár Piroska és Bezerédi Zoltán), a főiskoláról tavaly frissítőül érkezett fél osztály (Varga Zsuzsa, Kocsis Pál, Nyári Oszkár), valamint az a fiatal kaposvári „tömeg”, mely mindig hallatlanul pontosan, odaadóan és intenzíven dolgozik, s dinamizmusával folyamatosan lendületben tartja a játékot.

[...]

Az Operett-hét két legpazarabb alakítását kétségkívül a kaposvári produkció „idősebb” szereplőinek köszönhetjük: Molnár Piroskának és Bezerédi Zoltánnak. Molnár Piroska Honthy Hanna egykori szerepét, Fleuryt játszotta áradó vitalitással, imponáló dörzsöltséggel, lenyűgöző színészi-operettszínészi mindentudással. Molnár Piroska teljesítményének különös bájt ad, hogy a színésznő - vagy a rendező - be sem érte a szerep nyújtotta lehetőséggel feladattal, hanem azt még meg is toldotta. A kaposvári Fleury plusz gyanánt kapott még némi dalolnivalót *A víg özvegyből* is. Bezerédi Sir Basilja olyan szívszorító, hogy az ember legszívesebben ölbe venné és babusgatná. Bezerédi leleményes humorral, csont nélküli testtel és a bölcs bohócok megfoghatatlan szomorúságával formálja meg a derék öregurat. Belépője - a *Szívem szeret* című, Feleki Kamillal összenőtt dal előadása - egészen briliáns. A közben lebonyolított, tüneményes „vetkőző-szám” minden egyes mozzanata a színpadi hatás tökéletes ismeretéről tanúskodik.

[...]

Van kulcsjelenet is, a második felvonásban. Amikor Molnár Piroska elénekli az operetről szóló számot. Kukták, komornák, úrihölgyek szívárognak be lassan a színpadra, s belefeledkezve hallgatják a nótát, amely minden lényegeset elmond az operetről mint olyanról. Mesés, rabul ejtő műfaj ez - érezteti Ascher, s nem szigorkodik, nem neheztel emiatt. Inkább rátesz még egy műves lapáttal, s egészen valószínűtlenül pazar harmadik felvonást rendez a válóperes bíróságon.

[...]

Színház, 1997. május

Kékesi Kun Árpád: Új gyakorlat és ujjgyakorlat
Végzős rendezőhallgatók munkáiról
(Részlet)

[...]

Szintén az erő és a lendület hiányzik Keszég kaposvári *Titus Andronicus*-rendezéséből, annak ellenére, hogy az előadásban minden eszköz bevetésre kerül Shakespeare rémdrámájának lehető legnaturalisabb módon történő megjelenítésére. A kíméletlen precizitással részletezett szörnyűségek (kézlevágás, torokelmetszés, lefejezés stb.) mégis nevetségessé válnak, egyrészt a szereposztásban és a színészi játékban megfigyelhető anomáliák, másrészt a szereplőknek a megtörtént borzalmakra adott kidolgozatlan reakciói miatt. Tamora gót királynőnek (Molnár Piroska) és Aaronnak, a mórnak (Spindler Béla), azaz a két „fő gonosznak” erdei jelenete enyhén szólva mulatságossá válik az (egyébként kiváló) két színész korpulenciája miatt, mivel korántsem hiteles, ahogyan egymást megkívánva hirtelen összeölelkeznek és gyors csókot (inkább puszt) váltanak.

[...]

Shakespeare: *Titus Andronicus* (kaposvári Csiky Gergely Színház) Fordította: Tandori Dezső; Díszlet: Valcz Gábor; Jelmez: Szűcs Edit; Zene: Márkos Albert; Rendezte: Keszég László; Szereplők: Znamenák István, Kelemen József, Bezerédi Zoltán, Szula László, Nyári Oszkár, Tóth Richárd, Kőrösi András, Hegedűs Miklós, Jancsikity Gergely/Csorba Tamás, Kósa Béla, Baksa Imre, Csányi Sándor, Némedi Árpád, Kocsis Pál, Spindler Béla, Szabó Ferenc, Lecsó Péter, Cseszárík László, Szvath Tamás, Molnár Piroska, Bodor Erzsébet, Urbanovits Krisztina.

Színház, 1997. szeptember

Lajos Sándor: Ha egy üzlet beindul
Musical-körkép
(Részlet)

[...]

Tényleg a mosóportaktika figyelhető meg a Tháliában: csak olyat, aki és ami már bevált. Balázs Péter a szemközti színházban játszik milliomost, Molnár Piroska egy sarokkal odébb Bors néni, természetesen ebben az előadásban is mindketten hozzák a formájukat. A főszereplő Császár Réka szintén az Operettszínházból ismerős, a *Valahol Európában* szereplője, amiben (akár az *Olivér!*-ben) szintén fontos hatáselem a nyüzsgő gyerekcsoport, árvák mindhárom darabban, árvaházzal vagy anélkül. Az Operettben, a József Attilában és a Tháliában is Silló István vezényel, méltán hívják sokfelé. Aztán a *Chicago* csapatából itt van Csarnóy Zsuzsa (aki a behelyettesíthetőséget demonstrálandó az *Annie* egyik szereposztásában a jók táborához tartozik, a másikkban a szélhámosokéhoz), [...].

[...]

Charles Sfrouse-Martin Charnin-Thomas Mechan: *Annie* (Thália Színház) Fordította: Bassa Lia, Kéth György; Dalszöveg: Fodor Ákos; Díszlet: Székely László; Látványtervező: Bányai Tamás; Jelmez: Schäffer Judit; Koreográfia: Ladányi Andrea; Rendező: Gárdos Péter; Szereplők: Császár Réka/Csuha Bori, Balázs Péter, Szinetár Dóra, Molnár Piroska, Csere László/Puskás Tivadar, Csengery Ottília/Csarnóy Zsuzsa, Várday Zoltán, Kanda Pál, Gyurity István, Makay Andrea, Pap Kati, Juhász Ildikó, Pollák Viktória, Nemcsók Dóra, Lóránt Enikő, Nkuya Kinga Szonja, Raubinek Lili, Vitányi Viktória, Sándor Adrienn, Kisvárday Júlia, Csifó Dorina, Györffy Laura, Dezséri Dóra, Kulcsár Kitty, Renge Kinga, Szabó Andrea.

Színház, 1998. október

Török Tamara: Lát-lelet a színházról
Három Molière-előadás
(Részlet)

[...]

Az előadás durva, vaskos humora is a népi vígjáték öröksége. Clitandre - hálája jeléül - alaposan megfogdossa Claudine-t, aztán Lubin fogdossa Dandint, amikor a „sötétben” őt hiszi Claudine-nak. Később Dandin az elosonó Lubin arca helyett a feneke felé fordul, úgy beszél hozzá. Rímel erre *A képzelt beteg* egyik - Szippants úrnak mondott - mondata: „meglátszik, hogy társalgás közben uraságod nem az emberek képes feléhez van szokva.” De itt, *A képzelt beteg*-ben a vulgaritás „képileg” csak a zenés betétszámokban jelenik meg, akkor például, amikor Toinette (Molnár Piroska) csörgő-sipkaként bugyit húz a szerenádozó Polichinelle (Spindler Béla) fejére.

[...]

Molière: *A képzelt beteg* (Kőszegi Várszínház) Díszlet: Mira János; Jelmez: Cselényi Nóra; Zene: Horváth Károly; Tánc: Varga János; Dramaturg: Lőkös Ildikó; Rendezte: Merő Béla; Szereplők: Hollósi Frigyes, Csapó Virág, Pető Nóra, Borsos Beáta, Gáspár Tibor, Haas Vander Péter, Spindler Béla, Kricsár Kamill, TóthGéza, Molnár Piroska.

Színház, 1998. november

Csáki Judit: Molnár Piroska

Peter Hacks: Lotte

Peter Hacks *Lotte* című monodrámájának pikantériáját a benne elmesélt sztori, illetve a sztori szereplői - nevezetesen Goethe és Charlotte von Stein - adják. Alighanem filológiailag is stimmel minden részlet és utalás ebben a bizonyos értelemben furcsa, más értelemben korára nagyon is jellemző szerelmi történetben. Mégsem ezért és nem is a pikantériáért érdemes műsorra tűzni a darabot és megnézni az előadást. Ebben különbözik Hacks darabja a bulvármonodrámáktól: ez elsősorban is egy nagyon *okos* szöveg. És túlnyomórészt - a négy jelenetből legalább háromban - nagyon színházi: színes és hangulatilag szerteágazó. De nem ám úgy, mint azok a bizonyos bulvármonodrámák, amelyekben azért sírnak és nevetnek, szenvednek és szárnyalnak, hogy a játszó színész vagy színésznő egész szakmai repertoárját felvonultathassa, hanem éppen fordítva: a szöveg belső logikájának nyomvonalán haladva hol ilyen, hol olyan színt vagy hangulatot közvetít.

De hát bárhonnán közelítsünk is hozzá, a *Lotte* bármely előadása a színésznőről szól, aki Lottét játssza. Babarczy László rendezésében tehát Molnár Piroskáról. És mivel a rendező nem fogott semmiféle kísérletbe sem a darabbal, sem az értelmezéssel, hanem csakis a színészen keresztül, általa és vele szervezi meg a játékot, ennek nem is támad semmi akadálya. Azt ugyan nem tudtam megfejtetni, hogy a Josiasként a fotelben üldögélő és türelmesen hallgató bábót az utolsó jelenetben miért váltja fel eleven szereplő- Kósa Béla -, de nem hiányzik a megfejtés. Kicsit zavar, hogy a súlytalan alak végső megmutatása mintha elvenne valamit a vallomás és a valló formátumából - ám az egészhez képest végül is apróság ez. Hiszen az előadás Molnár Piroska. Ő pedig fokozatosan mutatja meg, mennyire és hogyan érti ezt a Lotte von Steint és a történetét - ha tetszik, kívülről befelé halad -, tehát mi is fokozatosan leszünk egyre kíváncsibbak rá.

A legelején felvillantott társasági dáma, uralkodó feleség, hiú múzsa éppen úgy igaz Lotte von Steinre, mint a később kirajzolódó portrévázlatok. Ilyenformán - az egyvágányú monodrámákra csöppet sem jellemző módon - szépen kitelik az előadás: egyre dúsabb, egyre szövevényesebb.

Molnár Piroska először is kivár. Kivárja, míg a közönség szemében Lottévá válik, amíg elfogadjuk, hogy Lotte von Stein pontosan ilyen, mint ő - körülbelül addig tart ez a színházi „szoktatás”, amíg Lotte megszabadul az estélyi ruhájától, az ékszereitől, a parókájától (s egyben a frizurájától), és köntöst - elegánsat, díszeset, nagypolgárit, de mégiscsak pongyolát - vesz a nagy vallomáshoz.

Nincsenek hagyományos értelemben vett színészi eszközök. Szövegértés van. Az elmondás: közvetítés, megértetés. Értelmes - ilyenformán értelmezett - továbbadás. A gesztusok - a kézmozdulatok, a mimika - értelemszerűen kísérik a szöveget. Nemcsak úgy, hogy a hangsúlyos elemek intonációja, gesztikus kísérete értelmező jellegű. Hanem úgy is, hogy egy korábban elmondott apró önjellemzésről - például arról, ahogy Lotte a kényelmetlen helyzetekben, hazugságok, félreértések esetén leplezni próbálja zavarát, és erős hatású pótcselekvéseket produkál, például leejt valamit - később egész „akciósorozat” szól. Molnár Piroska mint apró asszonyi fortélyt, úgy meséli el ezt a kis trükköt, majd a jelenet végén egy szenvedélyes, kitörő vallomásfordulat közben el is vágja a kezét. Aztán egy későbbi jelenet végén, ismét csak felpörgött érzelmi állapotban, leejt egy szobrot. Mindkét alkalommal az önmagával való szembenézés okozza a „balesetet”.

A késleltetett bizonyítási - avagy demonstrációs - eljárás nagyobb egységekben való színészi gondolkodást igényel: Molnár Piroskának szüntelenül az „egész” Lotte, az „egész” Goethe és az egész történet van a fejében. A mozgás más ügy: hogy Molnár Piroska hogyan közlekedik a parányi térben, mikor guggol vagy térdel le, mikor hová ül vagy hová lép - ez nem kísérőjelenség. Inkább afféle kiegészítő játék, nem illusztráció, hanem dramaturgiai

kellék. Egy-egy passzus, mélyről felidézett példa vagy reprodukált gondolatmenet után a feldolgozás csöndjét mozgás kíséri - időt kapunk.

Hacks maga igen jól ismerte a színpadi szövegírás technéjét - akárcsak Szántó Judit a fordítását. És mivel - mint már utaltam rá - a *Lotte* okos szöveg, és a színésznő játékának alapja, elemi feltétele a szöveg közvetlen és közvetett tartalmainak egyszerre átfogó és részletes megértése, ehhez rendkívüli fordítás szükségeltetik. Nemcsak a magyar és a színpadi nyelv magas szintű ismerete, hanem a szöveg megemelkedett jelentőségének bonyolult visszaadása a feladat. Másképpen: a szövegnek kell helytállnia az egész színházi masinériáért, hiszen itt, a nagyon apró - bár nem lényegtelen - mozzanatokot leszámítva, nem *történik* semmi: beszéd van. Szántó Judit mondatai ilyen komplex értelemben stimmelnek: gördülékenyek, hatásosak, szellemesek és okosak.

A tízéves szerelmi történet rekapitulációja voltaképpen vallomás - Lotte bevallja a férjének, von Steinnek, amit az nagyjában-egészében úgyis tudott: a Goethével folytatott sajátos viszonyt. Molnár Piroska játékában következetesen könnyedebb ez a vonulat: ezt az öntudatos asszonyt ez a konvencionálisan kényelmetlen helyzet voltaképpen csöppet sem fenyegeti. Igaz, Hacks szövegének egyik trükkje éppen az, hogy a férj nem magát a viszonyt, hanem a viszony befejezését - és ezzel a társadalmi környezetben kivívott státus veszélyeztetését - kéri számon a feleségétől. A színésznő a játékával szinte „hadar” amikor a megértéshez szükséges eseménytörténetet eleveníti fel. Mert őt nem a történet „bevallható” elszíne érdekli. Hanem ami benne, illetve kettőjük között zajlott. Jellemzés, önjellemzés - de nem élveboncolás: Molnár Piroska láthatóan ügyel a tragédiai mélységek elkerülésére. Rengeteg humor és önirónia - az írogatás mesterségével vagy a felbontatlan levelekkel kapcsolatban például -, kissé önhitt és öntelt magamutogatás (hiszen, állítja Lotte, ezt a Goethét végül is ő csinálta meg), fölényes osztályöntudat (a cseléddel való bánásmódban), kitartó önreflexió, tehát végeredményben semmi önsajnálát. Bánat, az igen.

Molnár Piroska olyan szemérmesen lebegteti Lotte fájdalmát és szomorúságát a „nagy történet” integy szükségszerű és végérvényes lezárulása miatt, hogy a Hacks által a vallomás végén felvillantott reménykedő levélvárás az ő előadásában rezignált kóda: még ez, az utolsó elveszett illúzió is a történethez tartozik. Vannak még villanásszerű emlékek, a hibátlan ívű - a darab zökkenőt is korrigáló-kiegyenlítő - alakítás szóban visszaadhatatlan részletei. Ahogy Molnár Piroska az ablaknál áll: nem vár senkit és mégis, és félig a hátával mondja el nekünk a reménytelenséget. Vagy a leveles fiók emelgetése, cipelése, amikor mintha erőltetné a fizikai erőfeszítést a cselekvés érzelmi súlyának megmutatására: az életét pakolja elének, jó lenne belefáradni kissé a szó szoros értelmében is. Vagy amikor köntösét a nyakáig összehúzza, szenttelenre maszkírozott hangon számol be férjének saját szexuális természetéről. Vagy mindjárt az elején: ahogy a későbbi lelki lemeztelenedést megelőlegezendő, sorban leveszi nagyasszonyi díszzeit, az ékszert, a ruhát - és milyen apróságok ezek, miközben benne van a minden.

Peter Hacks: *Lotte (Beszélgetés a Stein-házban a távol lévő von Goethe úrról)* (kaposvári Csiky Gergely Színház) Fordította: Szántó Judit; Díszlet Babarczy László; Jelmez: Cselényi Nóra; Szenikus: Szalai József; Rendezte: Babarczy László; Szereplők: Molnár Piroska, Kósa Béla.

Színház, 1999. február

Joób Sándor: „Játszani is engedd!”

Moliere: George Dandin

(Részlet)

[...]

A többiek feltehetően csak a szerep koncepcionálisan leszűkített területén belül mozoghatnak, s kétségtelenül nehéz feladat keringőzni fél négyzetméteren. Kovács Zsolt és Molnár Piroska ezen feltételekhez (a Sotenville-házaspár) alkalmazkodva három-négy jól eltalált vonással jeleníti meg Angélique szüleinek szerepét. A látszólag jó szándékú, szenilis s mindent a családi hagyománynak alárendelő szülők az előadáson belül erős hangsúlyt kapnak, ők képviselik ugyanis azt a hamis erkölcsi fensőbbiséget, amely a szerencsétlen Dandint háromszor igazságtalanul térdre kényszeríti.

[...]

Molière: *George Dandin* (kaposvári Csiky Gergely Színház) Fordította: Réz Pál; Dramaturg: Eörsi István, Merényi Anna; Díszlet: Khell Zsolt; Jelmez: Szakács Györgyi; Világítástervező: Bányai Tamás; Zene: Dévényi Ádám; Rendező: Ascher Tamás; Szereplők: Bezerédi Zoltán, Marozsán Erika, Kovács Zsolt, Molnár Piroska, Kocsis Pál, Gryllus Dorka, Nyári Oszkár, Dányi Krisztián, Horváth Eszter, Kolompár Margit, Pálffy Zsuzsa, Urbanovits Krisztina, Baksa Imre, Fábíán Zsolt, Fila Balázs Zoltán, Kósa Béla, Lecső Péter.

Színház, 1999. február

Szomory Dezső: Bella
A romlottság diadala
(Részlet)

[...]

A nagy leleplezést - miszerint a szép Keilits Bella az énekesnői pályáját egyengető gróf Thurein-Ernőffy szeretője - hisztérikus teatralitással előkészítő vőlegény (Kelemen József precízen, szépen oldja meg egyáltalán nem könnyű feladatát) és Keilitsné (Molnár Piroska megszokottan magas színvonalú, de a kelleténél talán egy árnyalattal visszafogottabb alakítása) kettőse *in medias res* indítja a cselekményt.

[...]

Szomory Dezső: *Bella* (kaposvári Csiky Gergely Színház) Dramaturg: Merényi Anna; Díszlet: Menczel Róbert; Mozgás: Lugosi György; Zene: Márkus Albert; Jelmez: Szűcs Edit; Rendező: Bezerédi Zoltán; Szereplők: Hunyadkürti György, Molnár Piroska, Marozsán Erika, Szula László, Kelemen József, Lázár Kati, Szarvas József, Dányi Krisztián, Lecsó Péter, Ébl Helga, Bodor Erzsébet, Spindler Béla, Tóth Béla, Horváth Zita, Tóth Ildikó, Fábián Zsolt, Karácsony Tamás, Nyári Oszkár, Buksa Imre, Kovács Magdolna, Serf Egyed, Székely György.

Színház, 1999. május

Thália Színház, 1998/1999

A színház, ha befogad

(Részlet)

[...]

A lehangosabb közönségikert (és a legnagyobb bevételt) valamennyi közül a legelsőként (a Budapesti Operettszínházzal közösen) bemutatott *Annie aratta* - én viszont erre emlékszem vissza a legkevésbé szívesen. A Mechan-Strouse-Charnin alkotótrío műve minden szempontból középszerű: giccsbe hajló szentimentális történet kevéske humorral, sablonos karakterekkel, eredetinek a legnagyobb jóakarattal sem mondható, nem kellemetlen, de határozottan feledhető zenével. Világsikerét nagy részben a „gyerek-kutya-főka”-effektusnak köszönheti: ki tudna ellenállni a csapatnyi tüneményes gyermeknek, a szüleit kereső s a szőrösszívű milliomosban pótpapát, annak titkárnőjében pótmamát lelő árvalánykának? Nem szeretnék ironizálni, annál is kevésbé, mivel a rendező, Gárdos Péter sem tette: igyekezett a történetet komolyan véve, professzionálisan lebonyolítani a produkciót. Ebben nem akármilyen csapat volt segítségére: a koreográfia Ladányi Andrea, a díszlet Székely László, a jelmez Schäffer Judit munkája, a zenei vezető és a karmester Silló István volt. Tették is valamennyien a dolgukat - különösebb panasz éppúgy nem lehet rájuk, mint a szokott eszközeit szellemesen és kellő visszafogottsággal alkalmazó Balázs Péterre, a nem túl sok lehetőséget kínáló naivaszerepet szakszerűen megoldó Szinetár Dórára vagy az előadásba néha lendületet hozó epizodistákra, Molnár Piroskára, Csere Lászlóra, Csarnóy Zsuzsára -, de a szimpla történetecskén felülemelkedő ötletek, az egyediség és az egyéniség varázsa, a szentimentalizmust némileg visszaszorítani képes rendezői és színészi megoldások teljesen hiányoztak ebből a professzionálisan lélektelen, unalmas produktumból.

[...]

Színház, 1999. szeptember

Urbán Balázs: Sondheim-Wheeler: Sweeney Todd

Pite, pite, húsos pite

(Részlet)

[...]

Az egységesen magas színvonalú alakítások közül is kiválik a két főszereplő játéka. Molnár Piroska Mrs. Lovettja maga a testet öltött amoralitás. Joviális gazdasszony, aki kellemesen elcseveg mindenkivel mindenről (többnyire nem is ostobaságokat szajkózva), s közben csak úgy mellesleg kedélyesen ledarálja az emberhúst. A színésznő pillanatokra sem láttatja kívülről, nem „leplezi le” a figurát, teljes természetességgel éli meg a legvadabb, leggroteszkebb és letragikusabb helyzeteket is. Todd-dal szemben semmilyen felismerésre nem jut, nem is juthat el, aligha érthetné meg valaha is, miért végzi a kemencében. Molnár Piroska semmit nem pakol rá kívülről a szerepre, mégis mindvégig nagyon intenzíven van jelen. Énektechnikai tudása pedig gyakran a rekedtséget is feledteti.

[...]

Sweeney Todd (Csiky Gergely Színház, Kaposvár) Zene és dalszöveg: Stephen Sondheim; Szövegkönyv: Hugh Wheeler (Christopher Bond adaptációja nyomán); Fordította: Eörsi István; Dramaturg: Merényi Anna; Korrepeti-tor: Barabás Edit, Pócza Katalin. Segédren-dező: Hornung Gábor, Váradi Szabolcs; Világítás: Bányai Tamás. Díszlet: Khell Zsolt; Jelmez: Bozóki Mara; Koreográfus: Bodor Johanna; Karmester: Kerényi Gábor; Rendezte: Ascher Tamás; Szereplők: Spindler Béla, Molnár Piroska, Dányi Krisztián, Balla Eszter f. h./Kovács Szilvia f. h., Némedi Árpád, Bezerédi Zoltán, Szarvas József, Urbanovits Krisztina, Kőrösi András, Nyári Oszkár, Cseszárik László, Ébl Helga, Fekete Katalin, Fila Balázs Zoltán, Gryllus Dorka, Horváth Zita, Karácsony Tamás, Kántor Anita, Kecskés Kriszta, Kósa Béla, Lugosi György, Serf Egyed, Szabó Tímea, Szücs Ágnes, Tóth Eleonóra, Tóth Ildikó, Végh Zsolt.

Színház, 2000. február

Sándor L. István: Boldog boldogtalanok
Gogol – Háztűznéző
(Részlet)

[...]

Az ironikus felütés felerősíti az első jelenet(ek) játékos mozzanatait, bár Podkoljoszin (Spindler Béla) monológja, a szolgájával, Sztjepannal (Nagy Viktor) való veszekedése, Fjokla Ivanovna (Molnár Piroska) házasságszerzőnővel való találkozása még értelmezhető a realista játékkonvenciók felől is: a színészi gesztusok a figurák jellemzését szolgálják, bár a túlzások némileg karikatúra-szerűvé teszik az alakokat, az akciók pedig a valóságosság határait feszegetik, de nem lépnek át azon.

Spindler Béla az együgyűségig derűs, mosolygós Podkoljoszint formál, afféle nyílt lelkű ostobát, aki azt hiszi, hogy mindenki világosan látja a szándékát, amellyel még maga sincs teljesen tisztában. Ezért ugráltatja a szolgáját: nem is az a fontos neki, hogy hozatta-e a csizmáját, hanem azt szeretné tudakolni, hogy a mesterek nem kérdeztek-e rá: mi végre ez a hajcihó? Csak tán nem nőszülni készül Sztjepan gazdája? Podkoljoszin, mintegy nagyra nőtt gyerek, egyszemélyes játékot játszik: Sztjepannak szegezi a kérdést, amelyet önmagának tesz fel, a mesteremberek szájába adja a gondolatot, amellyel kedvtelésből ő maga kacérkodik. De nem a szándék fontos számára, hanem a lehetőség: örömet a képzelgés okoz neki s nem az elhatározás. Kínosan ügyel arra, nehogy átlépje ezt a végzetes határt, amelyen túl visszavonhatatlan cselekvésre kellene magát ragadtatnia. A házasságszerzőnőt is csak képzelete játékaikhoz hívja társul: miközben Fjokla Ivanovnáat a menyasszonynak ajánlott lányról beszélteti, Podkoljoszin lefekszik a padlóra, mint egy gyerek, ha sikerült rávennie a dajkáját, hogy mondja el a kedvenc meséjét.

Molnár Piroska Fjokla Ivanovnája fontoskodik, zsörtölődik. Tetszik neki, hogy szükségük van rá az agglegényeknek. Ugyan mire mennének egymagatokban, ti szerencsétlen férfiak?! - ezt érzékeltetik fölényes, sajnálkozó, mégis szeretetteli gesztusai. Máskor meg magát sajnáltatja. Így leplezi növekvő türelmetlenségét, amiért nem tud zöld ágra vergődni Podkoljoszinnal. Hetek óta jár a nyakára, és az egyre csak halogatja az elhatározást. Kétnaponta iderendeli, hogy meséljen neki a kiszemelt lányról, de nem képes rászánni magát semmiféle lépésre. Újra és újra elbájozza a menyasszonyról szóló mese, de kimozdulni sem hajlandó a szobájából. Így menne ez a végtelenségig, ha az egyik „házasságszerző ceremónia” közben nem jelenne meg váratlanul Podkoljoszin barátja, Kocskarjov (Kelemen József). A vendég kuncogva ismeri fel a helyzetet. Úgy érzi, Kelemen József Kocskarjovjának ilyen a természete: tele van gátlástalan energiákkal. Behízog, meggyőző a modora, képes bárkit rávenni, rábeszélni bármire. Amit kigondolt, szeretné azonnal megvalósulva látni. A hirtelen elhatározások és a gyors cselekvések embere. Egyszóval nem ismer lehetlent. És mi lehetne képtelenebb cél, mint egy megrögzött agglegényt rávenni a házasságra, ugyanakkor elhitetni a menyasszonnyal, hogy ez a kedvesen mulya, gyáván tesztesza vőlegényjelölt valójában álmai hercege? Ha ő maga boronálja össze a frigyét, ezzel Fjokla Ivanovná is elégtételt vehet. Kocskarjov és a házasságszerzőnő ugyanis, amint meglátják egymást, utálkozva pöknek egymás felé (ezt minden találkozásukkor szertartásszerűen elismélik). A férfi kontárnak tekinti az asszonyt, ezt mi sem bizonyítja jobban, mint saját sikerületlen házassága, amelyet szintén Fjokla Ivanovna hozott össze. Az asszony viszont hálátlan disznónak gondolja a férfit, aki nem tudja megbecsülni a neki tett szolgálatokat.

[...]

Gogol: *Háztűznéző* (kaposvári Csiky Gergely Színház) Fordította: Morcsányi Géza; Díszlet: Valcz Gábor; Jelmez: Szűcs Edit; Zenei vezető: Hevesi András; Fény: Bányai Tamás; Dramaturg: Merényi Anna; Zene: Márkos Albert; Rendező: Keszég László; Szereplők: Német Mónika, Lázár Kati, Molnár Piroska, Spindler Béla, Kelemen József, Bezerédi Zoltán, Urbanovits Krisztina, Nyári Oszkár, Znamenák István, Karácsony Tamás, Nagy Viktor. Zenekar: Márkos Albert, Barabás Edit, Biczó Gábor, Kónya József.

Színház, 2000. szeptember

Stuber Andrea: Szegény gazdagok
 Molnár Ferenc: Olympia, Márai Ferenc: Kaland
 (Részlet)

[...]

Jó ízlésű rendező ilyen darab esetében [Molnár Ferenc: Olympia] szinte csak a szereposztásnál hibázhat. Ha ott nem téved nagyot, a mű nagyjából sínen van, s megy a maga útján. Ha viszont a szerepek nem jó helyre kerülnek, akkor meg úgyis mindegy. Balázsovits Lajos az egyik nagy ziccert, Olympia mamájának szerepét Molnár Piroskára bízta. Hogy ő kitűnő színésznő, az tény. (Plusz én még imádom is.) De alkatától, habitusától meglehetősen idegen az osztrák hercegné arisztokratikus figurája. (Hacsak nem sanzonettből lett főúri hölgy, mint a *Csárdáskirálynő*ben, de erről most nincs szó.) Göcögős hangocskáival, hikkantásaival, erőteljes gesztusaival, háborgásaival és egész vehemenciájával távol áll attól, amit egy decens udvari dámáról képzelünk.

[...]

A lánynak alig jut valami. Felróható a rendezőnek, hogy nemigen terelte figyelmünket Tóth Augusztára felé. A harmadik felvonást például a reggeliző asztalnál tölti Olympiánk, arcán látható, hogy megél mindent, amit kell, csak éppen senki nem figyel rá sem a színpadon, sem a nézőtéren. Lekörözi őt az elementáris Molnár Piroška, valamint Haumann Péter, a profi (Ettingen herceg) és Ujlaki Dénes (Krehl) [...].

[...]

Molnár Ferenc: *Olympia* (Játékszín); Díszlet: Menczel Róbert; jelmez: Dóry Virág; Rendező: Balázsovits Lajos. Szereplők: Molnár Piroška, Haumann Péter, Tóth Augusztára, Laklóth Aladár, Ujlaki Dénes, Egri Márta, Kovács István.

Színház, 2001. május

Csonta András: Marica és a furcsa lány
Operett- és musical-bemutatók
(Részlet)

[...]

A funny girl egyszer

A nagyszerűen éneklő, mozgó Molnár Piroska az előadás főszereplőjévé nővi ki magát. Kaposvári színeket lop ebbe az egyébként roppantul unalmas előadásba.

[...]

Jule Styne-Bob Merrill-Isobel Lennart: Funny Girl (Budapesti Operettszínház) Fordította: Békés Pál; A dalszövegeket fordította: Galambos Attila; Díszlet: Bátonyi György; Jelmez: Kemenesi Tünde; Koreográfus: Bakó Gábor; Vezényel: Silló István/Maklár László; Zenei vezető: Maklár László; Rendező: Böhm György. Szereplők: Szulák Andrea/Szinetár Dóra, Kulka János/Szabó P. Szilveszter, Csonka András, Balázs Péter, Molnár Piroska/Felföldi Anikó, Margitai Ági, Szabados Zsuzsa, Uhrík Dóra, Pankotay Péter/Vadász Zsolt/Derzsi György, Ullmann Zsuzsa, Erdős Borecsa, Tallós Andrea, Jantyk Csaba, Csuha Lajos, Mednyánszky Ági, Mákó Miklós.

Színház, 2001. december

Koltai Tamás: Lélek, élet, tűz

Osztrovszkij: Erdő

(Részlet)

[...]

Molnár Piroska életerős Gurmizsszkajája is az [jó színész] a maga intuitív módján. Minden alkalommal rá kell csodálkozni arra, ahogy a kivételes színész a lehető legtermészetesebb módon, mőrikálás és „figurateremtés” nélkül hozza - önmagából és a szerep esszenciájából - a szélsőséges karaktereket. Személyiségvállalás és önirónia szervesül abban, ahogy „etűdöt” rögtönöz a „halálvágtyból”, majd nem sokkal később csiklandósan, élvtegen, de szándékát mégsem kiadva provokálja Bulanovot. Kínozza és megszegyeníti a bizonytalanságban hagyott „kiugrott gimnazistát”; kiszolgáltatottként kezeli, aztán ajnározásával kiszolgáltatja magát neki. Időnként váltogatja a gyöngye és az erős nő álcáját, akár a viseletet - korától és természetétől függetlenül gátlástalan nő, Szakács Györgyi egyre világosabb, egyre kislányosabb és egyre ízléstelenebb ruhákba öltözteti, betetőzve az előadásvégi hófehér menyasszonyi gálával -, ami megfelel Gurmizsszkaja labilis jellemének. Egyszer megijed, menekül a konfliktus elől, másra hagyja az elintézését, aztán elég erőszakosan érvényesíti az érdekét. Molnár Piroska összetett drámai alakot teremt, de aligha lehet rajtakapni az „összetételen”, mert nem látszik a „ragasztás”; nem a megcsináltság, hanem az életszerűség dominál benne.

[...]

Osztrovszkij: *Erdő* (Csiky Gergely Színház, Kaposvár) Dramaturg: Eörsi István, Merényi Anna; Díszlet: Khell Zsolt; Jelmez: Szakács Györgyi; Zene: Kovács Márton. ; Rendező: Ascher Tamás; Szereplők: Molnár Piroska, Gryllus Dorka, Znamenák István, Spindler Béla, Dányi Krisztián, Anger Zsolt, Gyuricza István, Lázár Kati, Némedi Árpád, Lecső Péter, Kocsis Pál, Kovács Zsolt.

Színház, 2002. március

Urbán Balázs: A halhatatlanok és az ő utódjuk

Oleg Bogajev: Volt lelkek

(Részlet)

Az egyszerű orosz asszony házába ismeretlen, mégis ismerősnek tűnő férfi állít be fáradtan, korgó gyomorral, de igen erős öntudattal. A jeles férfiú maga Anton Pavlovics Csehov, ám ennek jelentőségét a derék Era Nyikolajevna eleinte kevéssé fogja fel, mivel ő csak a divatos kacatírót, Szuszlenkót olvassa (őt is csupán módjával). Csehov bekvártélyozza magát a házba, s nemsokára követik kollégái, Tolsztoj, Gogol és Puskin is. A halhatatlanok vágya (túl levesen, fekhelyen és kényelmen), hogy házigazdájuk iratkozzon be a közeli könyvtárba, melyet olvasó híján bezárni készülnek. A beiratkozásból semmi nem lesz, a könyvtárat bezárják, Era Nyikolajevna pedig valamennyi pénzét az írók élelmezésére költi. Amikor már nem bírja tovább, az orosz értelmiséghez fordul segítségért. Ám az írókat rajta kívül senki nem látja, így az asszony a diliházban köt ki, az íróknak pedig marad a további éhezés és bolyongás.

A napjaink kulturális csődjéről szóló, riasztóan elhasznált sablonokkal építkező komédia néhány szellemes poénon kívül semmit nem tartalmaz: a problematikáról nem tud újat mondani, a szereplők ábrázolása és szembeállítás (a nép műveletlen, a szellem emberei életképtelenek) banális, a szituációk kényszeredettek, a figurák csaknem mindegyike papírizú, a körbeforgó, előre nem haladó cselekmény pedig érezhetően csak ürügy az érdektelen szituációk és szereplők felskiccelésére. Némi malíciával azt mondhatnánk, hogy az ábrázolt kulturális csőd leginkább meggyőző manifesztációja maga a *Volt lelkek* című iromány. Hogy mi ragadhatta meg a szövegben a rendezőt vagy a kaposvári dramaturgiát, arról fogalmam sincs. Tény azonban, hogy az előadást rendező Radoslav Milenkovic' néhány esztendővel ezelőtt egy remekműnek szintén nem mondható drámából tudott Kaposvárott kifejezetten erőteljes, jelentékeny előadást készíteni. Ám a két szöveg nem ugyanazt a színvonalat képviseli: míg a *Murlin Murlo* a peresztrojka- és posztperesztrojka-darabok sablonjait, ha nem is különösebben invenciózusan, de szakszerűen felhasználó, középszerű, de azért tisztességesen megírt munkának tűnt, addig a *Volt lelkek* hanyagul összehányt, megfelelő íráskészséggel akár néhány óra alatt előállítható tucattermék. A helyzetet súlyosbítja a műfaja és nehezen kiküszöbölhető bőbeszédősége, melynek folytán kevéssé alkalmas arra, hogy a nem csattanó verbális poénokat egy kreatív rendező esetleg vizuális gegekkel pótolja.

A Milenkovic' rendezte előadás persze így is lényegesen jobb a darabnál, ám csodát a délszláv vendégművész sem tudott tenni. Húzott valamelyest a szövegből (ami adott esetben rögvést pozitívumnak minősül), az arra alkalmas szituációkat (például a tb-től érkezett hölgy vagy a könyvtárosnő jelenetét) igyekezett felpörgetni, másutt megpróbált az üres sorok mögé tartalmat csempészni (leghatásosabban az utolsó jelenetben, ahol az eredetiben összevissza beszélő írók a színpadi szoba alól, hajléktalanként bújnak elő). Juraj Fabryval mutatós, jól használható díszletet terveztetett: a kissé megemelt, csomagra emlékeztető szobát beszakítható csomagolópapír burkolja, s a néhány szedett-vedett bútor mellett függőleges ágy emelkedik, amelyben az alvást inkább mímelni lehet, semmint ténylegesen gyakorolni. A rendező, miként a teret, a játékot is igyekezett elemelni a reálszituációktól, ám arra, hogy a groteszk vagy abszurd stíl következetesen kialakítható, felépíthető legyen, a szöveg nem nyújt lehetőséget.

A színészek mentik, ami menthető. Molnár Piroska a körülményekhez képest egészen kitűnő Era Nyikolajevnaként: szinte őserőt sugárzó, tartásában, jó szándékában és ostobaságában egyaránt rendíthetetlen asszony. A kevés színpadi akció (legyen az rántottakészítés vagy könyvcipelés) sistergő étellel telik meg; a szuggesztivitáshoz nagyszerű humor- és ritmusérzék párosul, más kérdés, hogy eredeti, mélyebb tartalmat a színésznő sem

csempészhet a vázlatosan megírt figura mögé. Az írók szerepe végképp csupa sztereotípiára, azon túl gyakorlatilag semmi. A színészi játék szinte csak ebből a semmiből építhető, ezt alakíthatja, színezheti. Kovács Zsolt (Csehov), Znamenák István (Tolsztoj), Tóth Géza (Gogol) és Nyári Oszkár (Puskin) láthatóan arra törekszik, hogy legalább életet és színt vigyen a karikatúraszerű figurákba, ami sikerül is, s ennél több aligha kérhető számon. Jobban járnak az epizodisták, akik több eséllyel tehetik a rendelkezésükre álló jelenetet a megírtnál groteszkebbé, abszurdabbá - ez kivált Urbanovits Krisztinának (Hölgy a tb-től) és Csonka Ibolyának (Szveta) sikerül.

A közös színészi-rendezői igyekezet végül megmenti az előadást; a színészi erőfeszítéseket látva az ember még a legbosszantóbb elcsépelte vicceket is elnézőbben hallgatja, s jóval többször és jóízűbben képes nevetni, mint a szöveget olvasván. A recenzens néha már-már arra gondol, hogy az előadást egyetlen ambíció hívhatta életre: annak bizonyítása, hogy egy felkészült rendező és egy erős színészgárda az abszolút semmiből is képes valamit produkálni. Mivel azonban e feltevés kevésbé valószínű, kénytelen beletörődni abba, hogy a darabválasztás minden bizonnyal örök rejtély marad számára.

Oleg Bogajev: *Volt lelkek* (Csiky Gergely Színház, Kaposvár) Fordította: Spiró György; Dízlet: Juraj Fabry m. v.; Jelmez: Szűcs Edit; Zene: Márkos Albert; Rendező: Radoslav Milenkovic' m. v.; Szereplők: Molnár Piroska, Kovács Zsolt, Znamenák István, Tóth Géza, Nyári Oszkár, Urbanovits Krisztina, Csonka Ibolya, Kalmár Tamás, Fábrián Zsolt, Csernák Árpád.

Színház, 2002. július

Urbán Balázs: Kezdetek és végek
 García Márquez - Schwajda: Száz év magány
 (Részlet)

[...]

S miként a hajdani pesti színházi produkcióból Töröcsik Mari és Garas Dezső alakítását őrzi leginkább az emlékezet, így lesz ez valószínűleg majd Molnár Piroska és Csendes László esetében is.

[...]

Csizmadia [Tibor] [...] egyértelműen a színészi játékot emeli középpontba. A *Száz év magány* előadásának mindenképpen alapfeltétele, hogy Ursula szerepét a színpadot valóban betöltő, a sorsoknak irányt, a történetnek értelmet, a játéknak tétet adó színésznő játssza. Molnár Piroska természetesen ilyen színésznő: jelenléte súlyát még azokban a jelenetekben is érezni, amelyekben csak külső szemlélőként, a reflektorfénytől távolabb, a színpad valamelyik sarkába félrehúzódva ül, és természetes egyszerűséggel bújik bele a fiatal Ursula szerepébe is. Kifinomult színészi technika és szuggesztív személyesség egyesül játékában, s e személyesség visszahoz valamit a figurának a Schwajda-féle változatban kevésbé hangsúlyos archetipikus vonásából. Legmegkapóbbak azok a jelenetei, melyekben a szeretet nagyon bensőséges hangjait tudja megszólaltatni. Ebben kitűnő partnere a José Arcadio Buendíát alakító Csenges László, aki a látványos megoldásoktól szerencsésen tartózkodva, finom gesztusokból, apró rebbenésekből, roppant következetesen építi e világot szüntelenül megváltani próbáló, mindig jót akaró, de csaknem mindig bajt okozó, jámbor fantasztá figuráját. Kettejük jelenetei, melyekben a szemérmes összetartozás, a nem látványosan kimutatott, de örökké tartó, összekapcsoló szerelem árnyalatait érzékeltetik, talán az optimálisnál kicsit jobban elválnak az előadás egészétől.

[...]

Gabriel García Márquez: *Száz év magány* (Gárdonyi Géza Színház, Eger) A színpadi változatot Székács Vera fordításának felhasználásával Schwajda György írta; Dramaturg: Kőrösi Zoltán; Díszlet: Csanádi Judit; Jelmez: Bánki Róza; Zene: Melis László; Asszisztens: D. Katona Mária; Rendező: Csizmadia Tibor; Szereplők: Molnár Piroska, Csenges László, Pálfi Zoltán, Sata Árpád, Bessenyei Zsófia, Venczel Valentin, Kaszás Gergő, Mészáros Máté, Bozó Andrea, Kalmár Zsuzsa, Tatár Gabriella, Tűzkő Sándor, Rácz János, Podlovics Lajos, Fogarassy Péter, Dér Gabriella, Fehér István, Tóth Levente.

Színház, 2003. április

Koltai Tamás: Az én Kaposvárom
Harminc évad és ami utána jön
(Részlet)

Kaposvárról tudjuk, hogy jelenség. Könyvbe is van foglalva. Van Kaposvár-jelenség, kaposvári legenda és kaposvárszürke, utóbbi így, egybeírva, mint az okkersárga vagy a rubinvörös, azzal a különbséggel, hogy a kaposvárszürke nem szín, hanem stílus, világnézet, még inkább valóságlátás, amely a hamis (rózsaszín) illúziókkal szemben a konok realitással határozza meg önmagát.

[...]

A szellemi és szakmai pionírmunkát öt rendező (Ascher, Babarczy, Gazdag, Szőke, Zsámbéki) és az „alapító tagság” végezte el; az 1971–72-es szezonban többek között Andai Kati, Dánffy Sándor, Garay József, Hőgye Zsuzsa, Katay Endre, Kiss István, Kiss Jenő, Komlós István, Kun Vilmos, Molnár Piroska, Olsavszky éva, Pogány Judit, Réti Erika, Szabó Ildikó, Szabó Kálmán, Tóth Béla, Verebes István. A következő évadban csatlakozott Czákó Klára, Koltai Róbert, Lukáts Andor és Vajda László. Aztán Hunyadkürti István, Monori Lili és Mucsi Sándor, Csákányi Eszter és Rajhona Ádám, Helyey László és Mihályi Győző. Az első cezúrát jelentő 1978–79-es évadig nagyjából ők a társulati mag; persze, az időszak végére már nem mindenki volt ott a kezdő csapatból.

[...]

Színház, 2003. november

Szántó Judit: Egy pofon, egy csók
Szomory Dezső: Györgyike, drága gyermek
(Részlet)

[...]

Senki se mondja, hogy Hollósi Frigyes, a csodálatos Molnár Piroska, az unikálisan jelenségértékű Törőcsik Mari (vajh miért vállalta a szerepet?) ne tudná álmából felébresztve is hozni az olyan telivér ziccerfigurákat, mint a Mikár házaspár vagy Pavlits Lóri; eszményibb kiosztások el sem képzelhetők. Most láthatjuk mindhármukat, amint csak óriási rutinjukból gazdálkodnak. Hinné-e bárki, hogy Molnár Piroskának nem jön be a „vendégmarasztaló” poén ("Hát nem ültök le? Vagy már menni akartok?"), hogy süket csendben pang el a darab vége felé Lóri mérgezett abgangja („Megállj csak, kit is tisztelek? A Tersánszky Marit, a nagy tragikát... Nyilván még dolgoz is lesz veled.”). Pedig így történt január tizenharmadikának estéjén, az Úr 2004. évében, a pesti-soroksári Nemzeti Színházban. Úgy látszik, rendező nélkül még az ilyen abszolút szent szörnyetegek sem ébrednek fel igazán; mint ahogy rendezői szem kellett volna annak belátásához is, hogy a pici vékony, a langaléta és a molett együtt csak akkor adnak ki esztétikus látványt, ha a kontraszthatásnak célja van.

[...]

Ne tévedjünk: pofon is, csók is indokolt lehetne, ha az egész előadás stílusa a végletekig, a paroxizmusokig dübörögne. Itt azonban nincs szó ilyesmiről; a rendezőnek - még nem írtam le a nevét: Béres Attilának - csupán ötletekre futotta. Mint ahogy máskülönben sincs stílusa az estének, nem karikíroz, nem csúfolja ki az örök magyar provincializmust [...].

[...]

Szomory Dezső: *Györgyike, drága gyermek* (Nemzeti Színház) Dramaturg: Ari Nagy Barbara; Díszlettervező: É. Kiss Piroska; Jelmeztervező: Szücs Edit Zene, Zene: Selmeczi György; Fény: Bányai Tamás; Rendező: Béres Attila; Szereplők: Kovács Patrícia m. v., Hollósi Frigyes, Molnár Piroska, Schell Judit, Stefanovics Angéla m. v., Kulka János, Keresztes Tamás e. h./Marton Róbert, Törőcsik Mari, Szalay Marianna, Vida Péter, Juhász Éva, Ficzer Béla, Jóna Szabolcs, Torma Zsolt, Halápi Zsannett, Andai Kati, Kassai László, Hámori Szabolcs; Zenészek: Marsall Tamás, Lamm Dávid, Pagonyi András.

Színház, 2004. március

Urbán Balázs: Gyilkosság, kísértet, unalom
Ödön von Horváth: *A végítélet napja*
(Részlet)

[...]

Hasonlóan eklektikusak a színészi alakítások is. Ráadásul a fellépők közt nemcsak a játéktílusban, hanem színvonalban is megengedhetetlen különbségek mutatkoznak. Kevés az olyan színházunk persze, ahol a legkisebb szerepet is megnyugtató módon ki lehet osztani; muszáj tehát kompromisszumokat kötni, de a kontrollálatlan dilettantizmust azért nem volna szabad színre engedni. Az olyan „alakítás”, amelyet a fogadó alkalmi vendéget játszó, a színlapra ki sem írt „színész” bemutat, komolyan veszélyezteti az alkotók szakmai hitelét. (Nem igaz, hogy ezt csak a Thália Színházi vendégjátékon szinte egy emberként felszisszenő közönség látja.) Ellenkező végletként említhető a közhangulatot leginkább közvetítő, folyton áskálódó Leimgruberné sablonszerepének is egyéni ízt és intenzív színpadi létezését biztosító Molnár Piroska (akinek az első jelenetben Gyürki Istvan igen jó partnere).

[...]

Ödön von Horváth: *A végítélet napja* (Soproni Petőfi Színház) Fordította: Thurzó Gábor;
Díszlet: Székely László; Jelmez: Szakács Györgyi; Asszisztens: Dákai Gabriella; Rendezte:
Csiszár Imre; Szereplők: Bregyán Péter, Tímár Éva, Dóczy Péter, Bálint Péter, Gubás Gabi,
Incze József, Németh Borbála, Molnár Piroska, Gyürki István, Varga Gábor, Sövegjártó
Áron, Makay Sándor, Tándor Lajos, Sárdy Zoltán, Nagy Gábor, Zsolnay András.

Színház, 2004. február

Urbán Balázs: Isten nélkül

Háy János: A Senák

(Részlet)

[...]

Hay ezúttal is érzékletesen, lírát, drámát, humort pontosan adagolva jeleníti meg a hétköznapi szituációkat - miközben természetesen ezúttal sem realista drámát ír. De a banalitások kifordítása, a nyelvi redukció ezúttal kevésbé sikeresnek, illetve helyenként némileg öncélúnak érződik. Nem a szimbolikus sík a gyenge; Háy ezúttal is megtalálja a lírával telíthető, átvitt értelmű kulcsmozzanatokat (a lovak hangsúlyozott jelentősége a földdel szemben, a gyerek felültetése a lóra, a családmítoszok történeti környezetbe ültetése stb.). Ám mindez nem szervül oly magától értetődően a reálszituációkkal, mint korábban. Valószínűleg azért, mert a reálszituációkból hiányzik az a formátum, melyből a mitikus allúzió építkézhető. Kicsit leegyszerűsített megfogalmazásban: hiába érezhető Senák árulásának súlya, ha maga a cselekedet szinte semmi (a „zörgetéses megoldás” a kevés gógyival megáldott agitátoroknak is eszébe juthatna), nem könnyen asszociálunk júdási árulásra, melyet a mű végén majd megérdemelt istenítélet büntet. A második részben ráadásul Háy igyekszik Senák alakját többdimenzióssá mélyíteni: a részeges árulót egyre inkább kisiklott életű, szerencsétlen embernek látjuk, amivel végképp a reálszituációkhoz köti a figurát. De Jani alakját is túlon túl megterhelik a családi életképek, különösen a Mamával folytatott örökös cívódások, melyek vészesen közel állnak a kabaré ízű anyósviccekhez.

[...]

Molnár Piroska erőt és hitelt ad a Mama alakjának, sokat javítva a megírt figurán. Hangját soha nem emeli fel, de pontosan tudja, mikor, hogyan és mivel szúrhat még egyet vejébe, s a Mariskával közös jelenetekben afelől sem hagy kétséget, hogy mindez nem véletlen, hanem tudatos stratégia része; leánya vélt érdekében teszi pokollá a család életét.

[...]

Laszló Zsolt alakításának jelentőségét éppen az adja, hogy meg tudja teremteni a szerep mögött a háttérrel is. Laszló alkata (éppen azért, hogy élesen eltér a tipizált karaktertől) érthetőbbé, elfogadhatóbbá teszi azt, hogy Jani kitűnik környezetéből. S a színész nagyon pontosan szabja magára a szerepet. Csak látszatra ő az úr a háznál; anyósával soha nem pöröl, még legdurvább szavait is az asztal másik szélére kihúzódva, inkább feleségének, mint a rettegett Mamának mondja. S őszinte szeretet csillan szemében, amikor Mariskához vagy a gyerekéhez beszél.

[...]

Háy János: *A Senák* (Nemzeti Színház) Díszlet: Horesnyi Balázs; Jelmez: Pilinyi Márta; Zene: Némedi Árpád; Asszisztens: Herpai Rita; Rendező: Balikó Tamás; Szereplők: Laszló Zsolt, Varga Mária, Molnár Piroska, Spindler Béla, Mező Dániel/Penke Bence, Szarvas József, Újvári Zoltán, Orosz Róbert, Vida Péter, Barna Lajos, Barna Béla.

Színház, 2004. július

Urbán Balázs: Királydráma süllyesztőben és cabrióban
 Shakespeare: III: Richárd
 (Részlet)

Két évvel ezelőtt két előadást élt meg a Szegedi Szabadtéri Színpadon Valló Péter rendezése, mely a *III. Richárdot* kortársi környezetbe helyezve játszatta el, Kulka János főszereplésével. A történet kimozdítása eredeti idejéből nem számít novumnak; nem ez az első előadás, amely valamelyik későbbi diktátorra kopírozza rá Shakespeare formátumos szörnyetegének arcát, sőt, alig néhány éve nálunk is játszották Richard Loncraine sokat vitatott filmjét, mely a XX. század harmincas éveibe helyezte át a történetet, egyértelmű allúziót teremtve. Noha Valló láthatólag sem akkor, sem most nem törekedhetett erre, a sajnálatos módon valóban örök érvényű történet elidőtlenítő szándékú aktualizálását aligha érheti elvi kifogás. Akik a szegedi bemutatót hozzám hasonlóan elmulasztották, azok számára legfeljebb az tűnhetett kicsit furcsának, hogy a formális és informális híradások leginkább a színpadon masírozó kocscsodákról szóltak.

Az utóbbiak láthatóak a mostani kőszínházi változatban is; zárt színházi térben ilyen erős benzinszagot aligha lehetett még érezni. Szerepel továbbá egy gyönyörű fehér ló is, fájdalom, jóval kevesebbet (pusztán az álmjelenetben lép színre). Még a Nemzeti Színház színpadtechnikája. Díszlet gyakorlatilag nincs a színen, de üres színpadról szó sincs: a valóban káprázatos, süllyesztők, emelők megszámlálhatatlan sokaságára épülő technika változatos tereket alakít ki a pincebörtöntől az ünnepi emelvényig. Gondolom, a felújításértékű bemutatót részben ez indokolhatta. Másrészt Kulka János. A *III. Richárd* természetesen mindig a főszereplő színészre épül. A darab voltaképpen alig több egy félelmetesen zseniális gonosztevő portréjánál.

[...]

Talán nem véletlen, hogy azok az alakítások érződnek sikerültebbnek, melyeknél a játszott figura kevesebbet veszít eredeti súlyából: Gázsó György naivan moralizáló Hastingse, Molnár Piroska természetes indulatoktól fűtött York hercegnéje, Spindler Béla becsület és félelem között egyensúlyozó Stanleyje, Blaskó Péter sorsára rácsodálkozó Clarence-e.

[...]

Shakespeare: *III. Richárd* (Nemzeti Színház) Fordította: Vas István; Dramaturg: Morcsányi Géza; Játéktér: Valló Péter; Jelmez: Benedek Mari; Zene: Melis László; Koreográfus: Király Attila; Mozgás, akciórendező: Pintér Tamás; Világítástervező: Mórai Ernő; Film: M. Nagy Richárd; Rendezőasszisztensek: Herpai Rita, Szabó Szilvia, Őri Rózsa; Rendező: Valló Péter; Szereplők: Bálint András m. v., Blaskó Péter, Kulka János, Marton Róbert, Kaszás Attila, Trokán Péter, Schmied Zoltán, Király Attila m. v., Gázsó György, Spindler Béla, Benedek Miklós, Mertz Tibor, Rátóti Zoltán, Vida Péter, Újlaky László, Horváth Ákos, Molnár Piroska, Udvaros Dorottya, Söptei Andrea, Schell Judit, Szarvas József, Újvári Zoltán, Hollósi Frigyes, Papp Zoltán, Csankó Zoltán, Orosz Róbert, Bródy Norbert, Koleszár Bazil Péter, Előd Almos, Mók Marcell/ Lencsés Olivér, Erdősi Eszter/Novotta Réka, Penke Bence, Varsa Mátyás.

Színház, 2005. január

Bóta Gábor: „Itt nem lesz forradalom”

Beszélgetés Csizmadia Tiborral

(Részlet)

- *Eger viszont mindig is saját színházat akart.*

- Igen, mert a városok saját színházat, saját társulatot akarnak. Az önbecsüléshez kell, hogy egy városnak legyenek hozzá kötődő színészei, produkciói. Az első egri évadom végén bérletes előadásként meghívtam a mai Örkény Színházból a *Mi újság, múlt század?* című produkciót. Azt kellett tapasztalnom, hogy ez iránt érdeklődtek a legkevesebben.

- *Nem azért, mert a szezon végén volt?*

- Ez is lehetséges, de tévedés volt azt hinni, hogy az országosan ismert színészek nagyobb vonzerőt jelentenek. Ugyanis a vendégjáték előtti bemutatónk sokkal nagyobb visszhangot keltett a városban.

- *Erről már szolnoki főrendezőséged idején vitatkoztál akkori igazgatóddal, Schwajda Györggyel. Számodra a saját társulat volt az első, és erre - ahogy te fogalmaztál - Schwajda ráhívott nagy neveket, országosan ismert sztárokat. Te is hívsz ilyeneket, például a Hegedűs a hazyton-be Haumann Pétert, Molnár Piroskát.*

- Ne keverjük össze a nyári szezont az évaddal, bár nagyon picit, de különböznek egymástól.

- *Évad közben vendégeket hívni rendszerint konfliktushoz vezet a vidéki színházakban. A helyi erők sértve érzik magukat, azt mondják, ők vannak helyben, ők teszik ki a lelkiüket, a feladatot ők is el tudnák végezni. Nehezményezik, ha pesti színészeket hoznak a nyakukra.*

- Az ideális az lenne, ha minden színházban igen jó, országosan ismert és elfogadott színészek játszanának. Én nem a tévésorozatokból hívok vendégeket, tehát nem a pusztán nevekre van szükségem, hanem színészi teljesítményekre. Előfordul, hogy nincs olyan alkatú színész a társulatban, amilyenre szükség lenne. Ezt az űrt töltötte ki a Haumann Péter–Molnár Piroska páros. Miközben Molnár Piroska már a *Száz év magányban*, a *Bors néniben*, sőt egy korábbi nyári produkcióban is játszott nálunk. Én nem hívok vendéget, ha a rendezővel ki tudjuk osztani a szerepeket a társulaton belül. Ezért is fontos erősíteni az egri csapatot. Az *Éjjeli menedékhelyet* már-már ideálisan ki lehetett osztani.

[...]

Színház, 2005. április

Szabó István: Nemzeti – Magyar – Nemzeti
(Részlet)

[...]

Álljon itt a névsor (forrása a Nemzeti honlapja), amely mégiscsak az építésvezető/igazgató érdeme, és máig kiható módon határozza meg a Nemzeti művészeti munkáját: Básti Juli, Blaskó Péter, Borombovits Ágnes, Hollósi Frigyes, Kubik Anna, László Zsolt, Major Melinda, Mészáros István, Molnár Piroska, Murányi Tünde, Pásztor Edina, Pécz Ottó, Rátóti Zoltán, Stohl András, Szalay Marianna, Szarvas József, Tallian Marianne, Tóth Augusztá, Udvaros Dorottya, Ujlaky László, Újvári Zoltán, Vida Péter. Rajtuk kívül Nagy-Kalózy Eszter, Ráczkevei Anna és Törőcsik Mari lett a társulat tagja – ők évad közben szerződtek. Ez a társulat tehát huszonöt színészből állt. Az igazgatás szempontjából átmeneti időszak után Jordán Tamás vezérigazgatói kinevezésével indult meg, és bizonyos fokig tart máig is a konszolidáció. Jordán kinevezése 2003. január 1-jétől 2007. december 31-ig szól.

[...]

Színház, 2006. május

Sz. Deme László: Pénz, paripa, fegyver
Félidőn túl a Nemzeti Színház
(Részlet)

[...]

Mintha Médeia tragédiáját írná újra Marina Carr *A Macskalápon* című műve. A zordon, de szeretetre éhes Hester Swan, a lép mágikus és könnyörtelen világa szerencsétlen sorsú hősnőjének szerepe méltó kihívás Básti Juli számára. Borzasztó indulatok és az ellágyulás pillanatai váltják egymást alakításában. Vértfagyasztó, mikor ölében babusgatott kislányának hirtelen átvágja a torkát, majd rekedt állati üvöltés tör fel a torkából. Remek felvillanások vannak Csoma Judit, Molnár Piroska és Kulka János játékában, de a többszereplős jelenetek erőtlenekek, talán rendezői kidolgozatlanosság miatt. Az előadás túlságosan takaros, nem születik meg a lápi világ vadsága. Sokkal több belső indulat, múlt-szilánk és ellentmondás rejlik a szövegben, mint amennyit a rendező előhív a színészek viszonyaiból. A tragikus végkifejlet pedig egyszerűen össze van csapva.

[...]

Színház, 2006. május

Urbán Balázs: Messze Üdlaktól
Vörösmarty Mihály - Csongor és Tünde
(Részlet)

[...]

A rendező által teremtett káosz lehetetlen helyzetbe hozza a színészeket. [...] Az jár viszonylag jobban, akinek kevesebb jut Valló ötleteiből, s a rendelkezésre álló szerepkonvenciók mentén töltheti ki a figura körvonalait (Schell Judit Ilmaként, Nemes Wanda Ledéreként), vagy aki szuggesztivitásával némiképp ellensúlyozni képes a szerep értelmezetlenségét (Molnár Piroska mint Éj). A többiek nem játszhatnak konzisztens figurákat, így vagy bevált, ám az adott előadásban inadekvát színészi eszközeikhez nyúlnak, vagy tanácstalanul téblábolnak a színen. A főszereplők helyzete végképp reménytelen: Sipos Vera (Tünde) nem tudja, de nem is tudhatja színészi eszközökkel létrehozni a hiányzó rendezői elképzelést, Kulka János pedig szépen szavalva és okos tekintetét szuggesztíven megemelve gyakorlatilag kívülről szemléli Csongor történetét.

[...]

Vörösmarty Mihály: *Csongor és Tünde* (Nemzeti Színház) Dramaturg: Morcsányi Géza; Dízlet: Antal Csaba; Jelmez: Szakács Györgyi; Zene: Melis László; Koreográfia: Gergye Krisztián; Film: M. Nagy Richárd; Világítástervező: Mórai Ernő; A rendező munkatársa: Herpai Rita; Rendező: Valló Péter; Szereplők: Kulka János, Sipos Vera, Almási Éva m. v., Szarvas József, Schell Judit, Molnár Piroska, Gázsó György, Spindler Béla, Blaskó Péter, Schmied Zoltán, Marton Róbert, Nagy Cili, Nemes Wanda, Balogh Orsolya, Farkas Zsuzsanna, Halápi Zsanett, Kovács Dóra, Mészáros Zizi, Szabó Zoltán.

Színház, 2007. január

Tarján Tamás: A kirakat rendezés alatt
 Ödön von Horváth: Mesél a bécsi erdő
 (Részlet)

[...]

A Mesél a Bécsi erdő a Nemzetiben hamarabb véget ér, mint ahogy valóban elkezdődne. A Trokán Péter játszotta Kapitánynak akkor kellene kisebb sorsrendést okozva beleszólnia az események menetébe, amikor már strammul letudta a szerepépítést. Kaszás Attila (Oszkár) ugyancsak korán készíti mérleget, a későbbiekben csupán kölcsönzi a megalkuvásra kész kis polgári alakot a cselekménynek. Básti Juli Valériája emancipált korosodó nő, aki nem csinál titkot szexuális fűtöttségéből, a fiatal szeretőkre fordított összegekből. A védekező-támadóan karba font kéz, a levegőt okítólag szelő tenyér, az önkritikus humor tanúsítja: masszívan áll a földön, s lelkileg is edzett a még mindig kívánatos asszony. Molnár Piroska szakszerű Nagymamájából csak a (gonosz) lélek hiányzik. Lányát – Oszkár anyját – megformálva Csoma Judit végre olyan színpadi feladathoz jutott, amelyben nem kell elhordania egy hegyet. Újszerű, hogy ily rebbenékeny, s csak „félre” elszánt. Hollósi Frigyes (Tündér- király) szívhajos szerepe szerint szaggatott lélegzése szaggatott alakrajzot eredményez: a babaklinikus hol eltűnedezik önmaga mögött, hol előjön az érzelmesség farbájával. Papp Zoltán Mysterével nem az a gond, hogy nem tudni, honnan jött (Amerikából, s van is a mesterségének címe), hanem hogy nem tudni: hová érkezett. A faszálódás, az elembertelenedés veszélyének kitett világ sztereotípiái (így Zságer Baláznak az író instruálta változatos dallamvilágot leváltó zenéje) legfeljebb az osztatlanság erejével hatnak. Az előadás lezajlik, zajlása nincs.

[...]

Ödön von Horváth: *Mesél a bécsi erdő* (Nemzeti Színház) Fordította: Keszég László és Perczel Enikő; Díszlet: Árvai György; Jelmez: Szűcs Edit; Zene: Zságer Balázs; Fény: Bányai Tamás; Dramaturg: Perczel Enikő, Enyedi Éva e. h; Koreográfia: Kadala Petra; Rendező: Keszég László; Szereplők: Martinovics Dorina, Miklós Marcell, Hollósi Frigyes, Básti Juli, Molnár Piroska, Csoma Judit, Kaszás Attila, Trokán Péter, Bródy Norbert, Horváth Ákos, Schmied Zoltán, Pásztor Edina, Andai Kati, Ujlaky László, Papp Zoltán, Major Melinda, Koleszár Bazil Péter, Pasqualetti Ilona m. v., Bognár Anna, Kántor Anita m. v., Szöllősi Zoltán m. v., Pécz Ottó.

Színház, 2007. április

Tarján Tamás: Holnap reggel
Spiró György: Szilveszter
(Részlet)

[...]

Ha tucatnyi aranymondás és némi unikális hangulat visszamarad e szabálytalan és jelentéktelen, de megmunkált és eljátszható kanavász nyomán, már legalább nullszaldós a bolt. Nem kárhoztatható Keszég László rendező, hogy ötletbörzét nyitott. Hamvasnak megy, Spirónak szabad – ő miért taksálná kevesebbre magát? Színészei klubokba tömörültek. Az egyik klub elitje azzal passziózik, amivel a legutóbbi években szokott. Sinkó László (Theoclodini) a művészet magasából tojik a botfűlű alacsony tömegre, Molnár Piroska (Naura mamája) rettenetes anya a vicelakásból, Hollósi Frigyes ámuldozni és enni sosem rest Abel After, Szarvas József (Pat more – aki amolyan első lenne az egyenlők között) lepukkant, de józan eszű népfiként himmeghumog, Gázsó György (Fogoly) szolgálatkész jó képet vág az emberalattisághoz, Mertz Tibor (Horace Chill) elegánsan kívül áll. A másik körben a hipochonder Ázsia-lánya Básti Juli (Hercegnő), a nőfaló nő Flemalle-t varkocson ragadó Söptei Andrea, a retiküljét testrészként illegető Csoma Judit (Margherita), a foga fehérét csorbán kimutató Murzetklodzajev gúnyájában Hevér Gábor, az ellenlábás Dr. Ordalként a keménykedni igyekvő Újvári Zoltán valami színészi primórt szeretne mutatni. A harmadik klubban sokan tanakodnak, mi is lenne a dolguk. Nekik a beszélő (vagy néma) nevek sem segítenek. Kulka János (a Wotan nevet is átélve az SS-tiszti múlt mellett) privátim gyakorlatozik, és – Csomán kívül – messze a legtöbbre viszi. Nem feledhetjük: az említettek és nem említettek egy része földre szállt angyal, előbújt ördög. Ezek az egyletek ugyanúgy eltűnedeznek a kavalkádban, mint számos feltételezhető velősebb gondolat.

[...]

Spiró György: Szilveszter (Nemzeti Színház, Gobbi Hilda Színpad) Díszlet: Árvai György; Jelmez: Szűcs Edit; Dramaturg: Perczel Enikő, Enyedi Éva e. h; Zene: Zságer Balázs; Fény: Bányai Tamás; Mozgás: Gyöngyösi Tamás; Animáció: Mészáros Péter; Rendező: Keszég László; Szereplők: Hollósi Frigyes, Csankó Zoltán, Papp Zoltán, Horváth Ákos, Schmied Zoltán, Ujlaky László, Söptei Andrea, Gázsó György, Básti Juli, Varga Mária, Mertz Tibor, Nemes Wanda, Orosz Róbert, Csoma Judit, Hevér Gábor, Bognár Anna, Molnár Piroska, Újvári Zoltán, Nagy Cili, Szarvas József, Vida Péter, Bródy Norbert, Szöllősi Zoltán, Sinkó László, Kulka János.

Színház, 2008. március

Urbán Balázs: Állatok és emberek a Remenyik Zsigmond: Pokoli disznótor

Mivel a Nemzeti Színház Gobbi Hilda Színpadának nincs függőnye, már a játék kezdete előtt kialakulhat a képünk a rövidesen kezdődő előadásról. Láthatjuk a közvetlenül a néző- és a játéktér közé ékelődő zongorát (ha kicsit figyelmesebbek vagyunk, akkor a karzatra telepített zenekart is), a csilivili autót, s ha nem is a maga teljességében, de Antal Csaba bájosan ordináré, a reális arányokat a makettvilág felé közelítő díszletét. Sejthetjük tehát, hogy nem maradunk a félmúltban, a földön, de még a prózában sem.

Dömötör András kortárs operát komponáltatott Remenyik Zsigmond egyfelvonásosából Márkos Alberttel. Meglehet, az opera nem pontosan írja le a több zenei műfajból, stílusból építkező muzsika karakterét, ám tény: prózában kevés mondat hangzik el, a szövegek eléneklése pedig több szereplőt is komoly feladat elé állít. A zene mint forma persze önmagában is elemeli a darabot, s ugyanezt szolgálja a már említett díszlet, ahol a válogatottan izléstelen kerti törpék és állatkák alig kisebbek a háznál, vagy a szintén Antal Csaba tervezte ruhák, melyeken a hagyományos népi motívumok keverednek a jellegzetesen mai konzumizléssel. Hogy mennyiben és mennyire szükséges így elemelni a darabot, nyilvánvalóan nem kérdés: amennyiben és amennyire az alkotók jónak látják. Magam ugyan nemigen látok többet Remenyik egyfelvonásosában egy szokványos társadalomkritikai hangot megütő, vaskos tréfánál, de ettől az előadás még létrehozhatja azt a tartalmi és stílári értelemben is igen összetett, morálitást, brutális komédiát, misztikus mesét és horrort ötvöző világot, melyről a rendező a mű kapcsán a színlapon beszél. Ez azonban ezúttal nemigen sikerült neki.

Az alpmű cselekménye röviden összefoglalható: a gazda fényes disznótort rendez, melyre meghívja a helyi notabilitásokat. A vendégek késnek, helyettük éhes vándorok érkeznek, akiket azonban a gazda elkerget. Ráadásul a betegeskedő anyós váratlanul elhalálozik. A gazda nem akarja lemondani a tort, mivel vendégeitől fényes címekeket vár, így az anyós holttestét a kolbászok, szalonnák közé rejti. Az össznépi eszem-iszom rendben lezajlik, a gazda megkapja, amit várt, ám eközben a vándorok kifosztják a kamrát, s pechjükre pont az öregasszony holttestét viszik magukkal. De a hulla feltámad, s bosszút esküszik.

Dömötör rendezése nem a vékonyka társadalomkritikára helyezi a hangsúlyt, hanem a történet apropóján az ember elállatiasodását érzékíti meg. Erős képekkel, átgondoltan, de meglehetősen direkt és kevésbé fantáziadús módon. A tor gyomorforgató orgiába torkollik, az állati én csaknem szó szerint is lelepleződik, a notabilitások lányokkal és fiúkkal is üzekednek, italtól szédelegnek, éppen csak nem fetrengenek önnön hányadékukban. A mai tárgyi világ elemeire, újjgazdagok jellegzetes használati és dísz tárgyaira ismerhetünk, s a színpad nagy részét elfoglalja a nagy piros autó, az igazi státusszimbólum, melynek tényleges szerepe csak az előadás végén lesz. Megelevenedik maga a disznó is, dalra fakad, mielőtt levágnák, legyilkolása után pedig testszínű ruhába öltözött, ábrándosan szomorú arcú leányzóként él tovább a színen (ami nem melleleg jelmezként ügyetlen, metaforaként átlátszó). Minderre persze különböző módon reagálhat a befogadó: felkavarhatja, felháboríthatja, szórakoztathatja vagy untathatja a látvány, de tény, hogy az előadás nem hatol különösebben mélyre.

A játék akkor szellemes és ötletes, amikor eltávolodik a mondandótól. Remek vizuális gegek sora látható. Antal Csaba díszletét felettébb invenciózusan használja a rendező; eljátszik tartozékaival, méretarányaival (a két vándor bakot tart a pár centiméteres kerítés fölött), hatásosan mozgatja elemeit (a Krisztus-szobor mind kétségbeesettebben forog körbe-körbe). S maga a muzsika is tele van zenei poénokkal, különösen a két vándor egymást ellenpontoszó szövegében. Így azután csaknem előáll az a furcsa eset, hogy az előadás minden

idegesítő direktsége és a feltételezhető alkotói ambíciók elhanyagolása ellenére is szórakoztató maradhat. Ehhez azonban el kellene tudni énekelni (legalább hellyel-közzel) a dallamokat. A Gazda szerepe már csak terjedelménél fogva is rátermett énekes-színészt kívánna; ehhez képest a szerepet szokott színészi eszközeivel, de markánsan, mozgáskészségét is megcsillogtatva játszó Gázsó Györgyöt hallgatva a recenzens pánikszerűen próbál koncepciót gyártani ahhoz, miért is énekel a színész ennyire rosszul. A kisebb szerepeket többnyire fegyelmezett odaadással játszó fiatalok - Makranczi Zalán, Orth Péter, László Attila, Gerlits Réka, Mészáros Piroska, Földi Ádám, Stork Natasa - is roppant vegyes vokális képességeket mutatnak, így aztán óhatatlanul arra gondolunk, hogy az énekelni tudó művészek nagy részét elszípkázta a párhuzamosan próbált János vitéz. A Gazdasszonyt játszó Molnár Piroskán kívül a vándorok szerepére hívott vendégművészek, Szemenyei János és Herczeg Tamás énekelnek jól; ők a zenei ötletek, gegek adta lehetőségeket is igyekeznek kihasználni. Utolsó jelenetük a feltámadó Öregasszonyt szép egyszerűséggel játszó (szintén vendég) Lázár Katalin nem pusztán finom stiláris kontrasztja az eddig látottaknak, hanem valami furcsa reménykedést is kelt a nézőben; itt talán valami egészen más kezdődik, s igazán kíváncsiak is leszünk a lírai szürrealitásba hajló történet folytatására. Nagy kár, hogy itt véget is ér az előadás.

Remenyik Zsigmond: *Pokoli disznótor* (Nemzeti Színház, Gobbi Hilda Színpad) Zene: Márkos Albert; Dramaturg: Várady Zsuzsa; Díszlet-jelmez: Antal Csaba; A rendező munkatársa: Tüü Zsófia; Rendező: Dömötör András; Szereplők: Gázsó György, Molnár Piroska, Lázár Kati m. v., Szemenyei János m. v./Szöcs Artur m. v., Herczeg Tamás m. v., Stork Natasa, Földi Ádám, Gerlits Réka, Mészáros Piroska, Makranczi Zalán, Orth Péter, László Attila; Zenészek: Puskás Péter, Szabó Hunor, Csárics Sándor, Hock Ernő, Jávorka Ádám.

Színház, 2009. április

Tarján Tamás: Életünk hosszú mondata
Örkény István: Macskajáték

Özvegy Orbán Béláné egyáltalán nem veszi fel öregkori – és örök – szerelme, a kivénhedt Csermlényi Viktor operaénekes külkerületi dalestjére a suttyomban kölcsönzött türkizkék kisestélyit, ezért (a közvetlen színpadi valóságban) nem is tudja, súlyos kalamajkát előidézve, vörösborttal pecsétetni a társbérlo feleségének tulajdonát képező ruhát. A „százhusz kilós hússzállítmány” Csermlényinek nincs nagy pocakja: átlagos küllemű, sőt fiatalosan idősödő férfi. Nincs tolószékhez szögezve a húsz éve bombarepesztől béna Giza, Orbánné – Erzsike – (Nyugat-)Németországban élő nővére. Tolószéke sincs: hosszasan üldögél ugyan egy műanyag karosszékben, de egyszer csak feláll; jár.

A tragikomédiát ismét, s harmadjára megint csak másként színpadra állító Mácsai Pál ezekkel a (nem egyformán beváló) megoldásokkal a szerzőhöz hű. Radikálisabb is, mint a Macskajáték (1963) című sikeres kisregényét hat évvel később energikus beavatkozással (Székely Gábor kérésére) színművé költő Örkény István. „Ezt a darabot úgy kell eljátszani, mintha egyetlen mondat volna – jelentette ki Örkény. – Nem tűr semmiféle lelassulást, megállást vagy színváltozást, hiszen elejétől a végéig nem más, mint zaklatott lelkű hősnőjének, Orbánnának egyre zaklatottabb és feszültebb vitája önmagával, a nővérel, az egész világgal. Ehhez kell alkalmazkodnia az előadás tempójának és a színpad berendezésének is.” Berendezetlen színpad még jobban kedvez a nem feltétlenül lassulás nélküli, de saját egyenletes tempóját generáló játéknak. A kellékek, jelmezek részleges – szembetűnő – elhagyása segít, hogy az „egyetlen mondat” színházi grammatikája uralkodjék ott, ahol Erzsike „életünk hosszú mondataként” nevezi meg Gizával egybeforró-elkülönülő sorsukat, a Szkalla lányok – Szolnok megye egykori, 1919 körüli szépei – életútját. A közös vállalkozás, mely a Gyulai Várszínház és az Esztergomi Várszínház után hazaérkezett az Örkény Színházba, e dramaturgiai nyelvtan szép puritánságában mutatja fel értékeit, s akkor dadog, zökken, amikor nem képes beteljesíteni a választott színházi artikulációt.

Izsák Lili magas falú, nikotinsárgára dörzsölődött díszlete jelezheti az ezerkilencszázhatvanas évek művelődési házait, amelyek még fogadják (ha fogadják) a hajdan valóban ünnepelt operistát. Jelezheti – távolabbról – az Orbánné által is lakott Csátárka utcai társbérlet kietlenségét, sőt Giza környezetének (fia otthonának) ridegségét is. Bármelyik helyszín – tejszarnok, eszpresszó, Ilusék lakása – beleképzelhető e térbe, mely csupán három különféle ajtóval, néhány ócska székkal, radiátorokkal rendelkezik, s egy öreg lemezjátszót igyekszik korfestő, kurta muzsikálásra bírni több szereplő is. Beleképzelhető, mert a tér: már-már kripta – mindkét testvér ajkát elhagyja a szó –, ide kellene (kinek így, kinek úgy) életet lopni, ha lehet. (A Macskajáték az életigenlés himnusza, Orbánné révén, de halálosabb színmű, mint általában véljük. A két idős nővér abban sem tud megegyezni levelezésük, telefonbeszélgetéseik során, hogyan, kinek a kezétől érte a halál bálványozott apjukat. Ez a kiinduló, az ős bizonytalanság, megosztás. Ha e tény kétséges – bár bizonyosan történelmi okú, szituációjú az apa végzete –, minden elmosódottá válhat, nem csupán az ifjú Giza és Erzsi elkallódott, csak emlékezetükben őrzött sugárzó fényképének keletkezése. Talán e felismerés is belejátszhatott Mácsai markáns, viszont nem mindig követhető logikájú tér- és tárgyhasználatába.)

A messzibe, semmibe – befelé – gyakran néző szereplők tudata, fantáziája, a félreértések, értés- és értelmezéskísérletek, vágyak és délibábok világa éppoly valóságos közege a tragikomédiának, mint az ötven évvel ezelőtti századközep irodalmi (stiláris) és színházi (formanyelvi) vonatkozásban is pontosan dokumentált ideje. Az elmondás, elbeszélés – a ráfogás, a kitaláció, a szépítés, a hazugság – lebegővé, hiátusossá teszi mindazt, ami az egymástól fényévnyi távolságban élő alakok számára amúgy is megfoghatatlan, rekonstruálhatatlan, továbbadhatatlan. A (gramfon)zene és a részben zenei szerveződés

fontos strukturális összetevő a muzsikától átítatott előadás kompozíciójában.

Gáspár Ildikó a két Macskajátékot, a kisregényt és a drámát felhasználva új szövegekötvet készített a lényegre törő, kopár megjelenítéshez. Munkája számosat visszahoz a próza szükségképp kirostált erényeiből, szuggesztív és felemelő megszólalásaiból, azonban epikus ballasztokkal terheli a „librettót”, mesélésre kényszeríti a főhősöket, motívumokat ismételt (Csermlényi – kereteit tekintve jócskán szűkebbre, színszerűtlenebbre vont – dél-pesti fellépésének piktogramjai után roppant nehézkes a hasonló nagybábonyi esemény aprólékos krónikázása).

Mácsai ornamentikától idegenkedő, egyenes vonalú rendezésének fogyatékoságai mégsem a felemás forgatókönyvből eredhetnek. Inkább valamiféle, tiszteletre is méltó konok figyelmesség mutatkozik, amely – miközben elvont, jelzéses játékrenddel veszi be a dráma központi tömbjét – lehetőségeket remélve bele-belekap mellékes szálakba. Ha Izsák Lili cirkusok nélküli, minták helyett jobbára csupán színekkel élő jelmezei akár az elhangzó szöveg ellenében is a jellemek lényegét fedik fel, miért szükséges a lábbelik egyikével-másikával külön (pepecselő, realiztikus) játékba kezdeni? (Orbánné egy cipőben végigjátszhatná az estét. Hajáról elhisszük: épp olyan színű, amilyennek mondja. Nem festeti; hagyja lenőni. Cipőjéről miért ne hinnénk, körömcipő vagy papucs-e?) A színészek egymást kerülő, idő- és térbeli messzeséget jól tükröző tekintetének alkalmankénti meredt összekapcsolása sem igen ér célt. Majdnem minden ilyen eset magyarázgatást igényelne. Giza hirtelen járni tudásának sem megfelelő oka, hogy szinte már ekkor indul haza (tolókocsin, repülőn, taxiban) a hűgához, akinek sikertelen öngyilkossági kísérlete után a legjobbkor érkezik a Csátárka utcába – ülni, üldögélni (és, mint tudjuk, a címadó játék keserű mulatságosságától, nyávogás-sikolyától: becsinálni).

Az ideáit nézve helyenként problematikus, meg-megfakuló interpretáció joggal parádésnak nevezett szereposztása a kisebb szerepek pontjain sebezhetetlen. Polgár Csaba háromdimenziós, kifacsartságában is ugrásra kész személyiséget képez Józsi (Orbánné veje) hírhedten rossz figurájából, Szandtner Anna a szinkrontolmács Ilusként sebesen fújja az idegen szavak nevetségesen szivárványos szappanbuborékját, s a megfelelő pillanatban tényleges (Orbánné énjét árnyaló) konfliktusba is keveredik anyjával. Békés Itala szekrény méretű, őszöreg Cs. Bruckner Adelaida helyett filigrán múmia, évezredek fölötti (önző) anyai mindentudás birtokában. Tökéletes alaki ellentéte Erzsinek, akivel évtizedek óta harcol Csermlényi érzelmi kisajátításáért; s épp így tökéletesen megfelelő.

Végvári Tamás kedélyes vén siheder Csermlényiként, akiről annyit közöl játéka: az operaénekes szeret, és szerethető. A hordó testet, a bőfögő gusztustalanságot, a tunya akarattalanságot képzeljük hozzá. Kerekes Éva (Egérke) lebilincselő magánszámában, a mondatok, szószerkezetek véghangsúlyait dallamosan cifrázva árulja el, hogy huncut infantilisként élvezi a világ visszásságait: még saját testi-lelki megaláztatásain, vesszőfutásán is inkább kuncog, mint kesereg. Végvári helyét kereső és Kerekes szerephelyét felülnövé alakítása okoz disszonanciákat.

Csomós Mari nyugalmazott vampként önmaga (tehát Paula, a méregkeverő barátnő) számára teremti meg a végzet asszonyát. Önigazol. Ettől darabbeli lénye nem Erzsike és nem Viktor, hanem saját árnya érdekében kel életre. Újszerű közelítés, decensen erőteljes szerepbirtoklás – sajátyszerű, elütő irónia- és önirónia-tartalmakkal. Az előadás egységes összhatása ellenére ugyanis a humor más-más irányba vezető útjai nyílnak meg. Molnár Piroska fenséges – és behatároltan bölcs – Gizája az utolsó jelenetre tartalékolja az idősebb nővér évtizedek óta palackba dugaszolt derűjének viháncos kirobbantását. Pogány Judittal való párosának jeles vonása, hogy ekkor ő is képes Erzsiként viselkedni, míg korábban Pogány szeleverdi Erzsijéből is ki-kibukott a helyzetek józan átlátása. Az Orbánné-szerep főleg az első részben talált újabb nagyszerű birtokosára, amikor a bohócosság külső jelei nem harapóznak el, s erkölcsi erőt takarnak – a második részben a sok történetmondás

el-elszürkíti Pogány Judit játékát (holott épp ebbe vinne színeket), kissé rogyantott járása színpad helyett porondon találja őt.

Jó előadás. De valami azt súgja: Mácsai Pál fellapozza még rendezőként a Macskajátékot.

Örkény István: *Macskajáték* (ÖrkénySzínház) A szerző azonos című regényéből és drámájából a szöveggönyvet készítette: Gáspár Ildikó; Díszlet/jelmez: Izsák Lili; Rendező: Mácsai Pál; Szereplők: Pogány Judit, Molnár Piroska m. v., Csomós Mari m. v., Kerekes Éva, Szandtner Anna, Békés Itala, Végvári Tamás, Polgár Csaba.

Színház, 2009. december

Tarján Tamás: Fürt
 Tennessee Williams: Orfeusz alászáll
 (Részlet)
 [...]

A kiszemelt vendégrendezőnek, Sopsits Árpádnak - interjúban beszélt róla - nem nagyon fűlött a foga a feladathoz. De elvállalta, s ha már elvállalta, fogást keresett a darab általa is világosan látott giccses jellegén, kétes kaliberén. Vörös Róbert dramaturggal együtt megpróbálta úgy lecsupaszítani, kivonatolni, hogy a miliódráma lélektana ne a szóvirágokkal, csak a Williamsnél valahol a mélyben mindig lávázó elemi tűzével hasson. Ehhez elsődleges támasza volt Forgách András viszonylag régi, ám nyelvezetében három évtized múltán is friss, fedett fordítása, az eredeti szöveggel szolidáris, egyben kissé elmozduló - vagy elmozdítható - magyarítása. Sopsits Orfeusza - a modernizált mitologikum, melyben a fiatal szabadító eljön, alászáll az amerikai Dél döglődő, poshadt kisvárosi alvilágába, s amikor már-már megmentené mindhármukat, odavész minden -, a Nemzeti bemutatója akár kortársi eset „újsághíre” is lehetne, mondjuk, az ukrán-magyar határ közelének egy etnikailag kuszált porfészkéből. Sajátságos és sajnálatos módon azonban a rendező a puritánság és az aktualizálás érdekében új sallangokkal és tévesztetten futtatott új irányokkal is élt.

A helyszín, a cukrászdával kombinált szerény vegyesbolt a helybeliek meeting pointja. Pusmogások tenyérszerű agorája, a szennyes kitergetésének placca, jósda, ahol a sötét múlttól is informálnak. Ormótlan lábbeliket, dobozos kólát, ügyeskedve alkoholt kínálnak az üzletben, de a pletyka, a rágalom, a beárusítás, az agresszió az igazi portéka. Az epizodisták átlagos, kimunkált teljesítményt nyújtva jönnek-mennek a jobbra és balra vágott lengőajtóival átjáróházak tünő boltban (az egyik ajtó mögött csak raktár húzódik, ahová Lady-Eurüdiké beszállásolja Orfeuszát, a gitáros vándor Val Xaviert). Murányi Tünde (Dolly Hamma) és Söptei Andrea (Beulah Binnings) a gonosz nyelvüket köszörülő hamis barátnők locsogásával, Nagy Mari (Vee Talbott, a seriff felesége) a fokozatos megvakulás és a felfénylő belső látás szimbolikájába üdvözülve felel meg a kívánalmaknak. Előbbiek a kórus, utóbbi a női Teiresziasz. Szarvas Józsefre kevéssé illik Talbott seriff. Nincs kellő indoka, hogy ördögge váljon. Péterfy Bori (Carol Cutrere) a színjátszás valamely távolibb városállamából érkezve küzd meg Lady narkós-piás duplikálódásával, akire a bőrkabátos Val rá sem néz, s aki örökös úton létben, saját bátyja gyámleányaként, egzaltáltan tipródik, mégis túléli a másik nőt - hogy tovább szenvedjen, helyette is. Terhes Sándor (David Cutrere, a hajdani áruló szerelmes) mint saját elszürkült kövülete tölt ki intenzíven egy jelenetet. Molnár Piroska (Porter nővér) injekcióstű-szúrású: Jabe ápolójaként áldozatkész, Lady erkölcsi megítélésében korlátolt és konzervatív.

[...]

Tennessee Williams: *Orfeusz alászáll* (Nemzeti Színház, Gobbi Hilda Színpad) Díszlet: Antal Csaba; Mozgás: Gergye Krisztián; Dramaturg: Vörös Róbert; Rendező: Sopsits Árpád; Szereplők: Bodrogi Gyula, Udvaros Dorottya, Szabó Kimmel Tamás, Terhes Sándor m. v., Péterfy Bori, Szarvas József, Nagy Mari, Murányi Tünde, Söptei Andrea, Molnár Piroska, Gergye Krisztián.

Színház, 2010. március

Ugrai István és Zsedényi Balázs: Az eltűnt idő nyomában
A Főváros színházairól - a kritikus szemével
(Részlet)

[...]

Az Operett megítélése a végletek között mozog, kinek a zenés színház szentélye, kinek Thália mostohagyermeké. A szakma is olykor megosztottnak látszik ebben a kérdésben. A kritika számtalanszor elmarasztalja a fent leírt recept alkalmazását, ugyanakkor Bóta Gábor A Színkritikusok Díjára való szavazáskor úgy vélekedett, hogy „felcseperedett ott egy fiatal, ütőképes színészgárda, melynek tagjai természetes módon képesek együtt dolgozni a korábbi korosztályok képviselőivel”. A szakmai reflexió amúgy ritka (leginkább a vendégként közreműködő színészek - Udvaros Dorottya, Haumann Péter, Molnár Piroska, Mikó István, Bajor Imre - hozzák lázba a szaksajtót), ami a nagyszínpad egy kaptafára húzott produkcióinak is szólhat. Így viszont könnyen el lehet siklani afelett, hogy a teátrum helyet ad az operett műfajnak (ezen előadásokba azonban - kétségtelenül finomabban, de - „átülteti” a musicalek leegyszerűsített „robbanó dramaturgiáját” és látványorgiáját), illetve részt vesz új magyar musicalek létrehozásában is; ennek során a *Szentivánéji álom* tökéletesen asszimilálódott a programba, de a Béres Attila rendezte *Menyasszonytánc* című klezmermusical, illetve a Raktárszínházban játszott önironikus *Ibusár* kiemelkedik a túlszínezett szürkeségből. Ezek a produkciók bizonyítják, hogy a hatékony piárgépezet mögött kreatívabb színházi teljesítmények is több alkalmat kaphatnának.

Színház, 2010. március

Zappe László: Csak Kaposvár hiányzik
Csiky Gergely: A nagymama

Akár jelentős esemény is lehetne *A nagymama* bemutatója Kaposváron. Gesztusértéket persze mindenképpen tulajdoníthatunk annak, hogy egyszerre három színész is fölbukkan a múltból, olyanok, akik nemcsak évtizedeket töltöttek itt, de meghatározó tagjai voltak az egykor színháztörténeti jelentőségű társulatnak. A XX. század utolsó három évtizedében a magyar színházi nyelvet megújító együttesben jelentős, olykor meghatározó szerepeket játszott Molnár Piroska is, Koltai Róbert is és Spindler Béla is. Mellettük természetesen jelen vannak a régi nagy időkből olyanok is, akik ott maradtak Kaposváron: Gyuricza István, Tóth Eleonóra, Hunyadkürti György.

Hogy mi rejlik a gesztus mögött, azt nem tudhatjuk teljes bizonyossággal. Legfeljebb találgathatjuk, van-e valamilyen szándék is a nosztalgiára számító sikervadászaton túl. Bár ha komolyan lenne, akkor aligha Szikora János rendezné az előadást, sőt talán nem is *A nagymamát* játszanák. De az biztos, hogy nem így. S ez most nem a szakmai minőségre, hanem a stílusra, a szellemiségre, a vállalásra vonatkozik. Szikora felhőtlen, önmagért való, némiképp önjáró vígjátékként rendezte meg Csiky Gergely egyébként is habkönnyű remekét. Az édes érzelmességbe pontos adagokban csempészi a játékos, komolytalankodó, csipkelődő humort, néhol iróniát. A díszlet, melyet ugyancsak ő tervezett, az első részben mézessárga-barna tapétával borított lányiskolai terem, a másodikban napfényes tengerparton hatalmas terasz még hatalmasabb kék-fehér csíkos napernyő alatt. Baloldalt hátul fekete függöny mögött rejtőzik a tenger, amelybe előbb-utóbb szinte mindenki beleveti magát merész rugaszkodással és nagy csobbanást keltve. Mindig jókor, mindig precízen poentírozva ugranak a szereplők, mindig hatásosan egészítik ki a történet humorát, vagy éppen ellenpontosozzák a cselekmény érzelmi hőfokát.

A játék különben egyenetlen, stílusosan összehangolatlan, de ez nem csökkenti az előadás élvezeti értékét. Sztárok, kitűnő színészek és rokonszenves fiatalok mulattatják a nézőket. A vendégek nem a régi Kaposvárt hozzák vissza, hanem mai önmagukat adják. Molnár Piroska a címszerepben nem jutalomjátékot ad, nem a nagy színésznőt játssza, hanem egy józan, bölcs nagymamát, aki tanult élete példájából, és nem szeretné, ha szívének kedves utódai hasonló sorsra jutnának. Az érzelmeket nem mutogatva, hanem racionális derű mögé rejtve jelzi, a törekeny egészségére tett célzások lepattannak róla, csupa életkedv és életerő ez a nagymama. Spindler Béla az ajtóban elakadás ősrégi mutatványával teszi le a nyugalmazott ezredes, a hevülékeny, morózus katona komikus névjegyét, előbb csipőre tett kezei, majd keresztbe forduló kardja akad el az ajtónyílásban. Marcona ősz szakálla mögül kommandíroz. Az utolsó jelenetre azonban megborotválik, és szakállával a figura jellemét is az öltözőben hagyja, vajpuha, bármivé formálható emberként tér vissza a sorsdöntő párbeszédhez. Eleve legyőzve indul a csatába. Koltai Róbert eleinte ripacskodik egy keveset, aztán mintha próbálna mértéket tartani, de ettől meg elszürkül. Ez csak részben tesz jót az előadásnak, Tódorka Szilárd ízléssel megformálva is lehetne izgalmasabb, érdekesebb alak. Sztárok Andrea, az egyetlen nem régi kaposvári vendég, Langó Szerafin szerepében ugyancsak mértékkel alkalmazza az álszent, szereleméhes vénlány, csaknem örök menyasszony szerepközhelyéhez illő színészi közhelyeket. Gyuricza István viszont szigorú következetességgel egyesíti a maró gúnyt a bohózáti kedéllyel a nyugalmazott tábori lelkész különöségeit ábrázolva. Ő még mindig önmaga, még mindig kaposvári. És a régi Kaposvárt idézi Tóth Eleonóra, amint a címszereplő bizalmasaként derűs iróniával kommentálja az esztelen eseményeket, Varga Zsuzsa, aki a lánynevelő intézet vezetőjeként nyújt sokkal többet a szövegénél, és Hunyadkürti György, aki szinte néma pincérként közlekedik a második részben, lesújtó véleményt éreztetve rezenéstelen arca mögött.

A fiatalabb és legújabb kaposváriak közül Mohácsi Norbert pontosan megfelel annak, ahogyan a nagymama csélcsap, vonzóan könnyelműsködő unokáját elképzeljük. A kicsit tömzsi Mózes Balázs viszont csöppet sem az eszményi vígjátéki amorózóalkat, nem külsejével, nem a

modorával, a sármjával hódíthat, csakis komolyságával, tartásával, érzelmei mélységével. Az ifjú színész rutin nélkül, de nagy igyekezettel járja ezt az utat. A főpróba idejére még nem ért célba. De még odaérhet. Esetleg nem ebben a szerepben. Grisnik Petra színészetét meghatározza langaléta termete. Egykor Kaposváron Gőz István szerepköre volt fejjel kiemelkedni társai közül, nőben ez még hatékonyabb komikus eszköz, és Grisnik Petrának megvan a kellő humora, öniróniája is, hogy ezt kihasználja. Ezúttal még egy trottórcipősarkat is kap, hogy mindenki fölé nőjön. Így a neki rendelt partner fölé is, amit a rendező okosan használ fel arra, hogy tovább fokozza a sokszorosan boldog végbe már a szerző által becsempészett vicces árnyalatot. Czene Zsófia pedig azt a csodát követi el, hogy az unokát, az érző lelkű, szerelmes fiatal lányt az előadás egyik legérdekesebb, legeredetibb alakjává formálja. Roppant egyszerű trükkel: a szerepbe beleírt összes közhelyet, az ifjonti szertelenséget, az érzések szélsőséges viharait, a konok önfeláldozás gesztusát egyaránt elevennek, igazinak éli át. Egymásra találásuk a nagymamával két kitűnő színész precízen kivitelezett, pontosan ritmizált összjátékától különösen hatásos.

Az előadás erősségei, elementáris sodrása és a néhány pompás alakítás bőven ellensúlyozza apróbb gyengéit. Valami mégis hiányzik. Tudjuk, minden bohózatban, komédiában, vígjátékban benne rejlik egy, néha több tragédia. Csiky Gergely is két élet tönkremenetelére építette rá az új nemzedék boldog végű történetét. Molnár Piroska tesz róla, hogy a múltbeli szenvedések érzelmességtől mentesen, tárgyilagos távolságtartással idéződjenek fel. De attól is mentesíti a nézőt, hogy belegondoljon a történet fájdalmas hátterébe. Az előadás egy pillanatra sem zavarja meg a publikum felhőtlen mulatságát. S ezzel a régi Kaposvár hiányzik a mostaniból.

Csiky Gergely: *A Nagymama* (Csiky Gergely Színház, Kaposvár) Jelmez: Tresz Zsuzsa; Segédrendező: Pintér Kata; Díszlet/rendező: Szikora János; Szereplők: Molnár Piroska, Mohácsi Norbert e. h., Spindler Béla, Mózes Balázs, Grisnik Petra, Varga Zsuzsa, Czene Zsófia, Koltai Róbert, Sztárek Andrea, Gyuricza István, Decsi Anna, Katona Szimonetta, Halmos Kata, Forgács Nikolett, Sudár Alexandra, Szarka Szabina, Horváth Eszter, Tóth Eleonóra, Hunyadkürti György.

Színház, 2011. január

Kővári Orsolya: A mesterség művésze Molnár Piroskáról

Idősödő asszony üldögél a falusi hentesüzlet előtti lócán. Egykedvűen legyezgeti magáról a fülledt meleget. A sziszifuszi mozdulatok nem valódi cselekvést szolgálnak, inkább a lelkiállapotot hivatottak illusztrálni. A lócán dekkoló nem vágyik társaságra, ez tiszta sor. Ahogy az is mindjárt feltűnik, hogy nem pihen vagy leereszt, hanem valamin járhatja magát. Rezignált tudomásulvétel uralja az arcát, nem kicsiny bosszús nyugtalansággal. Keménykötésű nő, masszív jelenléte példás munkabírásról árulkodik, olyan emberről, aki nem tölti az időt holmi vágyakozással, és akit nem lehet akármivel kimozdítani a napi rutinból. Molnár Piroska megszólalás nélkül prezentálja Barbara alaprajzát (Martin Sperr: *Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból*). Később persze megtudjuk a részleteket, hogy homoszexuális fia miatt válik mindenütt gyalázottá és kirekesztetté, hogy az Abram sorsa feletti szégyenérzet és az emiatt átélt szekirozás okán már több helyről mennie kellett. Molnár Piroska olvasatában azonban Barbara nemcsak Abram tragédiájának aládúcolására rendeltetett, ahogy azzal is tisztában van, hogy az előítéleteket, a másság intoleranciáját, az idegengyűlöletet nem kell közvetlenül eljátszania. Saját súlyos története van, melyen keresztül a darab egészére nézve is egyetemesebb értelmezési tartomány nyílik meg.

Lényegi ismérve egyébként, hogy soha nem nézi el a színészi feladat terjedelmét. Alakításai egyszerre jelenítik meg a tartalom nemességét és szerepe mélységeit, s teszik mindezt a forma megejtő egyszerűségében. Szinte egyetlen színészünk, aki munkáiban következetesen vallja, látványnak, mozdulatnak és szónak tökéletes összhangban kell lennie ahhoz, hogy az alakítás képes legyen a legmagasabb rendű gondolatra irányítani a néző figyelmét.

Mesterségbeli tudása évtizedeken át csiszolódott, vált mind pontosabbá, kikezdetlenebbé. Mestersége Művészévé érett. Barbarája nem pusztán buta átlageszmények korlátolta munkásnő, aki eltaszítja magától deviánsnak bélyegzett fiát, hanem egy szerencsétlen, egyszerű falusi asszony, aki egyúttal belekövül gyermeke megtagadásának fájdalmába. A sekélyes kisközösségekbe való beilleszkedés, a korcs asszimiláció görcsös akarása egyre jobban mélyíti magányát, rágja a lelkét, de egyszersmind életfeltétel számára. Molnár Piroska világában nincsenek kirekesztők és kirekesztettek, rossz anyák és rossz anyák terheit nyögő fiúk, emberik vannak, esendő, gyáva emberik, és fiával (Stohl Andrással) való összezapásaikban nemcsak a múltbeli szülői vétkek válnak világossá, hanem az is, hogy mindkettejüknek megvan a maga igazsága. Ettől lesz ereje az ütközésnek, tétje a drámának. És óhatatlanul megérint minket a piszkos kis egzisztenciáért érzett hatalmas aggodalom. Mely egyébként a történet valamennyi szálán diadalmaskodik.

Molnár Piroska tolmácsolásában a *Mesél a bécsi erdő* konok Nagymamája sem végzetes bűnként éli meg dédunokája elveszejtését, inkább a tiszta erkölcsről alkotott évtizedes elképzelései jegyében rendezgeti a sorokat, azzal a szent meggyőződéssel, hogy unokája sorsát a tévút kiegyenesítésével jobbra fordíthatja. *Az öreg hölgy látogatásában* nem drámaszapot vitt színpadra, bosszúban tartósított vén rémséget, hanem egy magányos asszonyt tele keserűséggel és azzal a meggyőződéssel, hogy mindent nem lehet elfelejteni. Tudja, Claire Zachanassiant fokozni képtelenség, emberséges jelenlétében, kézzelfoghatóvá tételében lehet igazán vérfagyasztóvá tenni. Molnár Piroska bőséges leckét vett túlélésből, talán ezért szemléli érzékenyen kétes hőseit, és ragaszkodik makacsul ahhoz, hogy a világ az ő szemszögükből is megítélhető. Soha nem mond le irántuk táplált humánusárról.

Ez adja fenti szerepformálásai unikalitását, és valószínűleg ugyanezért szánta neki kezdetektől Kamondi Zoltán *Kolentina Dunka* fodrászszalon-tulajdonost a Dolinában. A körülményekbe beletorzult emberek, a maguk módján túlélők csak egészen különleges empátiával kezelhetők. Ez az empátia nem adatik meg mindenkinek, jellemzően a

megpróbálták kiváltsága. A kamera pedig a legkényesebb jószág, ami színész közelébe kerülhet, csak a hihetőt hiszi el. Emlékezetes filmes jelenléte volt az elsők egyike, az *Árvácska* Madonna-arcú fiatalasszonya, aki az ideális édesanyját testesítette meg a kegyetlen sorsú kislány számára. Sejtelmes aurája valahogy csupa olyasmit sugallt, amire az árva gyerekek vágyhatott.

Molnár Piroska alakításainak közös vonása, hogy ritka pedantériával készülnek. Túlmutatnak magukon. Jellemrajzok és korrajzok egyben. Nem szívesen állítja az ember, hogy ez vagy az a specialitása közé tartozik, pedig így van például a kispolgári figurákkal: utánozhatatlan bennük, szinte viszketegségig fokozódó irritációt képes kiváltani egy-egy jól irányzott mondatával. De szellemes színpadi társalgó is, sziporkázón maliciózus. Játékában sosem bomlik meg érzelmi és intellektuális tartalom kényes egyensúlya. Pontosan tudja, hogy érzelmek nélkül nincs gondolat, ahogy azt is: a kizárólag ösztönökből táplálkozó alakítás ugyancsak alultáplált marad. Molnár Piroska nem híve a szavaló színháznak, a kényes irodalmi szövegek nézőriasztó interpretálásának. A Nemzeti Esterházy Péter szerezte *Én vagyok a Te* címen játszott előadásában lágyan hullik ölébe a finom szövésű anyag. Tisztán beszél, érthetően, mintha csak az utcán társalogna, mégis veretessé formálódnak szájában a szavak, megkapják tartalomhoz méltó köntösüket. Egyszer keményen koppannak, máskor csak folydogálnak. De végig ott áll mögöttük a színész, lírai odaadással, teljes bölcsességével, talpig iróniában.

Ugyanebből a bölcsességből és iróniából, ugyanazzal a lírai odaadással formázza néhány településsel arrébb özvegy Szerémy grófnét, aki csipkekesztyűben, gondosan cicomázva, teljes előkelőségében érkezik az általa patronált leánynevelő intézetbe, hogy léha unokája orrára koppintson. *A nagymamában* a színpadnyira duzzadt szív az úr, ezt kell elhítenni, hogy aztán elhiggyük a frissen ondolált szerelmi megoldásokat. A címszerep alakítóján nem is múlna a dolog, stílusban, karakterben, szeretetben perfekt, csak a többi főhős ne zúdítaná ránk visszadöböntő erővel a tettetett érzelmeket. Sajnálatos, hogy a kaposvári társulatban nyoma sem volt annak a kontrollnak és ízlésnek, melyet épp Molnár Piroska színészetében oly nagyra értékelünk, és melyről vélelmezzük, épp Kaposvárról hozta. Felfogható persze az előadás ujjgyakorlatként (hakniként azonban akkor sem), de úgy tűnik, nem mindenkinek olyan egyszerű Csiky Gergelyt játszani. Molnár Piroska párját ritkító erénye, hogy sosem csábul el. Fegyelme kizár mindenféle túlzást, a közönségnek való legkisebb kedveskedést is, tisztában van vele: a tálcán kínálgató öncélú pillanatok nem kizárólag az ő részét, hanem az előadás egészét is meghatározzák.

Nem szelektálja a feladatokat és a műfajokat színészi megítéléssel. A *Szépség és a Szörnyeteg* teáskannáját York hercegné rangjára emeli. Jutalma, hogy drámában is operettsikert arat. Musicalsikert. Derűje fájdalom mélyéről fakad. A *Taxidermia* sertésbelsősegek között lezavart malac szexjelenete a kíváncsiságát töretlenül megőrző színész apadhatatlan tehetségének bizonyítéka. A Pálfi György bizarr hangulatú mozijában nyújtott alakítás nem merészsége, hanem minősége folytán érdemel figyelmet.

A nagymama Szerémy grófnéja egyébként jelentéssel bír a színésznő szakmán belüli presztízsét tekintve. Színésztechnikai szempontból nem különösebben bonyolult feladat, az erre szóló felkérés mégis megtiszteltetés, hagyományosan rang a magyar színháztörténetben. Pompás pályát befutott nagyasszonyaink kapják jutalom és elismerés gyanánt, amolyan „életműszerep”. A Nemzeti Színház ősbemutatóján Prielle Kornélia alakította, őt követte Blaha Lujza, Berky Lili, Honthy Hanna, Dajka Margit, Tolnay Klári... - utóbbinak kimondottan jutalomjátéka volt. Tekintély kell hozzá. Így van ez 1891-től.

Mondhatnánk, hogy Molnár Piroska Pártos Géza tanítványaként, esetleg később, Sulyok Mária, Pécsi Sándor partnereként vagy a kaposvári műhelyben, Ascher Tamás és Zsámbéki Gábor kezei közt vált nagy színésznővé, ami mind igaz, ahogy az eljátszott szerepek súlya és széles skálája is hozzájárult a mesterség felsőfokú elsajátításához; ám ami Molnár Piroskát

megkülönbözteti hasonló referenciákkal bíró kollégáitól, hogy a szerepépítgetést, a kifogástalan végrehajtást, a szakmai maximalizmust alapnak tekintette, és megtanult valami egészen különlegeset: befelé figyelni. Művészete nem esetleges, helyhez vagy időhöz kötött, nem függ darabtól, rendezőtől, társulattól, pláne ihletett pillanattól - lénye része. Nem hivalkodik, nem furakszik, nem kommunikálja magát. Észrevétlenségében fenséges. Belső művészet.

Színház, 2011. június

Jelölések, díjak (Színkritikusok díja)

Zárójeles megjegyzés:

A vidéki színházak javaslata alapján a Művelődésügyi Minisztérium Színházi Főosztálya és a Színházművészeti Szövetség kiválasztotta azt a tizenhat vidéki fiatal színművészt, akik a minisztérium központi kulturális alapjából ösztöndíjat kapnak. Ezek a fiatalok az elmúlt öt év folyamán kerültek ki a Főiskoláról és színházukban kiemelkedő munkát végeztek. Az ösztöndíjat január elsejétől június 30-ig havi 600 forintos összegben folyósítják. A következő évadtól kezdve újabb tizenhat fiatal művész kap majd ösztöndíjat, de már az egész évad tartamára, tehát tíz hónapra.

Első alkalommal az ösztöndíjat az alábbi művészek nyerték el: Dózsa László (Debrecen), Liska Zsuzsa, Molnár Piroska (Szeged), Vajda Márta (Pécs), Kardos Gábor, Kovács Lajos (Békéscsaba), S. Tóth József (Győr), Koltai Róbert (Kaposvár), Ábrahám István, Horváth László (Kecskemét), Dobos Ildikó, Markaly Gábor (Miskolc), Székely Gábor, Szombathy Gyula (Szolnok), Balázs Péter, Jós László (Veszprém).

Színház, 1969. február

A színkritikusok díja 1981/1982

Nem jelöli, csak méltatja:

- Zappe László (Népszabadság): Elektra szerepéért az Oresztészben

Színház, 1982. november

A színkritikusok díja 1983/1984

A legjobb női mellékszereplőnek járó díjra a második legtöbb szavazatot kapta.

Legjobb női mellékszereplőnek jelölte:

- Barabás Tamás (Esti Hírlap, Új tükör) (Tudós nők, Katona József Színház, Hyppolit, a lakáj, Játékszín)

- Kovács Dezső (Kritika) (Tudós nők, Katona József Színház)

- Róna Katalin (Film Színház Muzsika) (Hyppolit, a lakáj, Játékszín)

Nem jelöli, csak méltatja: Bányai Gábor (Filmkultúra) a *Tudós nők*-beli karakterábrázolásáért.

A színkritikusok díja 1984/1985

Legjobb női mellékszereplőnek jelölte A kétfejű fenevad-beli (Kaposvár) alakításáért.

- Mihályi Gábor (Nagyvilág)

- Pályi András (Színház)

- Tarján Tamás (ELTE, XX. századi irodalmi tanszék)

A színikritikusok díja 1985/1986

A legjobb női alakítás díja (Kozma, Kaposvár)

Jelöli:

- Báron György (Magyar Rádió)
- Barta András (Magyar Nemzet)
- Csabainé Török Mária (Színház)
- Csáki Judit (Színház)
- Koltai Tamás (Színház)
- Kovács Dezső (Kritika)
- Molnár Gál Péter (Mozgó Képek)

Nem jelöli, csak méltatja:

- Bogácsi Erzsébet (Magyar Nemzet)

A színikritikusok díja 1986/1987

Nem jelöli, csak méltatja Velencei terecske-beli alakításáért (Kaposvár)

- Szántó Judit (Magyar Színházi Intézet)

A színikritikusok díja 1987/1988

Legjobb női mellékszereplőnek jelölte:

- Barta András (Magyar Nemzet) Az öngyilkos, Kaposvár
- Molnár Gál Péter (Mozgó Képek) Az öngyilkos, Kaposvár, Pisti a vérzivatarban, Kaposvár
- Szűcs Katalin (Kritika) Az öngyilkos, Kaposvár, Pisti a vérzivatarban, Kaposvár

Legjobb női alakítás díjára jelölte:

- Nánay István (Színház) Pisti a vérzivatarban, Kaposvár
- Tarján Tamás (ELTE, XX. századi irodalmi tanszék) Az öngyilkos, Kaposvár,

Nem jelöli, csak méltatja:

- Csáki Judit (Színház), Pisti a vérzivatarban, Kaposvár
- Földes Anna (Nők Lapja) Az öngyilkos, Kaposvár

A színikritikusok díja 1989/1990

Nem jelöli, csak méltatja:

- Bérczes László (Film Színház Muzsika) Állatfarm, Kaposvár

A színikritikusok díja 1991/1992

Legjobb női mellékszereplőnek jelölte:

- Bérczes László (Magyar Napló) (A mizantróp, Kaposvár)
- Mihályi Gábor (Magyar Lettre Internationale) (A mizantróp, Kaposvár)

Nem jelöli, csak méltatja:

- Nánay István (Színház) (A mizantróp, Kaposvár)
- Stuber Andrea (Népszava) (A mizantróp, Paraszt Hamlet, Kaposvár)

A színikritikusok díja 1993/1994

A legjobb női alakítás: MOLNÁR PIROSKA (Jelenetek egy kivégzésből, Kaposvár)

Jelölte:

- Bogácsi Erzsébet (Népszabadság)
- Budai Katalin (Magyar Napló)
- Csáki Judit (Színház)
- Dömötör Adrienne
- Földes Anna (Bálint György Újságíró Iskola)
- Koltai Tamás (Színház)
- Magyar Judit Katalin
- Mihályi Gábor (Magyar Lettre Internationale)
- Nánay István (Színház)
- Szűcs Katalin (Critikai Lapok)
- Tasnádi István
- Tegyi Enikő
- Zappe László (Népszabadság)

Nem jelöli, csak méltatja: Jelenetek egy kivégzésből, Csárdáskirálynő Kaposvár

- Sándor L. István

Legjobb női mellékszereplőnek jelölte Koldusopera-beli alakításáért (Kaposvár):

- Kállai Katalin

A színikritikusok díja 1995/1996

A legjobb női alakítás díjára jelöli:

- Szűcs Katalin (Critikai Lapok) (Az öreg hölgy látogatása, Kaposvár)

Nem jelöli, csak méltatja:

- Magyar Judit Katalin (Az öreg hölgy látogatása, Kaposvár)
- Nánay István (Színház) Az öreg hölgy látogatása, Édes Anna, Kaposvár)
- Szántó Judt (Színház) (Az öreg hölgy látogatása, Kaposvár)

A színikritikusok díja 1996/1997

A legjobb női mellékszereplő díjára jelöli:

- Gabnai Katalin (Színház- és Filmművészeti Főiskola) (Luxemburg grófja, Kaposvár)

Nem jelöli, csak méltatja:

- Nánay István (Színház) (Luxemburg grófja, Kaposvár)

A színikritikusok díja 1998/1999

A legjobb női alakítás díjára jelöli:

- Csáki Judit (Színház) (Lotte, Kaposvár)
- Sándor L. István (Ellefény) (Lotte, Kaposvár)
- Szántó Judti (Színház) (Lotte, Kaposvár)
- Zala Szilárd (BME) (Lotte, Kaposvár)

A legjobb női mellékszereplő díjára jelöli:

- Sándor L. István (Ellefény) (Jeppe, Kaposvár)

A színikritikusok díja 1999/2000

Legjobb női mellékszereplőnek jelölte Sweeney Todd-beli (Kaposvár) szerepéért:

- Bóta Gábor (Magyar Hírlap), indoklás: „Értékes színészi alakításokban nem volthiány. Nem is lehet a megadott keretek között mindenkit felsorolni. [...] Molnár Piroska öskomédiázó kedve frenetikus, amint emberhúsból pitét sütőgető, elmagányosodottan szeretetét asszonyként mutatkozik *a Sweeney Todd*ban.

- Budai Katalin (Magyar Kulturális Örökség Minisztériuma)
- Csáki Judit (Színház)
- Hochenburger Ágnes (Critikai Lapok)
- Szűcs Katalin (Critikai Lapok)

Nem jelöli, csak méltatja:

- Kocsács Dezső (Kritika)
- Sándor L. István (Ellenfény)
- Urbán Balázs

Színház, 2000. október

A színikritikusok díja 2000/2001

Legjobb női mellékszereplőnek jelölte Olympia-beli (Játékszín, Budapest) szerepéért:

- Kocsács Dezső (Kritika)

Színház, 2001. október

A színikritikusok díja 2001/2002

Legjobb női főszereplőnek jelölte *Erdő*-beli (Kaposvár) szerepéért:

- Bogácsi Erzsébet (Népszabadság)
- Gabnai Katalin (Színház- és Filmművészeti Egyetem)
- Karsai György (Színház- és Filmművészeti Egyetem)
- Koltai Tamás (Színház)
- Urbán Balázs
- Zappe László (Népszabadság)

Nem jelöli, csak méltatja:

- Nánay István (Színház)
- Szűcs Katalin (Critikai Lapok)

Színház, 2002. október

A színikritikusok díja 2002/2003

Legjobb női főszereplőnek jelölte *Száz év magány*-beli (Eger) szerepéért:

- Tompa Andrea (Színházi Intézet, Világszínház)

Színház, 2003. október

A színikritikusok díja 2003/2004

Legjobb női mellékszereplőnek jelölte *Senák*-beli (Nemzeti Színház) szerepéért:

- Bogácsi Erzsébet (Népszabadság), indoklás: „Nem látni *A Senák*ban előadás-hossziglan Molnár Piroskát, de amikor a lánya-veje házában vagyunk, akkor is sűrű a jelenléte, ha egy szót sem szól.”
- Sándor L. István (Ellenfény)

Nem jelöli, csak méltatja:

Szűcs Katalin Ágnes (Critikai Lapok)

Színház, 2004. október

A színikritikusok díja 2004/2005

Legjobb női mellékszereplőnek jelölte *A Macskalapon*-beli (Nemzeti Színház) szerepéért:

- Gabnai Katalin (Színház- és Filmművészeti Egyetem)

Színház, 2005. október

A színikritikusok díja 2006/2007

Legjobb női mellékszereplőnek jelölte:

- Bogácsi Erzsébet (Népszabadság), (Mesél a Bécsi erdő; Csongor és Tünde, Nemzeti Színház) indoklás: „Szinte nincs évad, amikor ne lenne figyelemre méltó Molnár Piroska.”

Nem jelöli, csak méltatja a Mesél a bécsi erdő Nagymamájáért

- Csáki Judit (Magyar Narancs)

Színház, 2007. október

A színikritikusok díja 2009/2010

Legjobb női főszereplőnek jelölte:

- Bogácsi Erzsébet *Macskajáték*
- Karsai György (fidelio.hu) *Macskajáték*
- Markó Róbert: (nyulbeka.freeblog.hu) *Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból*
- Tompa Andrea (Színház) *Macskajáték*

Legjobb női mellékszereplőnek jelölte:

- Bogácsi Erzsébet *Ármány és szerelem* (Nemzeti Színház)
- Csáki Judit (Magyar Narancs, Revizor) *Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból*
- Karsai György (fidelio.hu) *Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból, Macskajáték*

Nem jelölte, csak méltatta:

- Nánay István (*Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból, Macskajáték mellék*)
- Sándor L. István (Ellenfény) *Macskajáték*

Színház, 2010. október

A színikritikusok díja 2010/2011

A legjobb női főszereplő: és MOLNÁR PIROSKA (*Én vagyok a Te*, Nemzeti Színház)
(MESZÁROS SÁRÁ-val megosztva (*A selyemcipő*, Gárdonyi Géza Színház, Eger))

Rá (is) szavazott:

- Csáki Judit (Magyar Narancs, Revizor)
- Jászay Tamás (Revizor)
- Kállai Katalin (Fidelio)
- Kovács Dezső (Kritika)
- Miklós Melánia (Revizor)
- Papp Tímea (Fidelio)
- Stuber Andrea

Színház, 2011. október

A színikritikusok díja 2011/2012

Legjobb női mellékszereplőnek jelölte *A tanítónő*-beli (Nemzeti Színház) szerepéért

- Bóta Gábor (Népszava)
- Csizner Ildikó (Critikai Lapok)
- Karsai György (Színház- és Filmművészeti Egyetem)
- Papp Tímea (Fidelio)
- Pethő Tibor (Magyar Nemzet)

Színház, 2012. október